TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ	YASAMA YILI
28	4

SIRA SAYISI: 270

Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ve Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz ile 64 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3669) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

- **2/3669 Esas Numaralı Teklifin**
  - TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı **4**
  - Katılma Yazıları **6**
  - Genel Gerekçesi **7**
  - Madde Gerekçeleri **8**
- **Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu** **11**
- **Muhalefet Şerhleri** **21**
- **Teklif Metni** **147**
- **Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin** **147**

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır. Gereğini arz ederiz.

Seydi Gülsoy	*Mustafa Oğuz*	*Hüseyin Altınsoy*
Osmaniye	Burdur	Aksaray
Ertuğrul Kocacık	*Osman Zabun*	*Mervan Gül*
Sakarya	Isparta	Siirt
Rümeysa Kadak	*Sena Nur Çelik Kanat*	*Adem Çalkın*
İstanbul	İstanbul	Kars
Rukiye Toy	*Saffet Bozkurt*	*Cem Şahin*
Sivas	Zonguldak	Karabük
Kayhan Türkmenoğlu	*Kemal Çelik*	*Mehmet Demir*
Van	Antalya	Kütahya
Mahmut Rıdvan Nazırlı	*Abdürrahim Dusak*	*Mehmet Baykan*
Elâzığ	Şanlıurfa	Konya
Abdulkadir Özel	*Şebnem Bursalı Aksoy*	*Seda Gören*
Hatay	İzmir	İstanbul
Halis Dalkılıç	*İrfan Karatutlu*	*Mahmut Özer*
İstanbul	Kahramanmaraş	Ordu
Şamil Ayrım	*Orhan Erdem*	*Çiğdem Erdoğan*
İstanbul	Konya	Sakarya
Mustafa Hakan Özer	*Ümmügülşen Öztürk*	*Ercan Öztürk*
Konya	İstanbul	Düzce
Ahmet Fethan Baykoç	*Ersan Aksu*	*Arslan Tatar*
Ankara	Samsun	Şırnak
Fatih Dönmez	*İshak Şan*	*Nilgün Ök*
Eskişehir	Adıyaman	Denizli
Abdurrahim Fırat	*Yusuf Ziya Aldatmaz*	*Cüneyt Yüksel*
Erzurum	Bartın	İstanbul
Mustafa Alkayış	*Adem Yeşildal*	*Emre Çalışkan*
Adıyaman	Hatay	Nevşehir
Murat Alparslan	*Nurettin Alan*	*Mustafa Arslan*
Ankara	İstanbul	Tokat
Atay Uslu	*Ejder Açıkkapı*	*Halil Eldemir*
Antalya	Elâzığ	Bilecik
Hasan Çilez	*Ahmet Çolakoğlu*	*Çiğdem Koncagül*
Amasya	Zonguldak	Tekirdağ

Osman Sağlam	*Ferhat Nasıroğlu*	*Muammer Avcı*
Karaman	Batman	Zonguldak
Zeki Korkutata	*Ömer Özmen*	*Ali Kıratlı*
Bingöl	Aydın	Mersin
Mehmet Ali Cevheri	*Faruk Aytek*	*Hasan Arslan*
Şanlıurfa	Adana	Afyonkarahisar
Ziya Altunyaldız	*Cevahir Uzkurt*	*Sunay Karamık*
Konya	Niğde	Adana
Behiye Eker	*Ali Özkaya*	*Hakan Aksu*
İstanbul	Afyonkarahisar	Sivas

KATILMA YAZILARI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/3669 Esas No'lu Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı eklemek istiyorum.

Gereğini arz ederim. *05.05.2026*

İbrahim Yurdunuseven
Afyonkarahisar

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

05.05.2026 tarihinde TBMM Başkanlığına sunulan 2/3669 Esas No'lu "Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne" imzamı koyuyorum.

Gereğinin yapılmasını saygılarımla arz ederim. *05.05.2026*

Adem Korkmaz
Burdur

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/3669 Esas Numaralı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim. *5 Mayıs 2026*

Yusuf Ahlatcı
Çorum

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/3669 esas numaralı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne katılıyorum.

Mehmet Sait Yaz
Diyarbakır

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne (2/3669) katılıyor, imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim. *05.05.2026*

Hulusi Akar
Kayseri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/3669 Esas Numaralı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne katılıyorum.

Gereğini arz ederim. *05.05.2026*

Mestan Özcan
Tekirdağ

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/3669)	
ESAS	Plan ve Bütçe Komisyonu
TALİ	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Kanun Teklifiyle, ülkemizin güncel ekonomik gelişmelere uyum sağlaması, belirlenen ekonomik program hedeflerine ulaşılması, uluslararası rekabet gücünün artırılması, büyümenin desteklenmesi ve dış ticaret dengesinin iyileştirilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca, ülkeye döviz girişinin artırılarak ekonomik istikrarın sürdürülmesi ve istihdam olanaklarının genişletilmesi hedeflenmektedir.

Bu kapsamda, Ülkemizin nitelikli hizmet ihracatını artırmak ve uluslararası yatırımcılar açısından tercih edilirliğini teşvik etmek amacıyla, nitelikli hizmet merkezlerinin kurulması sağlanmakta, gerek bu merkezlerin faaliyetlerinden elde edeceği kazançlarına gerekse bu merkezlerde istihdam edilen nitelikli personelin ücretlerine yönelik vergi istisnası öngörülmektedir.

Üretim ve ihracatı desteklemek amacıyla bu sektörlerde faaliyet gösteren imalatçı ihracatçıların kurumlar vergisi oranlarında indirim yapılmakta, transit ticaretten elde edilen kazançlar indirim yoluyla teşvik edilmekte ve İstanbul Finans Merkezinde finansal faaliyete yönelik istisnaların süresi uzatılmaktadır.

Ülkemize döviz girişinin teşvik edilmesi ve ekonomik canlılığın artırılması amacıyla, Türkiye'de yerleşik olmayan ve vergi mükellefiyeti bulunmayan gerçek kişilerin yurt dışından elde ettiği kazançlar gelir vergisinden istisna tutulmaktadır.

Teknoloji ve girişimcilik ekosistemini desteklemek amacıyla teknogirişim şirketlerinde çalışanlara sağlanan hisse senedi teşvikleri de güçlendirilmektedir.

Vergiye gönüllü uyumun artırılması hedefi doğrultusunda gerçek ve tüzel kişilerce sahip olunan para, döviz, altın, hisse senedi, tahvil ve diğer menkul kıymetlerin milli ekonomiye kazandırılması teşvik edilmektedir.

Ayrıca Teklifle, küresel teknoloji girişimciliği alanındaki en temel finansman araçlarından biri olan paya dönüştürülebilir borç sözleşmesi enstrümanının ülkemizde yaygınlaştırılmasına yönelik düzenleme yapılmaktadır. Alternatif finansman araçlarının kullanılmasına imkan sağlanarak özellikle yurt dışından yatırımcıların ve sermaye fonlarının Türk teknoloji girişimlerine ilgisinin artırılması amaçlanmaktadır. Dijital şirketlere ilişkin yapılan düzenleme ile yurt içi ve yurt dışından nitelikli girişimcilerin şirket kurma maliyetlerinin düşürülmesi ve özellikle yurt dışından yeteneklerin çekilmesi ile ülkemizde kurulan teknogirişim sayısının artırılması hedeflenmektedir.

Tüm bu düzenlemelerle, Türkiye'nin yatırım ortamının iyileştirilmesi, uluslararası sermaye girişinin artırılması ve yüksek katma değerli ekonomik faaliyetlerin desteklenmesi, Türkiye'nin teknoloji girişimciliği ekosisteminin küresel arenada rekabet gücünün artırılması ve cazibe merkezi konumunun güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Maddeyle, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 48 inci maddesinde değişiklik yapılarak, madde kapsamında yapılacak tecillerde azami taksit süresi 36 aydan 72 aya çıkarılmakta ve teminatsız tecil tutarı ellibin Türk Lirasından bir milyon Türk Lirasına yükseltilmektedir.

Madde 2- Maddeyle, ülkemize yabancı kaynak girişini teşvik ederek 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 20/D maddesiyle Türkiye dışında elde edilen kazanç ve iratları gelir vergisinden müstesna tutulanlardan, bahse konu istisnadan yararlanılan süre içerisinde veraset ve intikal vergisine tabi veraset yoluyla mal intikallerinde verginin %1 oranında alınması öngörülmektedir.

Madde 3- 2024 yılında yapılan düzenlemeyle, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca belirlenen kriterleri haiz teknogirişim şirketlerinde çalışan personele işverenler tarafından bedelsiz veya indirimli olarak verilen ve ücret niteliğinde kabul edilen pay senetlerinin, verildiği tarihteki rayiç değerinin o yıldaki bir yıllık brüt ücret tutarını aşmayan kısmı, gelir vergisinden istisna edilmiştir.

Pay senetlerinin; iktisap edildiği tarihten itibaren 3 yıl içinde elden çıkarılması halinde istisna edilen verginin tamamı, 4 ila 6 yıl arasında elden çıkarılması halinde istisna edilen verginin %75'i, 7 ila 12 yıl arasında elden çıkarılması halinde istisna edilen verginin %25'i, gecikme faizi ile birlikte işverenden tahsil edilmektedir.

Maddeyle, istisnaya konu edilebilecek üst sınır ilgili yıldaki brüt ücretin iki katı olarak yeniden belirlenmiştir. Ayrıca, bu şekilde iktisap edilen pay senetlerinin elde tutulma süreleri kısaltılarak söz konusu pay senetlerinin iktisap tarihinden itibaren 2 yıl içinde elden çıkarılması halinde istisna edilen verginin tamamı, 3 ila 4 yıl arasında elden çıkarılması halinde istisna edilen verginin %75'i, 5 ila 6 yıl arasında elden çıkarılması halinde ise istisna edilen verginin %25'inin gecikme faizi ile işverenden tahsil edilmesi düzenlenmektedir.

Madde 4- Gelir Vergisi Kanununun 3 üncü maddesine göre, Türkiye'de yerleşmiş olanlar ve resmi daire ve müesseselere veya merkezi Türkiye'de bulunan teşekkül ve teşebbüslere bağlı olup adı geçen daire, müessese, teşekkül ve teşebbüslerin işleri dolayısıyla yabancı memleketlerde oturan Türk vatandaşlarının Türkiye içinde ve dışında elde ettiği kazançların tamamı vergilendirilmektedir. Kanunun 4 üncü maddesinde yerleşme sayılan hallerin neler olduğu açıklanmıştır.

Yurt dışı örnekleri incelendiğinde pek çok ülkenin belirli şartları sağlayan yabancı gerçek kişilere vergisel avantaj sağladığı; şartları sağlayanların yalnızca ülke içinde elde ettiği kazanç ve iratları vergilendirme yoluna gittiği; yurt dışı kaynaklı kazanç ve iratları vergiden müstesna tuttuğu görülmektedir.

Maddeyle, benzer ülke örnekleri dikkate alınarak, son üç takvim yılında Türkiye'de yerleşmiş sayılmama ve vergi mükellefiyeti bulunmama şartlarını sağlayan gerçek kişilerce Türkiye dışında elde edilen kazanç ve iratlar gelir vergisinden müstesna tutulmaktadır. Böylelikle ülkemize döviz getirilmesini teşvik etmek amaçlanmaktadır.

Ayrıca, gerçek kişilerce içinde bulunulan yıl ile önceki yıllarda Türkiye içerisinde gayrimenkul sermaye iradı, menkul sermaye iradı ve değer artışı kazancı elde edilmesinin, bu madde kapsamında Türkiye'de vergi mükellefiyetinin bulunmaması şartının ihlali anlamına gelmeyeceği düzenlenmektedir.

Söz konusu kişilerin Türkiye içerisinde elde ettiği kazanç ve iratların ise istisna kapsamı dışında olup genel hükümlere göre vergilendirileceği hüküm altına alınmaktadır.

Öte yandan yapılan düzenlemeyle, yurtdışı kazanç ve iratlardan doğan gider ve maliyetlerin, Türkiye içinde elde edilen vergiye tabi kazanç ve iratların tespitinde dikkate alınmaması, yabancı memleketlerde elde edilen kazanç ve iratlardan mahallinde ödenen vergilerin de Türkiye'de tarh edilen gelir vergisinden mahsup edilmemesi amaçlanmaktadır.

Madde 5- Maddeyle, nitelikli hizmet merkezlerinde istihdam edilen nitelikli hizmet personelinin ücretlerine, tüm çalışanların yararlandığı asgari ücret istisnası ile birlikte brüt asgari ücretin dört katına kadar gelir vergisi istisnası sağlanmaktadır. İstanbul Finans Merkezinde faaliyet gösterecek nitelikli hizmet merkezlerinde çalışanlara ise bu istisnanın toplamda altı kat olarak uygulanacağı düzenlenmektedir.

Ayrıca, Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesi kapsamındaki ücretler ile ilgili kağıtlar damga vergisinden istisna olduğundan, düzenleme uyarınca damga vergisi istisnası da sağlanmaktadır.

Madde 6- Maddeyle, Ülkemizin nitelikli hizmet ihracatını artırmaya, yatırımcı görünürlüğünü güçlendirmeye ve uluslararası firmalar için Türkiye'yi bölgesel bir merkez haline getirmeye yönelik olarak nitelikli hizmet merkezlerinin kurulmasına imkan sağlanmaktadır.

Bu kapsamda, en az üç farklı ülkede aktif olarak faaliyet gösteren uluslararası firmalara hizmet vermek üzere kurulacak olan bu merkezlerin yıllık brüt gelirlerinin en az %80'inin yurt dışından elde edilmesi gerekmektedir.

Ayrıca, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığının görüşünü almak suretiyle maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirleme yetkisi verilmektedir.

Madde 7- Maddeyle, Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan transit ticarete ilişkin kazanç indiriminin kapsamı genişletilmektedir.

Bu çerçevede, İFM'de katılımcı belgesi alarak faaliyette bulunan kurumların kazanç indirim oranı %50'den %100'e çıkarılmakta, ayrıca İFM dışında faaliyette bulunan kurumlara da %95 kazanç indirimi imkanı tanınmaktadır.

Ayrıca 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanununda düzenlenen nitelikli hizmet merkezleri olarak faaliyette bulunan kurumlara, İFM'de katılımcı olmaları durumunda %100, İFM dışında faaliyette bulunmaları durumunda ise %95 oranında kazanç indirimi teşviği sağlanmaktadır.

Madde 8- Maddeyle, üretim ve ihracatın teşviki amacıyla %25 olan genel kurumlar vergisi oranının, ürettiklerini ihraç eden imalatçıların bu ihracat işlemlerinden elde ettikleri kazançlarına 16 puan indirimli %9 olarak, ihracat yapan kurumların ise münhasıran ihracattan elde ettikleri kazançlarına 11 puan indirimli %14 olarak uygulanmasına imkan sağlanmaktadır.

Madde 9- Maddeyle Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) ve (j) bentleri kapsamında transit ticaret ve nitelikli hizmet merkezleri kazançlarına sağlanan indirimler ile İstanbul Finans Merkezi Kanununda finansal hizmet ihracına yönelik sağlanan kurumlar vergisi kazanç indiriminin yurtiçi asgari kurumlar vergisinin hesaplamasına esas olan kurum kazancından düşülmesine yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Madde 10- Yapılan düzenlemeyle, vergiye gönüllü uyumun artırılması hedefi doğrultusunda gerçek ve tüzel kişilerce sahip olunan para, döviz, altın, hisse senedi, tahvil ve diğer menkul kıymetlerin Türkiye'ye getirilmek suretiyle milli ekonomiye kazandırılması teşvik edilmektedir. Gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin Türkiye'de bulunan ancak kanuni defter ve kayıtlarında yer almayan aynı tür varlıklarını da maddede yer alan şartlarla bildirime konu etmelerine imkan sağlanmaktadır.

Madde hükmünden yararlanmak için 31/7/2027 tarihine kadar bildirimde bulunulması ve bildirim tarihinden itibaren iki ay içinde Türkiye'ye getirilmesi gerekmektedir. Yurt içindeki varlıkların bildirim tarihi itibarıyla banka veya aracı kurumlara yatırılması şartı aranmaktadır. Ayrıca bildirilen varlıkların yatırılacağının taahhüt edildiği yatırım araçlarının vadelerine ve bildirim sürelerine göre farklı vergi oranları belirlenmektedir.

Bildirilen varlıklara isabet eden tutarlara ilişkin maddede yer alan şartların sağlanması halinde hiçbir suretle vergi incelemesi ve vergi tarhiyatı yapılmaması öngörülmekte olup, bu madde uyarınca vergi tarhiyatı yapılmaması diğer mevzuat uyarınca alınması gereken tedbirlerin uygulanmayacağı anlamına gelmemektedir.

Madde 11- Maddeyle, teknoloji ve yenilik odaklı girişimlerin kuruluş ve erken gelişim süreçlerinde tabi oldukları mali ve idari yükümlülüklerin azaltılması; ayrıca büyüme aşamalarında ihtiyaç duydukları girişim sermayesi yatırımlarına erişimlerinin kolaylaştırılması amaçlanmaktadır.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından, teknoloji ve yenilik odaklı girişim olarak değerlendirilen firmalara teknogirişim rozeti verilmektedir. Bu firmalar özelinde, paya dönüştürülebilir borç sözleşmeleri ile yatırım almalarını kolaylaştırmak amacıyla düzenleme yapılmaktadır. Bu kapsamdaki işlemlerde Türk Ticaret Kanunundaki şarta bağlı sermaye artırımına ilişkin hükümler bakımından istisna oluşturulmaktadır.

Diğer taraftan, 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu kapsamında, ilgili değerlendirme kriterleri ve süreçlerine göre kuluçka girişimcisi olmaya hak kazanan girişimcilerin, Bakanlık tarafından belirlenecek "Dijital Şirket" tanımına uygun niteliklerde kuracakları şirketlerin kuruluşlarında oda kayıt ücretinden; ayrıca işletme döneminde en fazla 3 yıla kadar oda aidat ücretinden muaf tutulması öngörülmektedir. Bu muafiyet ile dijital şirket olarak tanımlanan teknoloji ve yenilik odaklı girişimlerin kuruluş ve erken dönem büyüme süreçlerindeki mali yüklerinin hafifletilerek hem kurulan yenilikçi girişim sayısının artırılması hem de kurulan girişimlerin hızlı büyümelerine katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

Bu Madde ile Türkiye girişimcilik ekosistemine yurt içi ve yurt dışından yenilikçi girişimciler kazandırılması, alternatif finansman araçlarının yaygınlaştırılması ile ülkemizde yerli ve yabancı girişim sermayesi yatırımcıları açısından yatırım ortamının daha elverişli hale getirilmesi hedeflenmektedir.

Madde 12- Maddeyle, İstanbul Finans Merkezindeki finansal kurumlara sağlanan, yurt dışı tecrübesi olan personelin çalıştırılması halinde uygulanan gelir vergisi indirimi tüm katılımcıları da kapsayacak şekilde genişletilmektedir.

Madde 13- Maddeyle, İstanbul Finans Merkezinde katılımcı belgesi alarak finansal faaliyette bulunan kuruluşların kazançları için %100 olarak uygulanan kurumlar vergisi indirimi uygulamasının süresi 2047 yılına kadar uzatılmaktadır. Ayrıca, bu kuruluşlara kuruluş ve izinleri için finansal faaliyet harçları yönünden 5 yıl süreyle sağlanan muafiyet 20 yıl olarak düzenlenmektedir.

Madde 14- Yürürlük maddesidir.

Madde 15- Yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu *11/5/2026*

Esas No: 2/3669

Karar No: 7

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/3669 esas numaralı *"Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi"* Komisyonumuzun 6/5/2026 tarihinde yaptığı 29'uncu birleşiminde görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygıyla arz olunur.

1. GİRİŞ

Osmaniye Milletvekili Seydi GÜLSOY ve Burdur Milletvekili Mustafa OĞUZ ile 64 Milletvekili tarafından 5/5/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 2/3669 esas numaralı; *"Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi"*, Başkanlıkça aynı tarihte esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna havale edilmiştir.

Komisyonumuzun 6/5/2026 tarihinde yaptığı 29'uncu birleşiminde 2/3669 esas numaralı Kanun Teklifi, Teklifin imza sahiplerinden Osmaniye Milletvekili Seydi GÜLSOY ve Burdur Milletvekili Mustafa OĞUZ ile Hazine ve Maliye Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sayıştay Başkanlığı, Sermaye Piyasası Kurulu, Cumhurbaşkanlığı Yatırım ve Finans Ofisi, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu, İstanbul Finans Merkezi (İFM), Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odası (TÜRMOB), Türkiye İhracatçılar Meclisi, Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD), Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) ve Uluslararası Yatırımcılar Derneği (YASED) temsilcilerinin katılımıyla görüşülmüştür.

Komisyonumuz tarafından 29'uncu birleşimde tamamlanan 2/3669 esas numaralı Kanun Teklifinin görüşmeleri; toplam 6 saat 18 dakika sürmüş ve görüşmelerde 54 sayfa tam tutanak tutulmuştur[1].

2. 2/3669 ESAS NUMARALI KANUN TEKLİFİNDE ÖNGÖRÜLEN DÜZENLEMELER

2/3669 esas numaralı Teklifin metni ve gerekçesi incelendiğinde, Teklifte;

- Amme alacaklarının tecilinde; azami taksitlendirme süresinin 36 aydan 72 aya çıkarılması ve teminatsız tecil uygulamasına konu olacak tutarın 50 bin Türk lirasından 1 milyon Türk lirasına çıkarılmasına,

- Türkiye'ye yerleşmiş sayılan gerçek kişilerden, Türkiye'ye yerleşmiş sayılmasından önceki son üç takvim yılında Türkiye'de ikametgâhı ve vergi mükellefiyeti bulunmayanların Türkiye dışında elde ettikleri kazanç ve iratlarının 20 yıl süreyle gelir vergisinden istisna tutulmasına, ayrıca mezkûr istisnadan yararlananlardan istisna için öngörülen süre dâhilinde gerçekleşen veraset yoluyla mal intikalinde vergi oranının %1 olarak uygulanmasına,

- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca belirlenen kriterleri haiz teknogirişim şirketlerinde çalışan personele işverenler tarafından bedelsiz veya indirimli olarak verilen pay senetlerine ilişkin gelir vergisi istisnasında üst sınırın, ilgili yıldaki brüt ücret tutarından bu tutarın 2 katına çıkarılmasına ve pay senetlerinin elde tutma sürelerinin kısaltılması suretiyle pay senetlerinin iktisap tarihinden itibaren; 2 yıl içinde elden çıkarılması halinde istisna edilen verginin tamamının, 3 ila 4 yıl arasında elden çıkarılması halinde istisna edilen verginin %75'inin, 5 ila 6 yıl arasında elden çıkarılması halinde ise istisna edilen verginin %25'inin gecikme faizi ile birlikte işverenden tahsil edilmesine,

- En az üç farklı ülkede aktif olarak faaliyet gösteren, ilişkili şirket veya şirketler topluluğuna yönelik fınansal danışmanlık, stratejik yönetim danışmanlığı, risk yönetimi, fonlama ve borçlanma işlemleri, yatırım ve sermaye yapısı planlaması gibi hizmetleri sunmak üzere kurulan ve yıllık hasılatlarının en az %80'ini yurt dışındaki ilişkili şirketlerden veya şirketler topluluğundan elde eden sermaye şirketlerinin nitelikli hizmet merkezi olarak kabul edilmesine,

---

[1] *Plan ve Bütçe Komisyonunun 6/5/2026 tarihli 29'uncu birleşiminin tutanaklarına aşağıdaki bağlantıdan erişilebilir: https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TutanakGoster/5404*

- Nitelikli hizmet merkezlerinde istihdam edilen nitelikli hizmet personelinin ücretlerinin, brüt asgari ücretin üç katına kadar olan kısmının gelir vergisinden istisna tutulmasına, İstanbul Finans Merkezinde (İFM) faaliyet gösterecek nitelikli hizmet merkezleri açısından ise bu istisnanın brüt asgari ücretin beş katına kadar uygulanmasına,

- Nitelikli hizmet merkezi olarak faaliyette bulunan kurumların münhasıran bu faaliyetleri kapsamında yurt dışından elde ettikleri kazançlarına; İFM'de katılımcı olmaları durumunda %100, İFM dışında faaliyette bulunmaları durumunda ise %95 oranında kurumlar vergisi kazanç indirimi sağlanmasına,

- İFM'de katılımcı belgesi alarak faaliyette bulunan kurumların transit ticaretten elde ettikleri kazançlarına uygulanan indirim oranının %50'den %100'e çıkarılmasına, ayrıca İFM dışında faaliyette bulunan kurumlara da %95 oranında kazanç indirimi imkânı tanınmasına,

- Üretim ve ihracatın teşvik edilmesi amacıyla %25 olan genel kurumlar vergisi oranının; imalatçı kurumların münhasıran imal ettikleri malların ihracatından elde ettikleri kazançlarına %9 olarak, ihracat yapan kurumların ise münhasıran ihracattan elde ettikleri kazançlarına %14 olarak uygulanmasına,

- Vergiye gönüllü uyumun artırılması ve gerçek ve tüzel kişilerce sahip olunan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının Türkiye'ye getirilmesi suretiyle milli ekonomiye kazandırılması amacıyla, yurt dışında bulunan varlıklar ile gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerince sahip olunan ve Türkiye'de bulunan ancak kanuni defter kayıtlarında yer almayan varlıkların; 31/7/2027 tarihine kadar banka veya aracı kurumlara bildirilmesi ve Türkiye'de bulunmayanların bildirim tarihinden itibaren iki ay içinde Türkiye'ye getirilmesi şartıyla bildirilen varlıklara isabet eden tutarlara ilişkin hiçbir suretle vergi incelemesi ve vergi tarhiyatı yapılmamasına,

- Banka ve aracı kurumlarca, bildirilen varlıkların değeri üzerinden %5 oranında verginin peşin olarak tahsil edilerek bildirimi izleyen ayın on beşinci günü akşamına kadar bağlı bulunulan vergi dairesine beyan edilip ödenmesine, ayrıca söz konusu verginin bildirilen varlığın vadeli hesaplarda veya devlet iç borçlanma senetleri ile kira sertifikalarında; en az 5 yıl bulundurulacağının taahhüt edilmesi halinde %0, en az 4 yıl bulundurulacağının taahhüt edilmesi halinde %1, en az 3 yıl bulundurulacağının taahhüt edilmesi halinde %2, en az 2 yıl bulundurulacağının taahhüt edilmesi halinde %3, en az 1 yıl bulundurulacağının taahhüt edilmesi halinde ise %4 oranında uygulanmasına,

- Teknogirişim rozetine sahip halka açık olmayan şirketlerin paya dönüştürülebilir borç sözleşmelerine dayanarak yapacakları şarta bağlı sermaye artırımlarında Türk Ticaret Kanunu'nun şarta bağlı sermaye artırımına ilişkin hükümlerinin uygulanmamasına, kuluçka girişimcisi olmaya hak kazanmış girişimciler tarafından dijital şirket tanımına uygun olarak kurulan ve işletilen şirketlerin ise kuruluş tarihi itibarıyla 3 yıla kadar oda kayıt ücreti ve yıllık aidat ödemelerinden muaf tutulmasına,

- İFM'deki finansal kuruluşların İFM'de istihdam ettikleri personele ödenen aylık ücretin gerçek safi değerinin; yurt dışında en az beş yıllık mesleki tecrübeye sahip kişilerde %60'ı, yurt dışında en az on yıllık mesleki tecrübeye sahip kişilerde ise %80'inin gelir vergisinden istisna tutulmasına ilişkin halihazırda uygulanan gelir vergisi indiriminin tüm İFM katılımcılarını kapsayacak şekilde genişletilmesine, buna karşılık nitelikli hizmet merkezlerinin bu istisnadan yararlanan personelinin brüt asgari ücretin üç katını aşmayan kısmına; katılımcı belgesi alarak İFM faaliyet gösteren nitelikli hizmet merkezlerinde ise brüt asgari ücretin beş katı olarak uygulanan kısmına tanınan gelir vergisi istisnasının ayrıyeten uygulanmamasına,

- İFM'de katılımcı belgesi alarak finansal faaliyette bulunan kuruluşların kazançları için %100 olarak uygulanan kurumlar vergisi indiriminin uygulama süresinin 2031 yılından 2047 yılına kadar uzatılmasına ve bu kuruluşlara kuruluş ve izinleri için finansal faaliyet harçları yönünden 5 yıl olan muafiyet süresinin 20 yıla çıkarılmasına

yönelik hükümlerin yer aldığı görülmektedir.

3. KOMİSYONDA KANUN TEKLİFİ ÜZERİNDE YAPILAN GÖRÜŞMELER

Kanun Teklifi üzerinde yapılan görüşmelerde milletvekilleri tarafından;

- Türkiye'nin faiz yükü ve vergi harcamaları sebebiyle merkezi yönetim bütçe dengesini sağlamakta zorlandığı, benzer şekilde gerçek ve tüzel kişilerin de maddi sıkıntılar yaşadığı ve gerek vatandaşların gerekse ticari işletmelerin ödeme gücü yetersizliği sebebiyle kredi ve vergi borcunu ödeme sürecinde zorluk yaşadığı, bu bağlamda amme alacaklarının teciline ilişkin düzenlemenin gerekli ancak yetersiz olduğu, düzenleme kapsamında uygulanması öngörülen taksitlendirme süresinin 36 aydan 72 aya çıkarılmasındaki gibi vatandaşların ve işletmelerin ödeme gücünün iyileştirilmesi amacıyla borç yapılandırma uygulaması gibi bazı yöntemlerin de hayata geçirilmesinin gerekli olduğu, ayrıca teminatsız tecil tutarı olarak belirlenen bir milyon TL'nin artırılması gerektiği,

- Vergiye gönüllü uyumun vergi oranlarının düşürülmesi, vergi mevzuatının kolaylaştırılması ve ödeme imkânlarının iyileştirilmesi gibi çeşitli yöntemlerle sağlanabileceği, buna karşılık belirli aralıklarla varlık barışı gibi uygulamalara başvurulmasının özellikle dar gelirli mükelleflerin vergiye gönüllü uyumunu olumsuz yönde etkileyeceği, nitekim bu uygulamanın vergisi stopaj yoluyla kaynağında kesilenler ile vergi ödemesini düzenli bir şekilde gerçekleştirenler nezdinde vergi adaleti ve uyumu açısından adaletsizlik ve eşitsizlik yaratılması suretiyle mağduriyete sebep olacağı, ayrıca söz konusu yöntemlerin atıl durumda bulunan kaynakların ekonomiye kazandırılmasına kayda değer bir etkisinin olmayacağı, bunun yerine varlık barışı uygulamalarının kayıt dışı ekonomiyi teşvik eder hale geleceği, bununla birlikte varlık barışı uygulamaları aracılığıyla Türkiye'nin vergi cenneti haline dönüştürülme riski ile karşı karşıya kalınacağı, dolayısıyla vergiye gönüllü uyumun artırılması amacıyla vergi istisna ve muafiyetlerinin kapsamının genişletilmesi yerine daha kapsamlı vergi reformlarının yapılabileceği,

- Yasadışı bahisle mücadelenin Türkiye'nin önemli hedefleri arasında yer aldığı, ancak yasadışı bahisle mücadele edilirken varlık barışı uygulaması aracılığıyla yasadışı bahisten elde edilen kazançların ülkeye getirilmesi riskiyle karşılaşılabileceği, bu durumun da yasadışı bahisle mücadeleyi sekteye uğratabileceği, bununla birlikte yasadışı bahiste olduğu gibi uyuşturucu gibi çeşitli yasa dışı yöntemlerle elde edilmiş gelirlerin ülkeye getirilmesinin engellenmesi amacıyla kaynağının sorgulanmasının finansal şeffaflık standartları açısından daha uygun bir yaklaşım olacağı, bu kapsamda varlık barışı uygulamasına ilişkin mevzuat düzenlemesinin Türkiye'nin gri listeye alınmasına engel olacak şekilde ve yasadışı unsurlarla mücadeleyi destekleyecek şekilde yeniden revize edilmesi gerektiği,

- İmalatçı ihracatçılara sağlanması öngörülen kurumlar vergisi avantajının olumlu bir değişiklik olarak değerlendirildiği, ancak söz konusu uygulamanın yürürlük tarihinin 2027 yılı başından başlatılmasının ilgili kesim için dezavantaj yaratacağı, bu bağlamda yabancı sermaye için sağlanan vergi avantajlarında olduğu gibi imalatçı ihracatçılara ilişkin düzenlemenin de 2026 yılı başından itibaren yürürlüğe girmesi gerektiği, ayrıca imalat sektöründe faaliyet gerçekleştirip yurtiçi için üretim gerçekleştiren ve ihracat yapmayan işletmelerin de uygulanması öngörülen vergi avantajı sebebiyle dezavantajlı duruma düştüğü, bu bağlamda mezkûr kapsamda yer alan işletmelere de belirli bir düzeyde kurumlar vergisi indirimi sağlanması gerektiği,

- Türkiye'ye yabancı sermaye girişinin teşvik edilmesi ve nitelikli yatırımcıların sayısının artırılması amacıyla vergi avantajlarının kapsamının genişletildiği ve nitelikli hizmet merkezlerinin tesis edilmesinin öngörüldüğü, bu kapsamda söz konusu merkezlere ilişkin önemli vergi avantajlarının sağlandığı, ancak nitelikli hizmet merkezleri ve yabancı yatırımcıya sağlanan bu avantajların benzer faaliyet gösteren yerli firmalar karşısında rekabet eşitsizliği yaratabileceği, bu durumun da piyasa

dengelerini bozabileceği, ayrıca bu tür teşviklerin makroekonomik istikrar sağlanmadan tek başına yatırım çekmekte yetersiz kalacağı ve yüksek enflasyon, kur oynaklığı ve belirli alanlarda yaşanan öngörülebilirlik sorunlarının devam ettiği sürece beklenen etkinin sınırlı olmasının öngörüldüğü, bununla birlikte yatırım için sadece teşvik verilmesinin yeterli olmayacağı, nitekim sermaye ve mülkiyet hakkı güvenliğinin sağlanmasının da yatırım ortamının iyileştirilmesine katkı sağlayacağı, dolayısıyla Türkiye'ye yabancı sermaye girişinin teşvik edilmesi amacıyla kamu maliyesinde belirli alanlara avantaj sağlamaktan ziyade bütüncül ve tutarlı ekonomi politikalarının uygulanmasının daha etkin sonuçlar doğurabileceği,

- Teknogirişim şirketlerinde bedelsiz ya da indirimli bir şekilde çalışanlara verilen pay senetlerine tanınan vergi istisnasının elde edilebilmesi için gerekli pay senedi elde tutma sürelerinin kısaltılmasının amaçlandığı, bu sayede çalışan nitelikli personelin teknogirişim şirketlerine ortak olması suretiyle aidiyet ve motivasyonunun artırılmasının teşvik edildiği, ancak söz konusu teşvik mekanizmasının uygulama detaylarının ayrıntılı bir şekilde belirlenmediği, nitekim pay senedi sahiplerinin paylarını satmak istediğinde payın rayiç değerinin tespit edilmesinde sorun yaşanabileceği, ayrıca söz konusu pay sahiplerinin vergi istisnası için gereken süreye uymaksızın pay senedini satması durumunda istisna tutarının tamamının ya da belirli bir kısmının işverenden tahsil edilmesinin işveren aleyhinde bir adaletsizlik yaratacağı, bu kapsamda söz konusu uygulamanın detaylarının adil ve ayrıntılı bir şekilde yeniden tesis edilmesinin teşvik mekanizmasının etkinliği açısından faydalı olacağı,

- İFM Projesinin kendine özgü vergi sistemiyle ve altyapısıyla kapsamlı bir finans sistemi olarak tasarlandığı, ancak uygulamada sistemin kapsayıcı özelliğini kaybederek belirli bir fiziki alanla sınırlı proje haline dönüşmeye başladığı, söz konusu alanın geliştirilmesi amacıyla verilen teşviklerin sayısında her geçen gün artış yaşandığı ve mezkûr alanın geliştirilmesine odaklanılarak Türkiye'nin diğer bölgelerine yeteri kadar destek sağlanamadığı, bu bağlamda gerek İFM'ye gerekse diğer bölgelere ilişkin projelerde hedeflenilen başarının yakalanamadığı, nitekim Küresel Finans Merkezleri Endeksi'nde İFM'nin sıralamasının 101'inci sıraya düşerek kayda değer bir gerileme yaşandığı, bu çerçevede teşvik sistemlerinin İFM üzerindeki etkisi göz önünde bulundurulduğunda İFM Projesinin ve bu kapsamdaki teşvik sistemlerinin Türkiye geneline yayılacak şekilde daha kapsayıcı bir şekilde yeniden dizayn edilmesine ihtiyaç duyulduğu,

şeklinde görüş, eleştiri ve öneriler dile getirilmiştir.

Teklifin imza sahiplerinden Osmaniye Milletvekili Seydi GÜLSOY ile ilgili kamu idarelerinin temsilcileri tarafından yapılan açıklamalarda;

- Dünya ekonomisinde son yıllarda tarihi kırılmaların yaşandığı, nitekim küresel salgınlarla başlayan sürecin tedarik zincirinde ciddi sorunlar meydana getirdiği, akabinde meydana gelen bölgesel savaşlar, enerji krizleri, yüksek enflasyon baskısı, ticaret savaşları, finansal dalgalanmalar ve jeopolitik gerilimlerin de dünya ekonomisinin istikrarını derinden etkilediği, söz konusu olumsuz etkilerin minimize edilmesi ve Türkiye'nin ekonomik geleceğinin ve yatırım ikliminin iyileştirilmesi, üretim gücünün ve ihracat kapasitesinin artırılması, teknoloji ekosisteminin ve uluslararası rekabet kabiliyetinin geliştirilmesi amacıyla hâlihazırda önemli çalışmaların yapıldığı, söz konusu Kanun Teklifi ile birçok kesime sağlanması öngörülen vergi teşviklerinin de bu çalışmalar açısından önem arz ettiği, bu minvalde Kanun Teklifinin Türkiye'nin küresel ekonomideki konumunun daha da güçlendirilmesi, yatırımcı güveninin artırılması, üretim ve ihracatın desteklenmesi, teknoloji girişimciliğinin iyileştirilmesi, İFM'nin uluslararası cazibesinin artırılması ve Türkiye'ye döviz girişinin teşvik edilmesi bakımından stratejik bir reform paketi olarak değerlendirildiği,

- Ekonomik kaynakların kayıt altına alınması suretiyle finansal derinliğin artırılacağı ve vergiye gönüllü uyumun güçlendirileceği, bu doğrultuda vergiye gönüllü uyumun artırılması amacıyla gerçek veya tüzel kişilerin yurt dışında bulunan veya yurtiçinde olup kanuni defter kaydında yer almayan varlıkların sisteme kazandırılmasının teşvik edileceği, nitekim 31/7/2027 tarihine kadar banka veya aracı kurumlara yapılacak bildirimlerle para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının millî ekonomiye dâhil edilmesine imkan sağlanacağı, ayrıca belirli şartlar dâhilinde bildirilen varlıklar için vergi incelemesi ve tarhiyatı yapılmayacağı, buna karşılık yasadışı gelirlerin ülkeye getirilmesinin önüne geçilmesi amacıyla diğer mevzuat hükümlerinin uygulanmasına devam edileceği, böylece atıl durumdaki kaynakların ekonomiye kazandırılması, yastık altında, yurt dışında veya kayıt dışı bulunan kaynakların finansal sisteme dâhil edilmesi suretiyle yatırımın, üretimin ve sermaye piyasaları ile kamu finansmanının desteklenebileceği,

- Çeşitli sebeplerden ötürü borcunu ödemek isteyen ancak geçici ekonomik zorlukla karşılaşan vatandaşların ve işletmelerin desteklenmesinin devletin temel ekonomik hedefleri arasında yer aldığı, bu kapsamda vergi ve diğer kamu alacaklarının tecil işlemlerinde azami taksitlendirme süresinin 36 aydan 72 aya çıkarılması ve teminatsız tecil tutarı üst sınırının 1 milyon TL'ye yükseltilmesi suretiyle mükelleflere önemli kolaylıklar sağlanmasının arzulandığı, bu sayede cezalandırıcı ve dışlayıcı bir kamu alacağı ödeme sistemi yerine üretimin devamlılığını, istihdamın korunmasını ve kamu alacaklarının etkin şekilde tahsil edilmesini esas alan kolaylaştırıcı ve kazançlı bir ödeme yaklaşımı ortaya koyulduğu, böylece kamu borcunu ödeme niyetinde olan mükellefler için daha uzun vadeli, daha makul ve daha uygulanabilir ödeme zemini oluşturulmasının hedeflendiği,

- Nitelikli yatırımcıların, yüksek gelir grubundaki bireyleri ve yabancı sermaye sahiplerini ülkelerine çekebilmek amacıyla birçok ülkenin söz konusu kesime çok sayıda vergi avantajı sağladığı, Türkiye'nin de bu rekabette etkin bir şekilde yer alabilmesi ve ülkeye kalıcı döviz girişinin sağlanması, uluslararası yatırımcıların Türkiye'ye yerleşmesinin teşvik edilmesi ve finansal derinliğin artırılarak Türkiye'yi bölgesel kararların alındığı bir merkez hâline getirilmesi için bazı mevzuat değişikliklerine ihtiyaç duyduğu, bu kapsamda Türkiye'ye yeni yerleşmiş sayılan gerçek kişilere yurt dışı kazanç ve iratları için belirli şartlar dahilinde 20 yıl süreyle gelir vergisi istisnasının sağlanmasının ve bu kişiler bakımından veraset yoluyla mal intikallerinde veraset ve intikal vergisinin %1 olarak uygulanmasının öngörüldüğü,

- İstanbul'un tarih boyunca tarihin, kültürün, medeniyetlerin ve sermaye hareketlerinin merkezi konumunda bulunduğu, söz konusu tarihi mirasın modern finansal mimariyle birleştirildiği İFM'nin; Türkiye'nin küresel finans mimarisinin stratejik projeleri arasında yer aldığı ve hukuki altyapısı, vergi avantajları, finansal kuruluşları, uluslararası insan kaynakları, teknolojik yapısı ve stratejik vizyonuyla Türkiye'nin küresel finans merkezi olma iddiasının kurumsal karşılığı olarak nitelendirildiği, bu sebeple İFM'nin hizmet ihracat kazançlarına uygulanan %100 oranındaki kurumlar vergisi indirim süresinin 2031'den 2047'ye kadar uzatılmasının ve katılımcı finansal kuruluşların finansal harçlardan muafiyet süresinin beş yıldan yirmi yıla çıkarılmasının öngörüldüğü, bu sayede uzun vadeli hukuki öngörülebilirliğin sağlanması suretiyle İFM'nin küresel rekabet gücünün daha da artırılmasının hedeflendiği,

- Mevcut dönem dünya ekonomisinde mal ihracatı kadar hizmet ihracatının da büyük önem arz ettiği, finansal danışmanlığın, stratejik yönetimin, teknoloji danışmanlığının, veri analitiğinin, bölgesel operasyon yönetiminin ve kurumsal destek hizmetlerinin küresel ekonominin yüksek katma değerli alanları arasında yer aldığı, bu bağlamda Türkiye'nin nitelikli hizmet ihracatının artırılması ve uluslararası firmalar için bölgesel bir merkez haline gelinmesi amacıyla nitelikli hizmet merkezlerinin

tesis edilmesinin öngörüldüğü, bu çerçevede en az 3 ülkede faaliyeti olan ve yıllık hâsılatının önemli bir bölümünü yurt dışındaki ilişkili şirketlerden elde eden sermaye şirketlerinin Türkiye'de nitelikli hizmet merkezi kurabilmesine imkân tanınmasının öngörüldüğü, böylece uluslararası şirketlerin bölgesel operasyonlarının Türkiye'den yönetebilmesi ve yüksek katma değerli hizmetlerin ülkemizde üretilebilmesinin sağlanması suretiyle Türkiye'nin hizmet ihracatında bir üst lige taşınmasının amaçlandığı,

- Transit ticaretin küresel ticarette merkez ülke olmanın en önemli araçlarından biri olarak görüldüğü, nitekim transit ticarette güçlü olan ülkelerin yalnızca mal hareketinde değil aynı zamanda finansmanda, sigortada, lojistikte, danışmanlıkta ve veri yönetimi ile ticari organizasyon kabiliyetinde de gelişim gösterdiği, Türkiye'nin ise coğrafi konumu, lojistik yapısı, ulaşım ağı ve büyüyen finansman sistemiyle bu alanda büyük bir potansiyel taşıdığı, bu sayede yurt dışından alınan bir malın Türkiye'ye getirilmeksizin başka bir ülkeye satılmasının Türkiye'nin ticari kabiliyetinin ve uluslararası bağlantı gücünün gelişimine katkı sağladığı, bu doğrultuda İFM katılımcılarının transit ticaret faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlara yönelik kurumlar vergisi kazanç indirim oranının %50'den %100'e çıkarılmasının, İFM dışında faaliyet gösteren kurumlar içinse transit ticaret kazançlarının %95'inin vergi dışı bırakılmasının hedeflendiği, böylece Türkiye'nin coğrafi konumunun avantajlarının değerlendirilmesi ve küresel ticaret yollarının ve finansal akışların merkezi hâline getirilmesi için vergi mevzuatının daha da rekabetçi hale getirilmesine ihtiyaç duyulduğu,

- İhracat artışı sayesinde üretim ve istihdamda da artış sağlanabileceği, bu bağlamda Kanun Teklifi ile yapılması öngörülen değişikliklerin temel amaçları arasında üretim ve ihracat artışının yer aldığı, bu kapsamda %25 olarak uygulanan kurumlar vergisinin; imal ettikleri malları doğrudan ihraç eden kurumların ihracat kazançlarına 16 puanlık bir indirim uygulanması suretiyle %9 oranında, diğer ihracatçı kurumların kazançlarına ise 11 puanlık indirim sağlanması suretiyle %14 oranında uygulanmasının öngörüldüğü, bu sayede sanayicilerin ve işletmelerin rekabet gücünün artırılmasına, finansal kapasitelerinin güçlendirilmesine ve yeni yatırım kararlarının alınmasına olumlu yönde katkı sağlayarak ihracatçıların küresel pazarlarda daha rekabetçi olabilmesinin hedeflendiği,

ifade edilmiştir.

4. KOMİSYONUN MADDELER HAKKINDA KARARI

Teklifin maddelerinin görüşmelerine geçilmesinin oylanmasından önce; Teklif metninin 2, 4, 5, 7, 9, 10, 12 ve 13'üncü maddelerinin Anayasa'nın 2, 7, 10, 73 ve 87'nci maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle İçtüzüğün 38'inci maddesi uyarınca iki adet önerge verilmiş, işleme alınan önergeler oylamaya sunulmuş ve kabul edilmemiştir.

Teklifin geneli üzerindeki görüşmelerin ardından maddelerinin görüşülmesine geçilmesi kararlaştırılmıştır.

Madde 1, 2 ve 3

Teklifin çerçeve 1, 2 ve 3'üncü maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Madde 4

Teklifin çerçeve 4'üncü maddesi; madde ile 193 sayılı Kanuna eklenen 20/D maddesinin ifade bütünlüğünün sağlanması ve uygulamada ortaya çıkabilecek sorunların önüne geçilmesi amacıyla, üçüncü fıkrasındaki "Bu kazanç" ibaresinin "Birinci fıkra kapsamındaki kazanç" şeklinde değiştirilerek ve dördüncü fıkrasındaki "İstisna" ibaresinden sonra gelmek üzere "kapsamındaki" ibaresi eklenerek redaksiyona tabi tutulmak suretiyle aynen kabul edilmiştir.

Madde 5

Teklifin çerçeve 5'inci maddesi; madde ile 193 sayılı Kanunun 23'üncü maddesinin birinci fıkrasına eklenmesi öngörülen 20'nci bendin ikinci paragrafının uygulamada ortaya çıkabilecek tereddütlerin giderilmesi amacıyla söz konusu bendin birinci paragrafının sonuna taşınarak redaksiyona tabi tutulması suretiyle aynen kabul edilmiştir.

Madde 6 ve 7

Teklifin çerçeve 6 ve 7'nci maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Madde 8

Teklifin çerçeve 8'inci maddesi; sanayi sicil belgesini haiz ve fiilen üretim faaliyetiyle iştigal eden kurumların münhasıran üretim faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlar ile zirai üretim faaliyetiyle iştigal eden kurumların münhasıran bu faaliyetlerinden elde ettikleri kazançları için %12,5 oranında indirimli kurumlar vergisine tabi tutulması ve bu kapsamda belirlenen indirimden yararlananların mezkûr kazançları için 5520 sayılı Kanunun 32'nci maddesinin yedinci fıkrası kapsamındaki indirimlerin uygulanmamasına yönelik verilen önerge doğrultusunda maddenin tamamı değiştirilerek kabul edilmiştir.

Madde 9, 10, 11, 12 ve 13

Teklifin çerçeve 9, 10, 11, 12 ve 13'üncü maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Madde 14

Teklifin yürürlüğe ilişkin 14'üncü maddesi; aynen kabul edilmiştir.

Madde 15

Teklifin yürütmeye ilişkin 15'inci maddesi; aynen kabul edilmiştir.

Teklifin; maddelerinin kabul edilmesinin ardından tümü oylanmış ve kabul edilmiştir.

Ayrıca, Komisyondan alınan yetki çerçevesinde Teklif metninin tümü; kanun dili ve tekniği, anlatıma açıklık kazandırılması ile kanunların hazırlanmasında uygulanan usul ve esaslar doğrultusunda gözden geçirilmiş, bu çerçevede metinde redaksiyon mahiyetinde değişiklikler yapılmıştır.

5. GENEL KURULDA TEMSİL

İçtüzüğün 45'inci maddesi uyarınca Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere;

- Adıyaman Milletvekili Resul KURT,
- Aksaray Milletvekili Hüseyin ALTINSOY,
- Ankara Milletvekili Orhan YEGİN,
- Bursa Milletvekili Ahmet KILIÇ,
- Denizli Milletvekili Nilgün ÖK,
- Elâzığ Milletvekili Ejder AÇIKKAPI,
- İzmir Milletvekili Yaşar KIRKPINAR,
- Kayseri Milletvekili Mustafa Baki ERSOY,
- Kırşehir Milletvekili Necmettin ERKAN,
- Konya Milletvekili Mustafa KALAYCI,

- Konya Milletvekili Orhan ERDEM,
- Osmaniye Milletvekili Seydi GÜLSOY,
- Sakarya Milletvekili Ertuğrul KOCACIK,
- Samsun Milletvekili Ersan AKSU,
- Uşak Milletvekili İsmail GÜNEŞ,
- Yozgat Milletvekili Süleyman ŞAHAN

özel sözcüler olarak seçilmiştir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
Mehmet Muş	*İsmail Faruk Aksu*	*Orhan Erdem*
Samsun	İstanbul	Konya
		(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Kâtip	Üye	Üye
Nilgün Ök	*Ayyüce Türkeş Taş*	*Sadullah Kısacık*
Denizli	Adana	Adana
(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
Resul Kurt	*Hüseyin Altınsoy*	*Orhan Yegin*
Adıyaman	Aksaray	Ankara
(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye	Üye	Üye
Hakkı Saruhan Oluç	*Ahmet Kılıç*	*Adalet Kaya*
Antalya	Bursa	Diyarbakır
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
Ejder Açıkkapı	*Ümit Özlale*	*Yaşar Kırkpınar*
Elâzığ	İzmir	İzmir
(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye	Üye	Üye
Cevdet Akay	*Mustafa Baki Ersoy*	*Necmettin Erkan*
Karabük	Kayseri	Kırşehir
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye	Üye	Üye
Mustafa Kalaycı	*Veli Ağbaba*	*Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu*
Konya	Malatya	Manisa
(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye	Üye	Üye
Kamuran Tanhan	*Seydi Gülsoy*	*Ertuğrul Kocacık*
Mardin	Osmaniye	Sakarya
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye	Üye	Üye
Erhan Usta	*Ersan Aksu*	*İsmail Güneş*
Samsun	Samsun	Uşak
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)

Üye

Süleyman Şahan

Yozgat

(Bu raporun özel sözcüsüdür)

MUHALEFET ŞERHİ

2/3669 esas numaralı **"Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi"**ne Cumhuriyet Halk Partisi Plan ve Bütçe Komisyonu Üyeleri olarak karşı olmamızın nedenleri aşağıda ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

I. USUL AÇISINDAN DEĞERLENDİRME

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülen 2/3669 esas numaralı **"Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi"** genel kabul görmüş yasama ilkelerine ve kanun yapma teamüllerine aykırı bir biçimde hazırlanan 7 ayrı Kanunda değişiklik yapan 15 maddeden oluşan bir torba kanun teklifidir.

Yürürlük ve yürütme dahil 15 maddeden oluşan 7 Kanunda değişiklik yapmakta olan söz konusu kanun teklif metninin hem hazırlanma ve tedvininin hem de TBMM'de yasalaştırılma sürecinin usul yönünden önemli zaafları bulunmaktadır.

Cumhuriyet Türkiye'sine Osmanlı'dan aktarılan en önemli kurumların başında Meclis gelmektedir. Millî mücadeleyi yöneten bu meclisin hafızasında parlamento hukukumuzun kurucu metinleri olan 1877 tarihli Heyeti Ayan Nizamname-i Dahilisi, 1927 tarihli TBMM Dahili Nizamnamesi ve halen meri olan 1973 tarihli TBMM İçtüzüğü bulunmaktadır. Ayrıca, yazılı hukuk kaynakları dışında Meclis teamülleri parlamentonun çalışmalarında başvurduğu diğer çok önemli bir kaynağı oluşturmaktadır.

Bununla birlikte, 2002'den günümüze Meclisin çoğunluğunu oluşturan AKP iktidarı parlamento hukukunun en temel kurum ve kurallarını ihlal ederek ve aşındırarak bu alandaki tarihsel birikimi ortadan kaldırmaktadır.

Konu bu çerçevede ele alındığında;

1.1 Söz Konusu Kanun Teklifi Torba Kanun Formatında Getirilmiştir.

1 maddesi 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda, 2 maddesi 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanununda, 3 maddesi 193 sayılı Gelir

Vergisi Kanununda, 1 maddesi 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanununda, 4 maddesi 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununda, 1 maddesi 5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanununda, 2 maddesi 7412 sayılı İstanbul Finans Merkezi Kanununda değişiklik ve ilaveler yapmakta olan 15 maddeden oluşan söz konusu torba kanun teklifinin, 10 maddesi bazı vergi kanunlarında diğer maddeleri ise bazı kanunların vergi ile teşvik ve muafiyet hükümlerinde yapılan düzenlemelerle ilgilidir.

AKP iktidarı döneminde kanun yapma usul ve yöntemlerinin etkin ve verimli olmayan bir çerçevede oluşturulduğu ve uygulandığı görülmektedir. Nitekim kamuoyunda 'torba kanun' olarak adlandırılan ve istisnai hallerde kullanılmasının uygun olduğu düşünülen bazı kanunlarda ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılması hakkında kanun tekliflerinin son dönemlerde adeta hâkim norm haline geldiği gözlenmektedir. Bu kapsamda, birbiriyle hiç ilgisi ve ilişkisi olmayan konular söz konusu 'torba kanun' yöntemi kullanılarak yasalaştırılmaya çalışılmaktadır.

Bununla birlikte, bu tür kanun hazırlama ve yapma teknikleri, hem torba kanunda ele alınan konuların ilgili ana mevzuatıyla uyumu açısından ciddi sorunlar yaratmakta hem de uygulama aşamasında öngörülemeyen sonuçların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bunun sonucunda, bazen aynı kanun maddesinin kısa süre içinde defalarca değiştirilmesi gereği doğmakta ve bu kapsamda düzenlemelerden doğudan veya dolaylı olarak etkilenen vatandaşlar mağdur olmaktadır.

Öte yandan, torba kanun tekliflerinin **TBMM Genel Kurulunda 'Temel Kanun' olarak görüşülmesi de ciddi sakıncalar içermektedir**. TBMM İçtüzüğü'nün temel kanunları düzenleyen 91. maddesi "düzenlediği alan yönünden bütünlüğünün ve maddeler arasındaki bağlantıların korunması zorunluluğunun bulunması" hükmünü taşımaktadır. Bu çerçevede, konu yönünden birbiriyle hiç ilişkisi olmayan konuların Meclis Genel Kurulunda maddeler üzerinde gerekli tartışmalar yapılmadan hızlı bir biçimde temel kanun olarak görüşülmesi TBMM İçtüzüğü'ne aykırıdır.

Görüşmekte olduğumuz kanun teklifinde de birbiri ile ilintisiz konulardaki kanunlarda ve kanun hükmünde kararnamelerde yapılan düzenlemeleri görmekteyiz. Bu çerçevede, konu bütünlüğü ve iç tutarlılığı olmayan torba kanun düzenlemesi ile Meclis çalışmalarında komisyon düzleminde ihtisaslaşma anlamsızlaşmakta gerek

milletvekillerinin gerekse komisyonların kapasitesinin çok gerisinde bir kanun yapım süreci ortaya çıkmakta ve bu durum parlamento çalışmalarının niteliğini zayıflatmaktadır.

1.2 Kanun Teklifi Tali Komisyonlarda Görüşülmemiştir

Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy, Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz ile 64 Milletvekili tarafından hazırlanan kanun teklifi 05.05.2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na verilmiş, aynı tarihte esas komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonu'na, tali komisyon olarak da Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna sevk edilmiştir.

15 maddelik kanun teklifi Plan ve Bütçe Komisyonu'nun 06.05.2025 Salı günü saat 15.00'da başlayan ve yaklaşık olarak 6 buçuk saat süren birleşiminde kabul edilmiştir.

Bununla birlikte, söz konusu kanun teklifinin tali komisyon olarak görevlendirilen Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda görüşülmediği öğrenilmiştir.

Parlamentolarda ihtisaslaşma yasama kalitesi açısından çok önemlidir. Bu konuda İçtüzükte ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir İçtüzükte tali komisyonların çalışmadığı bir durum söz konusu değildir. Bu konu İçtüzüğün 23, 34 ve 37. maddelerinde ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Nitekim TBMM İçtüzüğünün 23'üncü maddesinde "Tali komisyonların hangi yönden veya hangi maddeler hakkında görüş bildirecekleri havale sırasında belirtilmemiş ise, bu komisyonlar görüşlerini kendileriyle ilgili gördükleri hususlar üzerinde bildirirler" denilirken, İçtüzüğün 34'üncü maddesinde "Bir komisyon, kendisine havale edilen teklifi, başka bir komisyonun ihtisası dahilinde görürse, gerekçeli olarak teklifin o komisyona havale edilmesini isteyebilir. Bir komisyon, kendisine havale edilen teklif yahut herhangi bir mesele için, bir başka komisyonun düşüncesini öğrenmeyi gerekli görürse, teklifin o komisyonda görüşüldükten sonra iadesini isteyebilir" denilmektedir. İçtüzüğün 34'üncü maddesinin bir başka paragrafında "Bir komisyon, başka bir komisyona havale edilmiş bir teklif yahut herhangi bir mesele için düşüncesini belirtmekte yarar görürse, o teklifin kendisine havale edilmesini isteyebilir" hükmüne yer verilmiştir.

Komisyonlara üye seçilirken milletvekillerinin uzmanlık alanları göz önüne alınmaktadır. Bu çerçevede, özel uzmanlık alanı ve değerlendirme ve tartışma gerektiren konuların öncelikle ilgili komisyonlarda görüşülmesi gerekmektedir. Plan ve Bütçe Komisyonu'nun asıl komisyon olduğu durumlarda da tekliflerin ilgili tali komisyonlarca düzenlenecek komisyon raporları dikkate alınarak Plan ve Bütçe Komisyonu'nda karara bağlanması hem İçtüzüğe uygun olacak hem de yasama faaliyetinin daha sağlıklı yürütülmesini sağlayacaktır. Böylelikle de yasama kalitesi güçlenecektir.

Ancak bu kanun teklifi ile bu perspektiften yoksun olunduğu görülmektedir. Bu durum parlamento hukukunu zayıflatmakta ve etkin iş bölümünü ortadan kaldırmaktadır. Bu yaklaşım doğru bir yaklaşım olmayıp, parlamento hukukunda ana komisyon-tali komisyon ilişkisini tartışmalı hale getirmektedir.

Kod yasalarda gerçekleştirilmeyen, **TBMM'nde ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle ve sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilen torba yasalarla getirilen hükümlerle bütüncül olmayan yasa yapma alışkanlığı** ilave problemlere neden olmakta, kod yasalardaki bazı hükümlerin sık sık değişimine sebebiyet vermektedir.

Geçmiş dönemlerde de kötü bir alışkanlık olarak değerlendirdiğimiz bu türden kanun hazırlama ve yapma tekniği, hem torba kanun teklif ve tasarılarında ele alınan konuların yürürlükteki mevzuatla uyumu açısından ciddi sorunlar yaratmış, hem de bu kanunların uygulanması aşamasında daha önceden öngörülemeyen sıkıntıların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda, TBMM'den ilgili ihtisas komisyonlarında yeterince tartışılıp görüşülmeden acele bir şekilde geçen çok sayıda düzenlemeden ülkemiz ve vatandaşlarımız doğrudan veya dolaylı olarak olumsuz etkilenerek mağdur olmakta ve aynı kanun maddesinin kısa süre içinde defalarca değiştirilmesi gereği doğmaktadır. Hatta bu düzenlemelerden bazıları bilahare Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasa'ya aykırı bulunularak iptal edilmektedir.

Uygulamada yasama çalışmalarının mutfağı niteliğindeki komisyonlar bir tür yasak savma süreci olarak görülmekte; Genel Kurul'da ise müzakere süreci işletilememekte; iktidar partisi milletvekillerinin oyu yasama çalışmaları sırasında belirleyici olmaktadır.

Konuya bu çerçevede bakıldığında ihtisaslaşmadan yararlanmak suretiyle komisyonların görece teknik çalışmaları yürütebilmesine imkân sağlanması büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda, görüşmekte olduğumuz kanun teklifinde tali Komisyonların kendi görev alanındaki sorumluluğu yerine getirmekten kaçınması ciddi sakıncalar içermektedir.

1.3 Söz konusu kanun teklifinin görüşülmesi İçtüzüğün 26 ve 36. Maddelerinde öngörülen süreden önce yapılmıştır.

TBMM İçtüzüğünün "Komisyonların toplantıya çağrılması" başlıklı 26. maddesinde;

"Komisyonlar, kendi başkanlarınca toplantıya çağrılır. Zorunluluk olmadıkça komisyon toplantısı için çağrı, en az iki gün önceden yapılır. Bu çağrıda komisyon başkanınca hazırlanan gündem de belirtilir. Ancak, komisyon gündemine hâkimdir, üyeleri tarafından gündeme alınması teklif edilen işler hakkında karar verir.,...."

"Bekleme süresi" başlıklı 36. Maddesinde;

"Komisyonlara havale edilen işlerin görüşülmesine, havale tarihinden itibaren kırksekiz saat sonra başlanabilir. Komisyona havale edilen evrak, komisyon başkanlığınca bastırılarak veya elektronik iletişim kanalları kullanılarak mesai saatlerinde veya Genel Kurulun çalışma saatleri içerisinde komisyon üyelerine dağıtılabilir. Bu takdirde, söz konusu süre, dağıtım tarihinden itibaren başlar.

Danışma Kurulunun tavsiyesi veya bir kanun teklifinin tümünün veya belli hükümlerinin komisyona geri alınması veya geri verilmesi hallerinde, yukarıdaki fıkrada yazılı süre kaydına uyulmayabilir"

hükmü yer almaktadır.

Kanun teklifi İçtüzüğün yukarıda belirtilen maddelerde yer alan süre düzenlemelerine uyulmadan komisyonda görüşülmüştür.

1.4 Etki Analizi Raporu Ciddi Eksiklikler İçermektedir

Kanun teklifinin komisyonda görüşülmesi sırasında teklifin bütünü ile ilgili olarak sunulan Etki Analiz Raporunun özenle hazırlanmadığı, yetersiz olduğu ve bazı bilgi ve mali yük hesaplamalarını içermediği anlaşılmıştır.

7 adet Kanun hükümlerinde ayrıntılı değişiklik ve eklemeler yapan söz konusu yasa teklifinin gelir ve gider etkisinin daha detaylı analizlerle ortaya konulması gerekmekteydi. 5018 sayılı Kanunun 14. maddesinde açıklanan hesaplamalar kanun tekliflerinin ve komisyonlarda görüşülmesine başlanılması, yasa yapma sürecinin etkin çalışması ve daha sağlıklı ve uzun ömürlü yasal düzenlemelerin yapılması açısından önemlidir.

II. CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİNİN MEVCUT UYGULAMASI TBMM'Yİ NİTELİKLİ YASA YAPMA HAK VE YÜKÜMLÜLÜĞÜNDEN ALIKOYMAKTADIR.

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra uygulanmaya çalışılan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı değişikler ve "atanmış bakan" müessesesi kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilemekte, bu durum ayrıca kanun tekliflerinin hazırlanma ve T.B.M.M.'ne, komisyonlara sunum aşamalarında düşük profilli ve belirsiz bir yapının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM'yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra yürürlüğe giren Anayasa'nın "Kanunların teklif edilmesi ve görüşülmesi" başlıklı 88. maddesine göre, kanun teklif etmeye milletvekilleri yetkili kılınmıştır. Ancak T.B.M.M.'nin yasama faaliyetlerinin nasıl gerçekleştirileceği konusunda altı buçuk yıldan beri yaşanan problemler güncelliğini korumaktadır.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilen Temmuz 2018 ortalarından bu yana 196[1] adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı ve yap boz tarzı değişiklerinin, "atanmış bakan" müessesesinin kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilediği, ayrıca kanun tekliflerinin hazırlanma ve T.B.M.M.'ne, komisyonlara sunum aşamalarında düşük profilli ve belirsiz bir yapının ortaya çıkmasına neden olduğu gözlemlenmektedir.

[1] 120,121,122,124,125,126,127,128,129,130,131,132,133,134,135,136, 137,18,139,140,141142,143,145,146 sayılı Kararnameler Deprem gerekçe gösterilerek çıkarılan OHAL Kararnameleridir

"İstismarcı anayasa değişikliğinin istismarcı uygulanması", Türkiye devletini, Anayasal devlet özelliğinden uzaklaştırmış bulunmaktadır.

2018 seçimlerinden sonra geçen doksan dört aylık süreç sonunda yasama sürecinde, kanun tekliflerinin, erkler ayrılığı ilkesine aykırı olarak yürütme tarafından TBMM'de en fazla üyeye sahip bulunan parti grubu üyeleri aracılığıyla "torba yasa" biçimiyle muvazaalı bir biçimde parlamentoya sunulduğu, kanun tekliflerinin komisyonlarda ve genel kurulda görüşülmesi aşamasında tam bir belirsizlik ve kargaşa yaşandığı, kanun teklifini hazırlayıp (!) komisyona sunan milletvekili veya milletvekillerinin teklif metnine hakim olamadıkları, teklif metninde yer alan hükümlerin komisyonlara anlatım ve sunumunda çoğu kez güç duruma düştükleri, konuya ilişkin olarak bürokrasiden ve yürütmenin diğer kademelerinden kendilerine sağlıklı bir bilgi akımının sağlanamadığı müşahede edilmektedir.

24 Haziran 2018 seçiminden sonra Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülen tekliflerin nerdeyse tümü torba yasa teklifi niteliğinde bulunmaktadır.

Diğer taraftan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak anılan sistem yasama-yürütme ilişkisi tarzına da uygun düşmemektedir. Yasama sürecinde tekliflerin yürütme tarafından çoğunluk partisi milletvekilleri aracılığıyla veriliyor olmasına rağmen, bu tekliflerde yer alan bazı düzenlemelerin kendi içerisinde ve daha yeni sayılacak Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile de çeliştiği açıktır.

9 Temmuz 2018'de yürürlüğe giren 6771 sayılı Kanunla yapılan Anayasa değişikliğinin doksan dört aylık uygulaması, "tek adam yönetiminin" sürdürülemez özelliğini teyit etmiş bulunmaktadır.

Söz konusu Anayasa değişikliği ile hükümet ve bakanlar kurulu kaldırılmış, "Cumhurbaşkanı'nın yürütme ile özdeşleşmiş olması", nedeniyle yürütme "tek kişi" yönetimine indirgenmiştir.

Yasama bakımından da; parti başkanı olması nedeniyle TBMM'de Cumhurbaşkanı'nın ön onay vermediği yasa önerisi kabul görmemektedir. Bu tutum yasa tekliflerinin yasalaşma sürecini de olumsuz yönde etkilemektedir.

Nitekim söz yasa teklifinde yer alan düzenlemelerin tümüne yakın bölümü 24 Nisan 2024 tarihinde İstanbul'da düzenlenen Türkiye Yüzyılı Yatırım İçin

Güçlü Merkez Programı'nda konuşan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından kamuoyuna açıklanmış bulunmaktadır.

6771 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişiklikle bütçe kanunu dışında bütün yasa önerilerini hazırlama yetkisi, TBMM' üyelerine aittir. Ne var ki, şu ana kadar ki uygulama, değinilen anayasal düzenlemeye rağmen, TBMM'nin yasama yetkisini özerk bir biçimde kullanamadığını teyit etmiş bulunmaktadır. Öncelikle, genellikle TBMM'de birinci parti konumunda olan AK Partili vekillerin imzasını taşıyan yasa önerileri, aslında Saray ve/veya bakanlık bürokratları tarafından hazırlanmakta; bu durum, yasama sürecini inisiyatif aşamasında muvazaalı kılmaktadır. Yasama çalışmalarının mutfağı niteliğindeki komisyonlar, bir tür yasak savma süreci olarak görülmekte; Genel Kurul'da ise, müzakere süreci işletilememekte; genellikle AKP-MHP (Cumhur ittifakı) üyesi vekillerin oyu belirleyici olmaktadır.

Çoğunluk dayatması nedeniyle müzakere sürecinin işletilemediği TBMM'de oylanan kanunların çoğunluğu, Anayasa'ya aykırı bir biçimde hazırlanan "torba yasa" tarzına göre çıkarılmaktadır. Bunun sonucunda da yasanın ulaşılabilirlik, anlaşılabilirlik ve öngörülebilirlik özellikleri zedelenmekte veya ortadan kalkmaktadır.

Özet olarak, yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM'yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

Burada bahsedilmesi gereken önemli bir husus; bütün demokratik ülkelerde temel kuralın, parlamentoların yasama yetkisi konusunda ortaksız olduğu, yasama yetkisinin sadece parlamentolar tarafından kullanıldığıdır.

Yeni sistemde bir nevi Meclisin yasama yetkisi elinden alınmıştır. Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri[2] vasıtasıyla Meclisin yasama yetkisinin bir kısmını kullanmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile düzenlenemeyecek hususlarda dahi yetki aşımına gidilerek Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri yürürlüğe konulduğu

[2] Kanun teklifinin komisyonda görüşüldüğü 06.05.2026 tarihine kadar Cumhurbaşkanı tarafından 25'i OHAL Kararnamesi olmak üzere toplam 196 adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarılmıştır.

görülmektedir. Bunların çoğunluğu Anayasa Mahkemesi tarafından başvurularımız üzerine bilahare iptal edilmektedir.

Mevcut AKP iktidarı kendisinin yasalaşmasına ön ayak olduğu 2017 referandumu ile kabul edilen Anayasa'nın hükümlerine dahi uymamaktadır.

2018 yılı Temmuz ayından itibaren doksan dört ayı aşan bir süre geçmesine karşın TBMM'nin yasa yapma işlevinde gözlemlenen aksaklıkların çözümü konusunda henüz bir mesafe alınamamıştır.

Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoysoy ve Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz ile 64 Milletvekili tarafından hazırlanan kanun teklifinin T.B.M.M.'ne sunulması ve Plan ve Bütçe komisyonunda görüşmesi sırasında gözlemlenen tablo da maalesef yukarıdaki tespitlerimizi bir kez daha doğrular niteliktedir.

Bu tespitler Ak Parti iktidarının 28. Yasama Döneminde de bu tutumunu ısrarla sürdürdüğünü ortaya koymaktadır.

Kanun Teklifinin genel değerlendirilmesi

Kanun teklifinin genel gerekçesinde;

"Kanun Teklifiyle, ülkemizin güncel ekonomik gelişmelere uyum sağlaması, belirlenen ekonomik program hedeflerine ulaşılması, uluslararası rekabet gücünün artırılması, büyümenin desteklenmesi ve dış ticaret dengesinin iyileştirilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca, ülkeye döviz girişinin artırılarak ekonomik istikrarın sürdürülmesi ve istihdam olanaklarının genişletilmesi hedeflenmektedir.

Bu kapsamda, Ülkemizin nitelikli hizmet ihracatını artırmak ve uluslararası yatırımcılar açısından tercih edilirliğini teşvik etmek amacıyla, nitelikli hizmet merkezlerinin kurulması sağlanmakta, gerek bu merkezlerin faaliyetlerinden elde edeceği kazançlarına gerekse bu merkezlerde istihdam edilen nitelikli personelin ücretlerine yönelik vergi istisnası öngörülmektedir.

Üretim ve ihracatı desteklemek amacıyla bu sektörlerde faaliyet gösteren imalatçı ihracatçıların kurumlar vergisi oranlarında indirim yapılmakta, transit ticaretten elde edilen kazançlar indirim yoluyla teşvik edilmekte ve İstanbul Finans Merkezinde finansal faaliyete yönelik istisnaların süresi uzatılmaktadır.

Ülkemize döviz girişinin teşvik edilmesi ve ekonomik canlılığın artırılması amacıyla, Türkiye'de yerleşik olmayan ve vergi mükellefiyeti bulunmayan gerçek kişilerin yurt dışından elde ettiği kazançlar gelir vergisinden istisna tutulmaktadır.

Teknoloji ve girişimcilik ekosistemini desteklemek amacıyla teknogirişim şirketlerinde çalışanlara sağlanan hisse senedi teşvikleri de güçlendirilmektedir.

Vergiye gönüllü uyumun anırılması hedefi doğrultusunda gerçek ve tüzel kişilerce sahip olunan para, döviz, altın, hisse senedi, tahvil ve diğer menkul kıymetlerin milli ekonomiye kazandırılması teşvik edilmektedir.

Ayrıca Teklifle, küresel teknoloji girişimciliği alanındaki en temel finansman araçlarından biri olan paya dönüştürülebilir borç sözleşmesi enstrümanının ülkemizde yaygınlaştırılmasına yönelik düzenleme yapılmaktadır. Alternatif finansman araçlarının kullanılmasına imkan sağlanarak özellikle yurt dışından yatırımcıların ve sermaye fonlarının Türk teknoloji girişimlerine ilgisinin artırılması amaçlanmaktadır. Dijital şirketlere ilişkin yapılan düzenleme ile yurt içi ve yurt dışından nitelikli girişimcilerin şirket kurma maliyetlerinin düşürülmesi ve özellikle yurt dışından yeteneklerin çekilmesi ile ülkemizde kurulan teknogirişim sayısının artırılması hedeflenmektedir.

Tüm bu düzenlemelerle, Türkiye'nin yatırım ortamının iyileştirilmesi, uluslararası sermaye girişinin artırılması ve yüksek katma değerli ekonomik faaliyetlerin desteklenmesi, Türkiye'nin teknoloji girişimciliği ekosisteminin küresel arenada rekabet gücünün artırılması ve cazibe merkezi konumunun güçlendirilmesi hedeflenmektedir."

açıklamalarına yer verilmiştir.

15 maddeden oluşan söz konusu mini torba kanun teklifinin, 10 maddesi bazı vergi kanunlarında diğer maddeleri ise bazı kanunların vergi ile teşvik ve muafiyet hükümlerinde yapılan düzenlemelerle ilgilidir.

AKP hükümetinin 3 yıldır izlemeye çalıştığı dezenflasyon politikası imalat sanayiinde fabrikaların kapanmasına veya başka ülkelere taşınmasına, işsizliğe, iflas ve konkardato ilanlarına sebep olmuştur.

Son ABD-İsrail İran savaşı nedeniyle jeopolitik gelişmelerin yol açtığı belirsizlik ve yüksek enerji fiyatları, elbette küresel ölçekte arz ve talep üzerinde baskı oluşturmaktadır.

Petrol şokunun ilk etkisi küresel bir "arz enflasyonu" sürecidir. Bu sürecin giderek bir küresel durgunluk sürecini de getirmesi de muhtemeldir. Ancak ülke ekonomisinin bugün içerisinde bulunduğu çaresizlik ve çöküntü sadece jeopolitik olaylardan kaynaklanan dışsal şoklarla izah edilemez.

İktidarın ekonomideki yaklaşık son on yıllık uygulamaları, uygulamaya çalıştığı kendi içinde tutarlı ve hedefleriyle uyumlu olmayan değişik adlarla kamuoyuna sunumu

yapılan ekonomi programları, tahmin hedeflerinden büyük sapmalar gösteren Orta Vadeli Program göstergeleri vatandaş nezdinde Türkiye'nin ekonomik sorunlarının artık çözülemez bir boyutta olduğuna dair inanışın yaygınlaşmasına ve bir nevi çaresizliğe itmektedir.

Türkiye ekonomisinin geçmişten gelen sorunları ve bazı ekonomik göstergelerde dış ve iç şoklara dayanıksız bulunan kırılgan yapı Türkiye ölçeğinde sorunları daha da ağırlaştırıcı etki yapmaktadır.

Mevcut ekonomik durumda gelir dağılımı gittikçe bozulmaktadır, başta hazine ve bütçe olmak üzere kamu kaynakları bu eşitsizliği giderecek ölçüde kullanılmamaktadır.

TÜİK verilerine göre Ocak-Nisan dönemini kapsayan ilk dört aylık enflasyonun yüzde 14,64 olarak gerçekleşmesi, Orta Vadeli Program (OVP) ve Merkez Bankası raporlarındaki beklentilerin gerçekçi olmadığını ortaya koymaktadır.2026 yılı için yüzde 16'lık yıl sonu hedefini tutturmak imkansız hale gelmiştir.

Yılın ilk dört ayında neredeyse yıllık hedef oranında gerçekleşen enflasyon oranı mevcut piyasada fiyatlama gözlemleri, kur baskısı artık 2026-2028 OVP 'sinin radikal bir biçimde yeni baştan gözden geçirilmesini, ivedi olarak arz ve talep tarafında ve gelir dağılımının bozulduğu, yoksulluğun derinleştiği de dikkate alınarak yeni bir şeyler yapma gereğini ortaya koymaktadır. Gelinen noktada "para politikasında sıkı ve ihtiyatlı duruş devam edecektir" söylemleri ile durum geçiştirilemez.

Ekonomi literatüründe "ikiz açık hipotezi" bütçe açıklarının -daha geniş anlamda "kamu açıkları" da diyebiliriz- dış açıklarla birlikte görüldüğü bir duruma işaret eder. Eğer ekonomide bütçe açığı varsa bu cari işlemler açığı da doğurur yani dış tasarrufu ortaya çıkartır. Bu hipotez Türkiye açısından geçerli olup, yüksek kamu açıkları ve cari işlemler açıkları Türkiye ekonomisinin kalkınma sürecini olumsuz etkilemekte ve ekonominin potansiyel büyüme hızını aşağı çekmektedir.

Kamu kesimi dengelerinin sürdürülememiş olması, Türkiye'yi hızlı, devamlı, sürekli bir biçimde bütçe açıkları ve kamu açıklarıyla karşı karşıya bırakmaktadır. Buna mukabil hem ciddi bir vergi reformunun yapılmaması neticesinde gelirlerin artırılamaması hem de kamuda tasarruf yapılarak kamu harcamalarının azaltılamaması neticesinde borçlanmaya dayalı ekonomik modelin sürdürüldüğünü

görmekteyiz. Bu durum bir taraftan faiz oranlarını yukarıya çekerken, diğer taraftan da iç ve dış borçları çok yüksek seviyelere yükseltmektedir.

Vergilemenin sosyal ve ekonomik etkilerinin de dikkate alınarak, büyümeye ve istihdamı artırmaya odaklanması, vergide adaleti sağlayacak daha rasyonel bir vergi sisteminin oluşturulabilmesi zorunludur. Vergiler aynı zamanda iktidarların politik tercihlerini de yansıtırlar.

Ancak kanun teklifinde vergi ile ilgili olarak yer alan düzenlemeler bu amacı gerçekleştirmekten çok uzaktır.

AKP iktidarlarının Türkiye'yi yönettiği süre içinde bölüşüm ilişkileri gittikçe bozulmuştur; fakirin daha fakir olduğu, zenginin daha zengin olduğu bir sistem yaratılmıştır.

Ülkenin karşı karşıya bulunduğu en önemli başlıca sorunlar üretim kaybı, işsizlik ve yüksek enflasyondur.

Teklifin 1. maddesindeki düzenlemeyle, AKP iktidarı biriken ve tahsili giderek zorlaşan kamu alacakları için genel bir vergi barışı uygulamasını getirmekten sözde kaçınarak aslında kamu alacaklarının tahsilinde istisnai olan tecil mekanizmasını genel bir ödeme erteleme mekanizmasına dönüştürmektedir.

Önemli olan mükelleflerin borçlarını sürekli olarak ödeyemez duruma gelmelerini önleyici ekonomik politikaların uygulamaya konulmasıdır

Söz konusu kanun teklifindeki düzenlemeler görünüşte dış kaynak ihtiyacını giderici ve sıcak parayı teşvik etmek amacıyla vergi avantajlarını sınırlı bir kesime sunarak aynı zamanda kaynağı suç geliri olabilecek kazaçların(?) sorgulanmadan ve denetlemeden Türkiye'ye girişini kolaylaştıracaktır.

Teklifte yer alan 4. madde düzenlemesi; Türkiye'nin kayıtdışı ekonomi ve kara para ile mücadelesini zorlayıcı niteliktedir.

Söz konusu düzenlemelerle Türkiye "vergi cennetleri ile mücadele etmek" yerine bizzat kendisi "vergi cenneti" olmaya karar vermiştir

Bu düzenleme aynı zamanda Türkiye'de olmasına rağmen değişik yöntemlerle vergisiz ve kayıtsız bir şekilde yurtdışına transfer olunan

kaynakların "Sürekli ve kesintisiz Varlık Barışı uygulaması" denilebilecek yöntemlerle ülkeye vergisiz ve denetimsiz transferine neden olabilecektir.

Türkiye'de asgari ücretin en düşük ücret olmaktan çıkıp ortalama ücret haline geldiği, çalışan kesimin neredeyse % 50'sinin ücretlerinin asgari ücret civarında oluştuğu, ayrıca Gelir Vergisi Kanununun oranları belirleyen 103. maddesindeki mevcut durum dikkate alındığında teklifin bazı maddelerinde ayrıcalıklı özel mahallerde çalışanlara ödenen ücretlerle ilgili olarak yer alan düzenlemelerin ödeme gücü, vergi adaleti ve kanun önünde eşitlik ilkeleri açısından değerlendirilmesinde yarar bulunmaktadır.

AKP hükümetinin uyguladığı bir nevi sıcak para girişini amaçlayan kontrollü düşük kur politikası bazı sektörlerdeki üreticileri ve ihracatçıları zor duruma düşürmüştür. Yoğun iflas, konkardato ve işten çıkarmalar yaşanmaktadır.

2025 yılında tarım sektörü yaklaşık yüzde 8,8 oranında küçülmüştür. Tarım sektörü küçülmekle de kalmamış, sektörün gayri safi yurt içi hasıladan aldığı pay da tarihin en düşük seviyesine gerilemiştir.. Tarımın milli gelirden aldığı pay 1998 yılında yüzde 12,8' iken 2001 krizi sonrası yüzde 8,8'e gerilemiştir. 2002'de yüzde 10,2'yi gördükten sonra adım adım küçülmeye başladı. Bugün itibariyle ise yüzde 5,2 ile tarihi dip seviyesinde bulunmaktadır.

İktidarın üretimden ve üreticiden yana olmayan politikaları yüzünden fabrikalarımıza kilit vurulurken, on binlerce işçimiz yoksulluğa terk edilmektedir.. Sosyal Güvenlik Kurumu'nun (SGK) resmi verilerine göre; sadece 2026 yılının Ocak ayında tekstil sektöründe 192 firma kapanmış, 4 bin 688 emekçimiz işsiz kalmıştır. Hazır giyim sektöründe ise 643 şirket faaliyetini durdurmuş, 7 bin 217 kişi kapının önüne konmuştur. Son bir yılın faturası ise çok daha ağırdır. Kapanan şirket sayısı bini aşmış, 40 bin civarında işçi işlerini kaybetmiştir.

Diğer yandan yüksek enerji ve düşük kur politikası yüzünden bazı sektörlerde yurt dışına çıkış yaşanmaktadır.

Türkiye imalat sanayi oldukça güç koşullarda çalışmaya devam etmektedir.

Bu nedenlerle 8. maddede yer alan bazı şartlarla mükellefler lehine yapılan Kurumlar Vergisi oranındaki indirimi gerekli ama yetersiz bulmaktayız.

Türkiye ekonomisinde tüm sanayi kollarının ve tarım sektörünün durumunun bir master plan ve kapsamlı eylem planı çerçevesinde ele alınması ve gerekli tedbirlerin ivedilikle hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Kanun teklifinde yer alan 10. madde AKP nin 24 yıllık iktidarı boyunca çıkarmış bulunduğu 9. "Varlık Barışı düzenlemesidir."

Bu düzenleme hem yurt dışı hem yurt içi kayıt dışı varlıkların belirli düşük bir vergi maliyeti karşılığında sisteme dahil edilmesini sağlayan, buna karşılık mükellefe güçlü bir vergi güvenliği ve inceleme koruması sunan kapsamlı bir vergi affı ve uyum mekanizması niteliği taşımaktadır.

Güvenin ve ekonomik istikrarın olmadığı, belli muhalefet organlarına ve seçilmiş iş dünyası temsilcilerine hukuk dışı operasyonların yapıldığı bir ülkede insanların yurt dışındaki varlığını Türkiye'ye getirmesi mümkün değildir.

Ülkemizin içinden geçtiği olağanüstü koşullarda ekonomi ve vergi konularında, bazı varlıkların ekonomiye kazandırılması konusunda düzenleme yapmanın önemli olduğuna ancak bu çalışmaların oldukça titiz bir şekilde, evrensel kurallara, uluslararası standartlara ve hakkaniyet ilkelerine uygun bir şekilde yürütülmesi gerektiğine inanıyoruz.

Bu teklif metninde KOBİ'lerin, küçük esnafın, çiftçinin, dar gelirlinin, işçinin, memurun, emeklinin sorunlarını çözecek bir düzenleme bulunmamaktadır.

III. KANUN TEKLİFİNİN ANAYASAYA UYGUNLUK AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1. Anayasa'ya Aykırılık Savlarımız Değerlendirilmemiştir

1.1. Kanun Teklifinin Bütün Olarak Anayasa'ya Uygunluk Açısından Değerlendirilmesi Yapılmamıştır

Kanun Teklifinin tümünün Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmelerinde İçtüzük madde 38 uyarınca Anayasa'ya uygunluk incelemesi yapılmamıştır. Komisyon, muhalefet şerhinin devamında açıklanacağı üzere, birden çok Anayasaya aykırı

madde barındıran teklifin görüşmelerinde İçtüzük kapsamında üzerine düşen yükümlülüğü tam anlamıyla yerine getirmemiştir.

TBMM İçtüzüğünün 38'nci maddesi "*Komisyonlar, kendilerine havale edilen tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler. Bir komisyon, bir teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder.*" hükmünü taşımaktadır.

İçtüzüğün 38. maddesinin ilk fıkrasının komisyon için öngördüğü inceleme yükümlülüğü, teklif maddelerinin görüşülmesine geçilmeden ele alınması gereken bir önkoşul olarak düzenlenmiştir. İçtüzüğe göre, bu ön sorun çözülmeden komisyon görüşmelere başlayamaz. Bu yükümlülük, komisyona ait münhasır bir yetki olup, komisyon dışından kişi ve uzmanlar bu yetkiyi kullanamazlar. Komisyon, teklif metnini, Anayasa'nın sözüne ve özüne uygunluk açısından inceledikten sonra devam veya ret kararını verir. Bu ise, teklif maddelerini görüşmeden önce bir ön karar şeklinde verilmelidir. Önkoşul ve ön karar, komisyon için çifte yükümlülük ve gerekliliktir.

Komisyonun bir diğer yükümlülüğü ise, inceleme alanına ilişkindir: Anayasa'ya uygunluk hem sözü hem de özü açısından yapılmalıdır. Özellikle öze uygunluk, anayasal yorum yöntemlerini beraberinde getirir. Gerekçe, sadece ret hali için değil, uygunluk durumu için de yazılması ölçüsünde, anılan yükümlülük ve gereklilik anlam ifade eder. Komisyondaki mevcut uygulama ise, tam tersi yöndedir: Komisyonlar, İçtüzük md.38'de öngörülen ve dört aşamadan oluşan yükümlülüğü yerine getirmek bir yana, Anayasa'ya uygunluk, gündem maddesi yapılmadan teklif metni bütünü ve madde görüşmelerine geçmiş bulunmaktadır.

Plan ve Bütçe Komisyonu, bu gerekliliği yerine getirmeden yasayı, değerlendirmeye başlamış ve tartışmalar, esas itibariyle maddelere ilişkin olarak yapılmıştır. Hatırlatmak gerekir ki, Anayasa'nın üstünlüğünü düzenleyen Anayasa'nın madde 11/2'deki "Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz" kuralı, İçtüzük madde 38 gereklerine saygı gösterilmesi ölçüsünde anlam ifade etmektedir. Bu nedenle, Anayasa'ya uygunluk incelemesi bakımından İçtüzük madde 38'in gerekleri yerine getirilmeden Komisyon tarafından kabul edilen teklif metni, yasa yapım usulüne aykırıdır.

1.2. Torba Kanun uygulamasının Anayasaya uygunluğunun sorgulanması gerekmektedir

Söz konusu 15 maddeden oluşan mini torba kanun teklifi ile 7 ayrı Kanunda değişiklik ve ekleme yapılmaktadır.

2017 Anayasa değişikliği ile kurulan ve siyasal-anayasal tarihimize yabancı olan tek kişi yönetimi, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri (CBK) yoluyla bir tür "paralel yasama"ya dönüşmüştür. Bu bağlamda, yürürlükte bulunan çok sayıdaki Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine ilişkin Anayasa Mahkemesinin denetimindeki belirgin yavaşlık, yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesini askıya almak anlamına gelmektedir.

Aslen, sistematik şekilde Anayasa'ya aykırı hükümler içeren Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ve Cumhur İttifakı dayatması ile kabul edilen antidemokratik yasalar üzerindeki Anayasa Mahkemesi'nin denetimi, hukuk devletinin olmazsa olmaz koşuludur.

OHAL düzenlemelerini denetlemekten kaçınan Anayasa Mahkemesinin artan iş yükünün de etkisiyle çok gecikmeli olarak verdiği kararlar içinde, özgürlükler lehine olanların sayısı sınırlı kalmaktadır. Anayasa Mahkemesi buna rağmen, son yıllarda, özelikle yürütme çevrelerinin hedefi haline gelmiştir.

Torba yasa uygulaması, yasama yetkisinin asli ve genel olma özelliğine aykırı olduğu gibi, yasaların ulaşılabilir, öngörülebilir ve anlaşılabilir olma özelliklerini de zedelemektedir.

2017 Anayasa değişikliği ile yasama inisiyatifi TBMM tekelinde bir yetki olarak öngörüldüğünden, milletvekilleri bu yetkiyi bizzat kullanmak durumunda bulunmaktadırlar.

Kuşkusuz, bakanlıklar ve kamu kuruluşlarının, öneri metninin ham malzemesini oluşturacak olan ihtiyaçları milletvekillerine ve TBMM'ye iletmeleri yerinde ve yararlıdır. Ancak, tekliflerin TBMM dışında yazılması veya yürütmenin yönlendirmesi doğrultusunda kaleme alınması, yasama inisiyatifinin münhasır yetki olma özelliği ile bağdaşmamaktadır.

Öte yandan, 2017 Anayasa değişikliği ile öngörülen Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri de bizatihi Anayasaya aykırılıklar ötesinde torba yasa uygulamasını yerindesiz kılmaktadır.

Dahası, torba yasa esasen Anayasa Mahkemesi'nin de denetimini çok zorlaştırdığı için, bu yönüyle de Anayasa'ya aykırılık sorunu öne çıkmaktadır.

Anayasa'nın 7. maddesine göre; "*Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez"*

Anayasa'nın 11. maddesine göre *ise "Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır.*

"Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz."

Bu saptama, bu Kanun Teklifi için de geçerlidir.

Ne var ki, normatif düzenleme yapma faaliyeti, genellikle özensiz olduğu gibi, çoğu Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri vasıtasıyla tamamen TBMM dışında cereyan etmektedir. Ayrıca kod yasalarda gerçekleştirilmeyen, sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilen torba yasalarla getirilen hükümlerle bütüncül olmayan yasa yapma alışkanlığı ilave problemlere neden olmaktadır.

7 ayrı Kanunda değişiklik yapmakta olan 15 maddeden oluşan mini torba kanun teklifinin bu haliyle Anayasaya aykırı olduğu yönündeki değerlendirmemiz kabul görmemiştir.

1.3. Kanun Teklifinin 2, 4, 5, 10 ve 12.maddelerinin Anayasa'ya Aykırılığı

Ayrıca teklif maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce ve maddelerin görüşülmesi sırasında; **kanun teklifinin 2, 4, 5, 10 ve 12. maddelerinin** Anayasa'ya aykırı olduğu görüşü ileri sürülmüş, ancak bu itirazımız Komisyon Başkanlık Divanınca dikkate alınmamıştır.

Teklifin 2. maddesi ile 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa eklenmesi öngörülen mükerrer 20/D maddesiyle Türkiye dışında elde edilen kazanç ve iratları gelir vergisinden müstesna tutulanlardan, bahse konu istisnadan yararlanılan süre

içerisinde veraset ve intikal vergisine tabi veraset yoluyla mal intikallerinde verginin %1 oranında alınması öngörülmektedir.

Teklifin 4. maddesi ile son üç takvim yılında Türkiye'de yerleşmiş sayılmama ve vergi mükellefiyeti bulunmama şartlarını sağlayan gerçek kişilerce Türkiye dışında elde edilen kazanç ve iratlar yirmi yıl boyunca gelir vergisinden müstesna tutulmaktadır.

Teklifin 5. maddesi ile teklifin 6 ncı maddesinde düzenlenen nitelikli hizmet merkezlerinde istihdam edilen nitelikli hizmet personelinin ücretlerine, brüt asgari ücretin üç katına kadar gelir vergisi istisnası sağlanması öngörülmektedir.

Teklifin 10. maddesi ile yapılan düzenlemeyle, gerçek ve tüzel kişilerce sahip olunan ve yurt dışında bulunan; para, döviz, altın, hisse senedi, tahvil ve diğer menkul kıymetlerin Türkiye'ye getirilmesine yönelik yeni bir "varlık barışı" uygulaması getirilmektedir.

Teklifin 12. maddesi ile İstanbul Finans Merkezindeki finansal katılımcıların istihdam ettiği kişilere sağlanan gelir vergisi istisnası bütün katılımcılar için genişletiliyor.

Anayasa'nın; "Vergi Ödevi" başlıklı 73.maddesinde; " Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür.Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır.Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır.*Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muaflık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Cumhurbaşkanına verilebilir "*

Anayasa'nın "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10. maddesinde;

"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz. Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

hükümleri yer almaktadır.

Bu Kanun Teklifinde yer alan söz konusu maddeler ile hazine, uzun vadeli olarak önemli miktarda vergi gelirinden vazgeçmektedir. Gelir ve kurumlar vergisi alanında getirilen istisna ve indirimlerle aynı zamanda, Anayasanın 10. maddesinde yer alan "kanun önünde eşitlik" ilkesine ayrıca Anayasa'nın 73'üncü maddesi ve gerekçesinde ortaya konan vergi ve benzeri malî yükümlülüklerin adaletli ve dengeli dağılımı ilkesine aykırı düzenlemeler öngörülmektedir.

Kanun Teklifi metninin, 2, 4, 5, 10 ve 12. maddelerinin, Anayasa'nın 10 ve 73. Maddelerine aykırılığı açıkça ortadayken Plan ve Bütçe Komisyonu'nda Grubumuzca vermiş olduğumuz Anayasa'ya aykırılık önergelerimizin kabul edilmemiş olmasının sebebi anlaşılamamıştır.

IV. KANUN TEKLİFİNİN YASAMA TEKNİĞİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

2018 yılından bu yana uygulanan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle yasa yapma alışkanlığı genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırıdır.

T.B.M.M.'nin geçmiş yasama dönemlerinde kanun tasarıları ve tekliflerinin acele ile gündeme getirilerek kamuoyunda ve ilgili komisyonlarda yeterince tartışılmadan aceleyle yasalaştırılması yöntemi bir alışkanlık haline getirilmiş bulunmaktadır.

Bu alışkanlığın, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 28. Dönemin 3.Yasama döneminde de ısrarla sürdürüleceği anlaşılmaktadır. Söz konusu kanun teklifi Plan ve Bütçe Komisyonu'nun faaliyette bulunduğu sürelerde görüştüğü 19. torba kanun teklifidir.

Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ve Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz ile 64 Milletvekili tarafından hazırlanan söz konusu kanun teklifi genel kabul görmüş yasama ilkelerine ve kanun yapma teamüllerine aykırı bir biçimde birbiri ile ilişkisiz 7 ayrı

kanunun bazı maddelerinde değişiklik veya ekleme yapan (yürütme ve yürürlük dahil) 15 maddeden oluşan mini torba kanun teklifidir.

Söz konusu kanun teklifinin ilgili kamu kuruluşlarının, meslek odalarının, sektör temsilcilerinin geniş ölçüde görüşüne başvurulmadan acele ile hazırlandığı anlaşılmaktadır. Bu durum teklifin komisyondaki görüşmeleri sırasında yapılan açıklamalardan öğrenilmiştir.

Kanun teklifi 05.05.2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na verilmiş, aynı tarihte esas komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonu'na, tali komisyon olarak da Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna sevk edilmiştir.

Söz konusu kanun teklifinin 06.05.2026 günü saat 15.00'de Plan ve Bütçe Komisyonu'nun yapacağı toplantının gündemine alındığı Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığı'nın yine 05.05.2026 tarih ve Z-13922241-130.02-1850241 sayılı yazıları ile Komisyon üyelerine bildirilmiştir.

15 maddelik mini torba kanun teklifi Plan ve Bütçe Komisyonu'nun 06.05.2026 Çarşamba günü saat 15.00'de başlayan ve yaklaşık olarak 6 buçuk saat süren birleşiminde kabul edilmiştir.

Bununla birlikte, söz konusu kanun teklifinin tali komisyon olarak görevlendirilen; Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda görüşülmediği öğrenilmiştir.

Geçmiş dönemlerde de kötü bir alışkanlık olarak değerlendirdiğimiz bu türden kanun hazırlama ve yapma tekniği, hem torba kanun teklif ve tasarılarında ele alınan konuların yürürlükteki mevzuatla uyumu açısından ciddi sorunlar yaratmış, hem de bu kanunların uygulanması aşamasında daha önceden öngörülemeyen sıkıntıların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda, TBMM'den ilgili ihtisas komisyonlarında yeterince tartışılıp görüşülmeden acele bir şekilde geçen çok sayıda düzenlemeden ülkemiz ve vatandaşlarımız doğrudan veya dolaylı olarak olumsuz etkilenerek mağdur olmakta ve aynı kanun maddesinin kısa süre içinde defalarca değiştirilmesi gereği doğmaktadır. Hatta bu düzenlemelerden bazıları bilahare Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasa'ya aykırı bulunularak iptal edilmektedir.

Devlet yönetimini ve toplumun geniş kesimlerini yakından ilgilendiren, bazı sektörlerde iş ve işleyiş kurallarını, piyasa oluşumunu, ekonomideki kaynak dağılımını ve ekonomik tercihleri etkileyen bu nitelikteki düzenlemelerin, acele ile kamuoyunda ve komisyonlarda yeterince tartışılmadan torba kanun yöntemiyle yasalaştırılmak istenmesi demokrasimizin yerleşik teamüllerine de uygun değildir.

Bu yöntemle, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının ve ilgili sivil toplum örgütlerinin kanunların hazırlık ve görüşülme aşamasında görüşlerinin alınamamasına, getirilen düzenlemelerin ekonomik ve mali etkilerinin yeteri kadar anlaşılamamasına ve tartışılamamasına sebebiyet verilmektedir.

Bu durumda aynı zamanda kanun teklifleri, düzenleyici etki analizleri yapılmadan TBMM'ye sunulmuş olmakta, dolayısıyla söz konusu kanun değişikliklerinin yasal bir gereklilik olan bütçeye ve ekonomiye getireceği mali yükü tam olarak hesaplanamamaktadır. Bu çerçevede bütçe dengesinin bozulması ve dolayısıyla da ülke ekonomisinin olumsuz yönde etkilenmesine neden olunmaktadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 02.07.2018 tarih ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik "Gelir ve giderleri etkileyecek kanun teklifleri" başlıklı 14'üncü maddesi, Kamu gelirlerinin azalmasına veya kamu giderlerinin artmasına neden olacak ve kamu idarelerini yükümlülük altına sokacak kanun tekliflerinin getireceği malî yükün, orta vadeli program ve malî plan çerçevesinde, en az üç yıllık dönem için hesaplanıp tekliflere eklenmesi ve sosyal güvenliğe yönelik kanun tekliflerinde ise en az yirmi yıllık aktüeryal hesaplara yer verilmesi zorunluluğunu hüküm altına almıştır.

Söz konusu teklifin görüşülmesi sırasında özenli bir şekilde hazırlanması gereken mali yük tablosunun, bazı bilgi ve mali yük hesaplamalarını içermediği anlaşılmıştır.

Kanun teklifinde yer alan 8. madde haricinde diğer maddelerle ilgili olarak düzenlemenin gelir artışı veya azalışına etkileri konusunda herhangi bir projeksiyon yapılmamıştır.

5018 sayılı Kanunun 14. maddesinde açıklanan hesaplamalar kanun tekliflerinin ve komisyonlarda görüşülmesine başlanılması yasa yapma sürecinin etkin çalışması ve daha sağlıklı ve uzun ömürlü yasal düzenlemelerin yapılması açısından önemlidir.

Erkler ayrılığı ilkesini zedeleyen TBMM'nin denge ve denetleme mekanizmasını tamamen ortadan kaldıran Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak adlandırılan yeni durumda; kanun tekliflerinin bizzat milletvekilleri tarafından hazırlanmış olduğu varsayımıyla kanun teklifleri ve etki analizleri ile ilgili mekanizmanın nasıl kurulacağı, etki analizi için gereken sayısal verilerin yürütme organından ne tür bir yöntemle edinilip komisyon üyelerine sunulacağı konusunda belirsizlikler mevcut bulunmaktadır. Bu sorunun ivedilikle ele alınarak çözüme kavuşturulması gerekmektedir.

Diğer taraftan, farklı komisyonların görev alanlarına giren düzenlemeleri içeren torba kanun tekliflerinin ilgili komisyonlarda görüşülmesi yerine esas komisyon sıfatıyla sadece Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesi ve esastan ilgili oldukları halde tali komisyon olarak belirlenen diğer komisyonlarda görüşülmemesi ve görüş bildirilmemesi, yasama faaliyetlerinin etkisizleştirilmesine yol açmaktadır.

Teklifte yer alan madde metinlerinden her biri ayrı ihtisas komisyonunun çalışma alanına giren, detaylarıyla uzun uzun görüşülüp tartışılması gereken düzenleme konularıdır.

15 maddeden oluşan söz konusu mini torba kanun teklifinin;

- 5, 12. maddelerinin Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunda,

-3, 5, 6, 8, 11, 12. maddelerinin Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda

ayrıca esas veya tali komisyon sıfatıyla görüşülmesi gerekmekte idi.

TBMM İçtüzüğünün 23'üncü maddesinde "Tali komisyonların hangi yönden veya hangi maddeler hakkında görüş bildirecekleri havale sırasında belirtilmemiş ise, bu komisyonlar görüşlerini kendileriyle ilgili gördükleri hususlar üzerinde bildirirler" denilirken, yine İçtüzüğün 34'üncü maddesinde "Bir komisyon, kendisine havale edilen teklifi, başka bir komisyonun ihtisası dahilinde görürse, gerekçeli olarak teklifin o komisyona havale edilmesini isteyebilir. Bir komisyon, kendisine havale edilen teklif

yahut herhangi bir mesele için, bir başka komisyonun düşüncesini öğrenmeyi gerekli görürse, teklifin o komisyonda görüşüldükten sonra iadesini isteyebilir" denilmektedir. Yine, aynı maddenin bir başka paragrafında "Bir komisyon, başka bir komisyona havale edilmiş bir teklif yahut herhangi bir mesele için düşüncesini belirtmekte yarar görürse, o teklifin kendisine havale edilmesini isteyebilir" hükmüne yer verilmiştir

Komisyonlara üye seçilirken milletvekillerinin uzmanlık ve ilgili alanları göz önüne alınmaktadır. Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerinin her konuda yetkin birer uzman olduğunu söylemek mümkün değildir. Bu nedenle özel uzmanlık alanı ve değerlendirme, tartışma gerektiren konuların öncelikle ilgili komisyonlarda görüşülmesi gerekmektedir. Plan ve Bütçe Komisyonunun asıl komisyon olduğu durumlarda da tekliflerin ilgili tali komisyonlarca düzenlenecek komisyon raporları dikkate alınarak Plan ve Bütçe Komisyonunda karara bağlanması hem doğru hem de İçtüzükle uygun olacaktır.

Söz konusu 15 maddeden oluşan mini torba kanun teklifi toplam 7 ayrı Kanunda değişiklik yapmaktadır. Bu durumu belirtir tablo aşağıda yer almaktadır.

BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ İLE
7 ADET KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMAKTADIR

Teklif Maddesi	**Kanun Sıra No.**	**Düzenleme Yaptığı Kanun**
1	1	21/7/1953 tarihli ve **6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun** 48 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "36" ibaresinin "72" şeklinde ve ikinci fıkrasında yer alan "ellibin Yeni Türk Lirasını" ibarelerinin "bir milyon Türk lirasını" şeklinde değiştirilmesi
2	2	8/6/1959 tarihli ve **7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun** 16 ncı maddesine ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere fıkra eklenmesi
3	3	31/12/1960 tarihli ve **193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu** nun 17 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "tutarını" ibaresinin "tutarının iki katını" şeklinde, ikinci fıkrasında yer alan "üç", "dört", "altı", "yedi" ve "on iki" ibarelerinin sırasıyla "iki", "üç", "dört", "beş" ve "altı" şeklinde değiştirilmesi
4		193 sayılı Kanuna mükerrer 20/C maddesinden sonra gelmek üzere madde eklenmesi
5		193 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasına bent eklenmesi
6	4	5/6/2003 tarihli ve **4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanununa** ek madde eklenmesi
7	5	13/6/2006 tarihli ve **5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun** 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bent eklenmiştir.
8		5520 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin **sekizinci** fıkrasının değiştirilmesi
9		5520 sayılı Kanunun 32/C maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendinde yer alan "(g) ve (h)" ibaresinin "(g), (h), (i) ve (j)" şeklinde değiştirilmesi ve fıkraya bent eklenmesi
10		5520 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi
11	6	28/2/2008 tarihli ve **5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanunun** 3 üncü maddesine fıkralar eklenmesi
12	7	22/6/2022 tarihli ve **7412 sayılı İstanbul Finans Merkezi Kanununun** 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasının birinci

	7	cümlesinde yer alan "Katılımcı belgesi almış finansal kuruluşların" ibaresi nin "Katılımcıların" şeklinde değiştirilmesi ve fıkraya cümle eklenmesi
13		7412 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "2031" ibaresinin "2047" şeklinde ve ikinci fıkrasında yer alan "beş" ibaresinin "yirmi" şeklinde değiştirilmesi
14	Yürürlük maddesi	
15	Yürütme maddesi	

15 maddeden (yürürlük ve yürütme dahil) oluşan söz konusu mini torba kanun teklifinin, 1 maddesi tecil talebinde bulunacak tüm borçlu mükellefleri, 2 maddesi son üç takvim yılında Türkiye'de yerleşmiş sayılmama ve vergi mükellefiyeti bulunmama şartlarını sağlayan gerçek kişileri, 2 maddesi Tekno Girişim Şirketlerini ve orada çalışan personeli, 2 maddesi Nitelikli Hizmet Merkezlerini ve orada istihdam edilecek nitelikli hizmet personelini, 2 maddesi Transit Ticaret Merkezlerini ve burada faaliyette bulunan mükellefleri, 1 maddesi üretim faaliyetinde bulunan kurumlar vergisi mükelleflerini, Varlık Barışından yararlanmak isteyen tüm gerçek ve tüzel kişileri, 3 maddesi İstanbul Finans Merkezini, 6 maddesi Sanayi Ve Teknoloji Bakanlığını, 13 maddesi Hazine ve Maliye Bakanlığını (Gelir İdaresi Başkanlığını)bilgilendiren önemli düzenlemeler içermektedir.

15 maddelik mini torba Kanun Teklifinde;

-Tecil edilecek amme borçlarında taksit süresi 36 aydan 72 aya çıkarılması,

-Teminatsız olarak taksitlendirile-bilecek amme borcu tutarının bir milyon TL.'ye yükseltilmesi,

-"Yurt dışından elde edilen kazanç ve iratlar için vergi istisnası"ndan yararlananlar hakkında uygulanacak veraset ve intikal vergisi oranının %1 ile sınırlandırılması,

-Teknogirişim şirketlerinde çalışan personele işverenler tarafından bedelsiz veya indirimli olarak verilen ve ücret niteliğinde kabul edilen pay senetlerine ilişkin istisna tutarının artırılması, ayrıca bu pay senetlerinin satılması halinde vergiye tabi olacağı sürelerin kısaltılması,

-Son üç takvim yılında Türkiye'de yerleşmiş sayılmama ve vergi mükellefiyeti bulunmama şartlarını sağlayan gerçek kişilerin Türkiye'ye yerleşmeleri halinde, Türkiye dışında elde edilen kazanç ve iratlarının yirmi yıl boyunca gelir vergisinden müstesna tutulması,

-Nitelikli hizmet merkezlerinde istihdam edilen personelin ücretlerine gelir vergisi istisnası sağlanması,

-Nitelikli hizmet ihracatını artırmak için türkiye'de "nitelikli hizmet merkezleri" kurulması,

-Nitelikli hizmet merkezi" ve "nitelikli hizmet personeli" sayılmanın şartlarının belirlenmesi,

-Transit ticarete ilişkin kazanç indiriminin kapsamının genişletilmesi, indirim oranın da artırılması,

-Nitelikli hizmet merkezlerine, Kurumlar Vergisi uygulamasında kazanç indirimi getirilmesi,

-Kurumlar vergisi oranının, sanayi sicil belgesini haiz ve fiilen üretim faaliyetiyle iştigal eden kurumların münhasıran üretim faaliyetlerinden elde ettikleri kazançları ile zirai üretim faaliyetiyle iştigal eden kurumların münhasıran bu üretim faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlarına %12,5 olarak uygulanması,

-Transit ticaret ve nitelikli hizmet merkezleri kazançlarına sağlanan indirimlerin, yurt içi asgari kurumlar vergisinin hesaplamasına esas olan kurum kazancından indirilebilmesi,

-Gerçek ve tüzel kişilerce sahip olunan ve yurt dışında bulunan; para, döviz, altın, hisse senedi, tahvil ve diğer menkul kıymetlerin Türkiye'ye getirilmesine yönelik yeni bir "varlık barışı" uygulaması getirilmesi,

-Tekno girişim merkezlerinde kurulan şirketlerin şartlı sermaye artırımının kolaylaştırılması,

- Tekno girişim merkezlerinde yeni kurulacak dijital şirketlerin üç yıl süreyle oda ve borsa ücret ve aidatı ödememesinin sağlanması,

-İstanbul Finans Merkezindeki, finansal katılımcıların istihdam ettiği kişilere sağlanan gelir vergisi istisnasının bütün katılımcılar için genişletilmesi,

-İstanbul Finans Merkezindeki finansal kuruluşlara sağlanan yüzde 100 oranındaki kurumlar vergisi indirim hakkının süresinin 2047 yılına uzatılması,

gibi birbirinden farklı yaklaşık 17 farklı konuda, 7 ayrı kanunda ayrıntılı değişikliklerin ve eklemelerin yer aldığı düzenlemeler bulunmaktadır.

15 maddeden oluşan ve söz konusu mini torba kanun teklifi 7 ayrı kod Kanunun birçok maddesinde değişiklik veya ekleme yapmaktadır.

Hukuk literatüründe gerçek bir yasa türüne karşılık gelmeyen son dönemde Türk siyaset ve hukuk dünyasında tartışılan ve "yasama kurnazlığı" suçlamalarıyla tepki toplayan bu yasa türü hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmaktadır.

Çok sayıda Kanunda aynı anda torba yasa mantığıyla ilgili komisyonlarda detaylı olarak tartışma ve inceleme yapılmaksızın değişiklik yapılması veya yeni hükümler ihdası hem mevzuatta hem de uygulamada ciddi sorunlara neden olmaktadır.

Hızlandırılmış, vizyoner olmayan tepki temeline dayalı yasa yapma mantığı, hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmakta, yetersiz, yeni sorun doğurucu kanunların çıkmasına neden olmakta, bir sonraki "yasa"daki bazı hükümler bir önceki "yasa" ile getirilen bazı hükümlerdeki yanlışlıkların düzeltilmesi veya bazı hükümlerin uygulanmasının ertelenmesini öngören hükümlerle ilintili olmaktadır.

Torba yasalar içeriklerinin ilk bakışta ve kolayca anlaşılamaması, meclis komisyonlarında ve genel kurulda yapılan İçtüzüğe aykırı eklemelerle metinlerinin her aşamada kalabalıklaşması ve bu eklemelerin yarattığı karmaşanın da Anayasa Mahkemesinin şekil denetimi kapsamı dışında kalması gibi nedenlerle hukuk tekniği açısında eleştirilmekte, TBMM'nin yasama etkinliğinde önemli bir sınırlama ve anayasal denetimsizlik hali yarattıkları savunulmaktadır.

Bu torba kanun teklifi de birbirinden farklı Komisyonların görev alanına giren hükümleri içermektedir. Öte yandan, bu kanun teklifinin komisyona apar topar

getirilmesi, hazırlanışı ve birbiriyle ilgisiz yapıların bir araya getirilmiş olması gayriciddi bir yaklaşıma işaret etmektedir.

İktidarın torba yasa teklifi hususundaki ısrarı ve aceleciliğinin nedeni tarafımızca anlaşılamamaktadır. Konu ve kapsam itibarıyla birbiriyle ilgisi bulunmayan bazı kanunların mevcut hükümlerde ve sistemde büyük boyutlu değişiklikler yapan söz konusu maddelerin adına "torba yasa" adı verilen bir yöntemle acele ile yasalaştırılmasını doğru bulmuyoruz.

Meri mevzuatta yapılacak değişikliklerin bir torba yasa mantığıyla değil, sorunların ve yapılan düzenlemelerin tüm ayrıntısıyla değerlendirildiği, konu ile ilgili tüm ihtisas komisyonlarının devrede olduğu bir yasama çalışmasının gerekliliğine inanıyoruz.

Ayrıca bu yasama döneminde de daha önceki yasama dönemlerinde diğer torba yasa görüşmelerinde gerçekleştiği üzere, torba yasaların Meclis İçtüzüğünün 91'nci maddesine aykırı bir biçimde "temel yasa" olarak genel kurul gündemine getirilerek görüşülmesinin yukarıda özetlenen sakıncaları daha da artıracağı kanaatindeyiz.

7 kod kanunu ilgilendiren 15 maddelik mini torba kanun teklifinin ayrıca temel kanun hüviyetinde görüşülmesini de millî mücadeleyi yöneten bu meclisin hafızasında oluşan parlamento hukukumuza da uygun görmemekteyiz.

TBMM İçtüzüğü'nün temel kanunları düzenleyen 91. maddesi "düzenlediği alan yönünden bütünlüğünün ve maddeler arasındaki bağlantıların korunması zorunluluğunun bulunması" hükmünü taşımaktadır. Bu çerçevede, konu yönünden birbiriyle hiç ilişkisi olmayan konuların Meclis Genel Kurulunda maddeler üzerinde gerekli tartışmalar yapılmadan hızlı bir biçimde temel kanun olarak görüşülmesi TBMM İçtüzüğü'ne aykırıdır.

-Yeni bir sisteme geçilmesine rağmen Plan ve Bütçe Komisyonunun çalışma usul ve esasları ile ilgili İçtüzük değişikliklerinin yapılmaması dolayısıyla, kanun teklifinin komisyona sunulması ve komisyonda görüşülmesi sırasında, kanun tekliflerinin içeriğinin komisyonda teklif sahipleri tarafından sunulması ve savunulması, yürütmenin ve bürokratik görevlilerin söz konusu komisyon görüşmelerine katılım ve katkı

düzeyinin belirsizliği nedeniyle, söz konusu kanun teklifi maddelerinin komisyonda iyice irdelenip değerlendirilmesi mümkün olmamıştır.

-Teklif Plan ve Bütçe Komisyonunun ihtisas konusu ile ilgisi bulunmayan bazı kanunlarda yapılan değişiklikleri ihtiva ettiği halde ilgili tali komisyonların görüşleri alınmamıştır.

-Teklifteki kanun maddelerinin tümü ile ilgili olarak ilgili tüm meslek kuruluşlarının ve sektör temsilcilerinin görüşleri alınmamış veya alınan görüşler Komisyon üyelerinin tamamına dağıtılmamıştır. Görüşlerini belirten sivil toplum kuruluşlarının görüşlerine itibar edilmemiştir.

-Teklifteki kanun maddeleri ile ilgili olarak diğer alakalı kamu kuruluşlarının görüşleri alınmamış veya alınan görüşler görüşmelerden önce Komisyon üyelerinin tamamına dağıtılmamıştır.

-Yapılan etki analizi çalışması tarafımızca yetersiz ve özensiz bulunmuştur.

Yukarıda açıklanan nedenlerle Anayasada öngörülen olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle acele yasa yapma alışkanlığının genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı olduğu kanaatiyle "Kanun Teklifinin" bütününe karşıyız.

V. KANUN TEKLİFİNİN MADDELERİ ÜZERİNDEKİ GÖRÜŞLERİMİZ

7 ayrı Kanunda ayrıntılı değişiklik ve ilaveler yapan 15 maddelik torba yasa teklifinin bazı maddeleri üzerindeki görüş ve eleştirilerimize aşağıda yer verilmiştir.

1. Teklifin 1 .maddesinin Değerlendirilmesi;

Maddeyle 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 48 inci maddesinin birinci fıkrasında değişiklik yapılarak, Kanunun 48 inci maddesi kapsamında yapılacak tecillerde azami taksit süresi 36 aydan 72 aya çıkarılmakta ve

teminatsız tecil tutarı (kanuni tutar) ellibin Türk Lirasından bir milyon Türk Lirasına yükseltilmektedir.

Zaten 9/7/2025 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 8/7/2025 tarihli ve 10040 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile bu fıkrada yer alan tutar ikiyüzellibin Türk Lirası olarak belirlenmiş durumdadır.

(Madde uyarınca Cumhurbaşkanının bu tutarı on katına kadar artırma, yarısına kadar indirme, yeniden kanuni tutarına getirme ve alacaklı amme idareleri itibarıyla bu hadler arasında farklı tutar belirleme yetkisi vardır.)

Madde kapsamında yapılacak teciller; amme borcunun vadesinde ödenmesi veya haczin tatbiki veyahut haczolunmuş malların paraya çevrilmesinin amme borçlusunu çok zor duruma düşürecek olması şartına bağlıdır.

Yapılan değişiklikle bu durumda olanların amme borcunun tecil edilmesi halinde azami taksit süresi 36 ay yerine 72 aya kadar belirlenebilecektir. Ayrıca teminat alınmadan taksitlendirilebilecek tutar da halen uygulanmakta olan ikiyüzellibin Türk Lirasından bir milyon Türk Lirasına yükseltilmektedir.

Bu madde kapsamında yapılan tecillerde uygulanacak faiz oranı da yıllık %39 (aylık %3.25) olup normal amme alacaklarına uygulanan gecikme zammı oranı olan yıllık %44,4 (aylık %3,7) oranına göre daha düşük olarak belirlenmiştir.

Tecil süresinin iki katına çıkarılması ile kamu alacağının zamana yayılması ve tahsilatın ötelenmesi sonucu doğmaktadır.

Söz konusu düzenleme AKP tarafından yanlış uygulanan ekonomik programın sonucuna işaret etmektedir.

Tecil kurumu amme alacaklarının tahsil mekanizmasında istisnai bir kurumdur.

Maddenin komisyonda görüşülmesi sırasında yapılan açıklamalardan Gelir İdaresi Başkanlığına borcu olan mükelleflerin yüzde 98,6'sının 1 milyonun altında borcu bulunduğu ifade edilmiştir.

Yetmiş iki aya çıkarılan taksit süresi ve 1 milyon liraya yükseltilen teminatsız tecil imkânını mükellefler açısından olumlu bir adım sayılmakla birlikte kamu alacaklarındaki tahsilat problemini temelden çözmemektedir.

Söz konusu düzenlemede her türlü kamu alacağının taksitlendirme kapsamına gireceği ve idari düzenlemelerle sınırlandırılamayacağı hüküm altına alınmalıdır. Ayrıca vergisini tam ve zamanında ödeyen mükellef kesimine de haksızlık yapılmadan tecil faiz oranı da ekonomik gereklilikler dikkate alınarak saptanmalıdır.

AKP iktidarı biriken ve tahsili giderek zorlaşan kamu alacakları için genel bir vergi barışı uygulamasını getirmekten sözde kaçınarak aslında kamu alacaklarının tahsilinde istisnai olan tecil mekanizmasını genel bir ödeme erteleme mekanizmasına dönüştürmektedir.

Önemli olan mükelleflerin borçlarını sürekli olarak ödeyemez duruma gelmelerini önleyici ekonomik politikaların uygulamaya konulmasıdır

2. Teklifin 2 ve 4. Maddeleriinin Değerlendirilmesi;

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 3 üncü maddesine göre, Türkiye'de yerleşmiş olanlar ve resmi daire ve müesseselere veya merkezi Türkiye'de bulunan teşekkül ve teşebbüslere bağlı olup adı geçen daire, müessese, teşekkül ve teşebbüslerin işleri dolayısıyla yabancı memleketlerde oturan Türk vatandaşlarının Türkiye içinde ve dışında elde ettiği kazançların tamamı vergilendirilmektedir.

Gelir Vergisi Kanununun 4 üncü maddesinde yerleşme sayılan hallerin neler olduğu açıklanmıştır. Buna göre; ikametgahı Türkiye'de bulunanlar ile bir takvim yılı içinde Türkiye'de devamlı olarak altı aydan fazla oturanlar Türkiye'de yerleşmiş sayılır.

Teklifin 4. maddesi ile 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa mükerrer 20/C maddesinden sonra gelmek üzere madde ilavesiyle; son üç takvim yılında Türkiye'de yerleşmiş sayılmama ve vergi mükellefiyeti bulunmama şartlarını sağlayan gerçek kişilerce Türkiye dışında elde edilen kazanç ve iratlar yirmi yıl boyunca gelir vergisinden müstesna tutulmaktadır.

Ancak, gerçek kişilerce içinde bulunulan yıl ile önceki yıllarda Türkiye içerisinde gayrimenkul sermaye iradı, menkul sermaye iradı ve değer artışı kazancı elde edilmesi, bu madde kapsamında Türkiye'de vergi mükellefiyetinin bulunmaması şartının ihlali anlamına gelmeyecektir.

Söz konusu kişilerin Türkiye içerisinde elde ettiği kazanç ve iratlar ise istisna kapsamı dışında olup genel hükümlere göre vergilendirilecektir.

Ayrıca; yurtdışı kazanç ve iratlardan doğan gider ve maliyetler Türkiye içinde elde edilen vergiye tabi kazanç ve iratların tespitinde dikkate alınamayacak ve yabancı memleketlerde elde edilen kazanç ve iratlardan mahallinde ödenen vergiler de Türkiye'de tarh edilen gelir vergisinden mahsup edilemeyecektir.

Madde, 1/1/2026 tarihinden itibaren Türkiye'ye yerleşmiş sayılanlara uygulanmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girecektir.

Maddenin gerekçesinde;

"*...Yurt dışı örnekleri incelendiğinde pek çok ülkenin belirli şartları sağlayan yabancı gerçek kişilere vergisel avantaj sağladığı; şartları sağlayanların yalnızca ülke içinde elde ettiği kazanç ve iratları vergilendirme yoluna gittiği; yurt dışı kaynaklı kazanç ve iratları vergiden müstesna tuttuğu görülmektedir.*

Maddeyle, benzer ülke örnekleri dikkate alınarak, son üç takvim yılında Türkiye'de yerleşmiş sayılmama ve vergi mükellefiyeti bulunmama şartlarını sağlayan gerçek kişilerce Türkiye dışında elde edilen kazanç ve iratlar gelir vergisinden müstesna tutulmaktadır. Böylelikle ülkemize döviz getirilmesini teşvik etmek amaçlanmaktadır."

açıklaması yer almaktadır.

Halen yurtdışında elde edilen gelirlerin istisna olması ya da Türkiye'ye getirilmesi durumunda Gelir Vergisi Kanununda yer alan 123 üncü madde örneğinde olduğu yurtdışında ödenen vergilerin Türkiye'de ödenecek vergiden mahsubuna ilişkin düzenlemeler vergi yasalarımızda yer almaktadır.

Ayrıca uygulamada 90'dan fazla ülkeyle yapılan çifte vergilendirmenin önlenmesine yönelik anlaşmada gelir ve servet üzerinden alınan vergilerde çifte vergilendirmenin önlenmesine yönelik düzenlemeler bulunmaktadır. Bu düzenlemeler kapsamında genel olarak Türkiye'ye getirilen kazançlar üzerinde Türkiye'de ilave bir vergi yükü olmamaktadır.

Ancak yurtdışında elde edilen kazançların bir vergi cenneti ülke ya da benzeri bir özel vergi rejiminde elde edilmesi durumunda, bu ülkede vergiye tabi olmaması halinde, bu kazançların Türkiye'de vergilendirilmemesi anlamlı olmaktadır.

Aslında bu madde ile amaçlanan diğer ülkelerde vergilendirilmemiş, gelirlerin Türkiye'de de vergilendirilmemesi rejimidir. Bu literatürde "çifte vergilendirmeme" olarak tanımlanmaktadır.

Bu durumda yatay ve dikey vergi adaleti zedelenmekte ve Türkiye'de çalışıp üretenler ve tasarruf yapanlar aleyhine bir vergi rejimi ortaya çıkmaktadır.

Ayrıca bu rejim Türkiye'de, mevcut koşullarda üretip Türkiye'de tasarruf yapanların ülke dışına çıkmasına ve üç yıldan sonra Türkiye'ye tekrar dönerek rejimden faydalanmaya başlamalarına neden olabilecektir. Örneğin bugün Türkiye'den çıkıp ve üç yıl sonra gelen kişi 17 yıl boyunca bu rejimden faydalanabilecektir ve mirasçılarının vergi yükü de %1 düşebilecektir. Bu ise sermaye girişinden çok çıkışına neden olabilecektir.

Maddenin komisyondaki görüşmesi sırasında; söz konusu düzenlenmenin yurt içinde üretim ve yatırımı nasıl teşvik edeceği, yurt dışında birikmiş olan nait ve döviz servet unsurlarının yurt içine getirilmesi zorunluluğu bulunmamasına rağmen bu durumun sıcak paranın yurda girişini nasıl ve ne tür yöntemlerle teşvik edeceği, sürenin 20 yıllık olmasının nedeni vb. konularda sorulan sorularımıza tatminkar yanıtlar verilmemiştir.

Madde genel hüküm olarak yazıldığından maddede yer alan son üç takvim yılında Türkiye'de yerleşmiş sayılmama ve vergi mükellefiyeti bulunmama şartları sadece maddenin yürürlüğe girmesinden önceki üç takvim yılına ilişkin olarak uygulanmayacak ve genel kural olarak herhangi bir üç yıllık dönemden sonra Türkiye'ye yerleşen herkes için her zaman uygulanabileceği, maddenin İran savaşı nedeniyle son dönemde Orta Doğuda yaşanan belirsizlikler nedeniyle gündeme geldiği ve bu ortamda Türkiye'yi bir çekim merkezi yapmayı amaçladığı da dikkate alındığında maddenin bir geçici madde olarak ve 20 yıllık vergi istisnasına hak kazanılmasına dair belirli bir tarih aralığına bağlanması daha uygun olacağı yönündeki öneriler de kabul görmemiştir.

21 Haziran 2006 tarihinde yürürlüğe giren 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 30. maddesinin 7. fıkrası, Türkiye'den "Vergi Cenneti" (Off-shore) olarak bilinen ülkelere yapılan her türlü para transferinden yüzde 30 oranında vergi kesintisi yapılmasını emretmektedir. Ancak bu hükmün uygulanabilmesi için gerekli olan "Vergi Cenneti Ülkeler Listesi", önce Bakanlar Kurulu, ardından ise Cumhurbaşkanlığı

tarafından tam 20 yıldır yayımlanmamaktadır. Bu durum, söz konusu kanuni düzenlemeyi kâğıt üzerinde bırakırken, devlet hazinesini devasa bir gelirden mahrum etmektedir.

Vergi cennetlerine giden para vergilendirilmez iken teklifte yer alan bu düzenleme dolaylı yoldan buralara transfer edilen kaynakların Türkiye'ye girişine ilave teşvik ve muafiyetler getirmektedir. Bu tutum dürüst vergi mükellefine karşı adaletsizlik olduğu kadar, devletin mali disiplin hedefleriyle de açıkça çelişmektedir.

Söz konusu madde düzenlemesi kaynak arayışında olan AKP hükümetinin ABD-İsrail-İran savaşıyla birlikte körfezin cazibesini yitirdiği, sermayenin Türkiye'ye çekilme ihtimalinin arttığı varsayımıyla, "Zengin göçü" kavramıyla "Türkiye yeni bir Dubai olabilir" beklentisi ile hazırlanmıştır.

Söz konusu kanun teklifindeki düzenlemeler görünüşte dış kaynak ihtiyacını giderici ve sıcak parayı teşvik etmek amacıyla vergi avantajlarını sınırlı bir kesime sunarak aynı zamanda kaynağı suç geliri olabilecek kazaçların(?) sorgulanmadan ve denetlemeden Türkiye'ye girişini kolaylaştıracaktır.

Teklifte yer alan 4. madde düzenlemesi; Türkiye'nin kayıtdışı ekonomi ve kara para ile mücadelesini zorlayıcı niteliktedir.

Söz konusu düzenlemelerle Türkiye "vergi cennetleri ile mücadele etmek" yerine bizzat kendisi "vergi cenneti" olmaya karar vermiştir.

Bu düzenleme aynı zamanda Türkiye'de olmasına rağmen değişik yöntemlerle vergisiz ve kayıtsız bir şekilde yurtdışına transfer olunan kaynakların "Sürekli ve kesintisiz Varlık Barışı uygulaması" denilebilecek yöntemlerle ülkeye vergisiz ve denetimsiz transferine neden olabilecektir.

Teklifin 2. maddesi ile 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun 16 ncı maddesine ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere fıkra eklenmesi suretiyle, yine bu kanun teklifinin 4. Maddesiyle 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa eklenmesi öngörülen mükerrer 20/D maddesiyle Türkiye dışında elde edilen kazanç ve iratları gelir vergisinden müstesna tutulanlardan, bahse konu istisnadan yararlanılan süre içerisinde veraset ve intikal vergisine tabi veraset yoluyla mal intikallerinde verginin %1 oranında alınması öngörülmektedir.

Maddenin gerekçesinde;

"Maddeyle, ülkemize yabancı kaynak girişini teşvik ederek 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 20/D maddesiyle Türkiye dışında elde edilen kazanç ve iratları gelir vergisinden müstesna tutulanlardan, bahse konu istisnadan yararlanılan süre içerisinde veraset ve intikal vergisine tabi veraset yoluyla mal intikallerinde verginin %1 oranında alınması öngörülmektedir."

açıklaması yer almaktadır.

Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun 1 inci maddesine göre;

Türkiye'de bulunan malların veraset tarikiyle bir şahıstan diğer şahsa intikali, veraset ve intikal vergisine tabidir.

Bu vergi, Türk tabiiyetinde bulunan şahısların ecnebi memleketlerde aynı yollardan iktisabedecekleri mallara da şamildir.

Dolayısıyla Gelir Vergisi Kanununa eklenmesi öngörülen mükerrer 20/D maddesinden yararlan bir kişinin, söz konusu maddede yer alan yirmi yıllık süre içerisinde veraset ve intikal vergisine tabi bir mal iktisap etmesi söz konusu olabilecektir.

Bu madde ile, %1'den başlayıp %10'a kadar artan vergi oranları yerine sabit %1 oranında veraset ve intikal vergisi uygulanması öngörülmektedir.

Anayasa'nın; "Vergi Ödevi" başlıklı 73.maddesinde; " Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür.Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır.Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır.*Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muaflık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Cumhurbaşkanına verilebilir "*

Anayasa'nın "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10. maddesinde;

"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz. Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz. Hiçbir kişiye,

aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

hükümleri yer almaktadır.

Söz konusu 2 ve 4. maddelerde; Anayasanın 10. maddesinde yer alan "kanun önünde eşitlik" ilkesine ayrıca Anayasa'nın 73'üncü maddesi ve gerekçesinde ortaya konan vergi ve benzeri malî yükümlülüklerin adaletli ve dengeli dağılımı ilkesine aykırı düzenlemeler öngörülmektedir.

Söz konusu maddelerde yer alan düzenlemeler 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa ve 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisine muhatap vergi mükellefleri arasında ayırım gözetmektedir.

Bu düzenlemeler, görünüşte teknik olarak bir yatırım ve sermaye çekme aracı olarak gerekçelendirilse de vergi hukuku açısından önemli bir kırılmaya işaret etmektedir. Türk vergi sistemi, bu düzenlemelerle "küresel gelir vergilendirmesi" yaklaşımından uzaklaşılmakta, belirli mükellef grupları için uzun süreli bir vergisel ayrıcalık alanı oluşturulmaktadır.

Söz konusu düzenlemeler Anayasa'nın 73. maddesinde tanımını bulan "ödeme gücü ve vergi adaleti" ve 10. maddesinde yer alan "kanun önünde eşitlik" ilkesi hükümleri açısından Anayasa'ya aykırı bulunmaktadır.

Maddelerin teklif metninden çıkartılması yönündeki önergelerimiz iktidar partisi milletvekillerince reddedilmiştir.

3. Teklifin 3 ve 11. Maddelerinin Değerlendirilmesi;

Teklifin 3 maddesiyle; 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 17 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "tutarını" ibaresi "tutarının iki katını" şeklinde, ikinci fıkrasında yer alan "üç", "dört", "altı", "yedi" ve "on iki" ibareleri sırasıyla "iki", "üç", "dört", "beş" ve "altı" şeklinde değiştirilmektedir.

2024 yılında yapılan düzenlemeyle, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca belirlenen kriterleri haiz teknogirişim şirketlerinde çalışan personele işverenler tarafından bedelsiz veya indirimli olarak verilen ve ücret niteliğinde kabul edilen pay senetlerinin,

verildiği tarihteki rayiç değerinin o yıldaki bir yıllık brüt ücret tutarını aşmayan kısmı, gelir vergisinden istisna edilmiştir.

Pay senetlerinin; iktisap edildiği tarihten itibaren 3 yıl içinde elden çıkarılması halinde istisna edilen verginin tamamı, 4 ila 6 yıl arasında elden çıkarılması halinde istisna edilen verginin %75'i, 7 ila 12 yıl arasında elden çıkarılması halinde istisna edilen verginin %25'i, gecikme faizi ile birlikte işverenden tahsil edilmektedir.

Maddeyle, istisnaya konu edilebilecek üst sınır ilgili yıldaki brüt ücretin bir katından iki katına çıkarılmaktadır.

Ayrıca, bu şekilde iktisap edilen pay senetlerinin iktisap tarihinden itibaren 2 yıl içinde elden çıkarılması halinde istisna edilen verginin tamamı, 3 ila 4 yıl arasında elden çıkarılması halinde istisna edilen verginin %75'i, 5 ila 6 yıl arasında elden çıkarılması halinde ise istisna edilen verginin %25'inin gecikme faizi ile işverenden tahsil edilmesi düzenlenmektedir.

Böylece söz konusu pay senetlerinin vergisiz olarak elden çıkarılabilmesi için geçmesi gereken süreler kısaltılmış olmaktadır.

Teklifin 11 maddesiyle; 5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanunun 3. maddesine iki fıkra ilavesi yapılmaktadır.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından verilen "teknogirişim" rozetine sahip ve halka açık olmayan şirketler, paya dönüştürülebilir borçlanma sözleşmelerine dayalı şarta bağlı sermaye artırımlarında Türk Ticaret Kanununun şarta bağlı sermaye artırımıyla ilgili hükümlerinden muaf tutulmaktadır.

Bu durumdaki şirketlerin şarta bağlı sermaye artırımlarının usul ve esasları Ticaret Bakanlığının görüşü5 alınarak Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca belirlenecektir.

Teknogirişim rozetine sahip şirketlerin bu düzenlemeyle Türk Ticaret Kanunu'nun 463 ila 472 maddelerindeki hükümlerden istisna tutularak bazı mali ve idari yükümlülüklerden kurtarılmaları amaçlanmaktadır.

Şartlı sermaye artırımı yeni bir finansman sağlama aracı olarak kullanılıyor. Sisteminin temelinde, şirketten bazı menkul kıymetler dolayısıyla alacaklı konumunda olanlarla çalışanların sermayeye katılmalarının sağlanması amacı yatmaktadır.

Şartlı sermaye artırımı, pay senetleri ile değiştirilebilir tahvil ihracında ve çalışanlara dönük yapılabilecek sermaye artırımlarında, alıcının değiştirme ve alım haklarını kullanmasına bağlı olarak yapılan bir sermaye artırımıdır.

Şarta bağlı sermaye artırımında sermaye; hak sahipleri, söz konusu haklarını kullandıkça artmaktadır.

Maddeye eklenmesi önerilen diğer bir fıkrayla da 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu kapsamında, ilgili değerlendirme kriterleri ve süreçlerine göre kuluçka girişimcisi olmaya hak kazanan girişimcilerin, Bakanlık tarafından belirlenecek "Dijital Şirket" tanımına uygun niteliklerde kuracakları şirketlerin kuruluşlarında oda kayıt ücretinden; ayrıca işletme döneminde en fazla 3 yıla kadar oda aidat ücretinden muaf tutulması öngörülmektedir.

Maddelerin görüşülmesi sırasında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca belirlenen kriterleri haiz teknogirişim şirketlerinde çalışan personele işverenler tarafından bedelsiz veya indirimli olarak verilen ve ücret niteliğinde kabul edilen pay senetlerinin, verildiği tarihteki rayiç değerinin nasıl belirlendiği konusundaki sorulara tatminkar yanıtlar verilmemiştir.

4. Teklifin 6. Maddesinin Değerlendirilmesi;

Teklifin bu maddesiyle; 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanununa eklenen maddeyle, "nitelikli hizmet merkezi" kurulmasına izin verilmektedir. Maddeyle, nitelikli hizmet merkezlerin açık tanımı ve faaliyet alanları belirlenmektedir.

Teklifle nitelikli hizmet ihracatı yapan firmaların kurabileceği merkezlerin kanunda açık tanımı, hangi sektörleri kapsadığı ve kurulabilme şartları sıralanmaktadır.

Birinci fıkrayla; "nitelikli hizmet merkezi" sayılmanın ölçütü belirlenmektedir

1)Merkez, en az 3 farklı ülkede aktif olarak faaliyet gösteren uluslararası firmalara yönelik hizmet sunmak zorunda olacaktır.

2)Merkez, aynı zamanda yıllık hasılatının en az %80'ini bu uluslararası firmalardan (yurtdışındaki ilişkili şirketlerden veya şirket topluluğundan) elde eden bir sermaye şirketi olacaktır.

Bu yolla, bölgemizdeki savaş koşullarında uluslararası firmaların yatırımlarını Türkiye'ye kaydırmaları başta olmak üzere, bölgesel nitelikli hizmet üretimlerini Türkiye'de sermaye şirketi kurmak yoluyla yürütmeleri için bir adım atılmaktadır. Nitelikli hizmet merkezi kurma şartlarını taşıyan Türkiye'deki bir sermaye şirketi bu olanaklardan yararlanabilecektir.

Nitelikli hizmet merkezlerinin faaliyet alanları ise maddenin ikinci fıkrasında sınırlı olarak sayılmıştır.

-Finansal danışmanlık, stratejik yönetim danışmanlığı, risk yönetimi, nakit ve likidite yönetimi, fonlama ve borçlanma işlemleri, yatırım ve sermaye yapısı planlaması, bütçeleme, finansal raporlama ve analiz, uluslararası muhasebe ve uyum, denetim, dijital dönüşüm ve teknoloji danışmanlığı, yatırım ve veri analizi, hukuk danışmanlığı, tanıtım, marka yönetimi, insan kaynakları ve eğitim hizmetleri ile bu hizmetlere ilişkin koordinasyon ve yönetim hizmeti firmaları;

-Satış, satış sonrası destek, teknik destek, AR-GE, dış tedarik, yeni geliştirilen ürünlerin test edilmesi, laboratuvar hizmetleri gibi faaliyetlere ilişkin koordinasyon ve yönetim hizmeti sunan firmalar nitelikli hizmet merkezi kurabilecektir.

İkinci fıkra kapsamındaki hizmetleri doğrudan ifa eden ve destek personeli dışında kalan çalışanlar ise nitelikli hizmet personeli sayılacaklardır.

Nitelikli hizmet merkezlerinin çalışma usul ve esaslarını Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı belirleyecek. Bakanlık bu hususta Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığının görüşünü alacaktır.

Yukarıda sayılan sektörlerdeki firmalarda çalışıp da destek personeli dışında olan, nitelikli hizmet kapsamında hizmet üreten firmanın işlerini doğrudan ifa eden çalışanlar, "nitelikli hizmet personeli" sayılacaktır.

Bu madde teklifin 5. maddesiyle de ilişkilidir. Teklifin 5 inci maddesiyle, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa yeni bent eklenmektedir. Teklifin bağlantılı 6 ncı maddesinde tanımlanan "nitelikli hizmet personeli"nin yararlandırılacağı asgari ücret ve damga vergisi istisnası ve brüt asgari ücretin 3 katına kadar gelir vergisi istisnası 5 inci maddede belirtilmektedir. İstanbul Finans Merkezinde çalışacak nitelikli hizmet merkezleri ise bu istisnayı brüt asgari ücretin 5 katına kadar uygulayabilecek. Bu bakımdan mevzuatta farklı kanunlarda Ar-Ge ve tasarım merkezlerinde, teknopark ve

teknokentlerde çalışan personele sağlanan kimi vergi indirimi, istisnalarının bir benzeri, "nitelikli hizmet" ihracatı merkezlerinde çalıştırılan personele de uygulanacaktır.

5. Teklifin 5 ve 12. Maddelerinin Değerlendirilmesi;

Teklifin 5. maddesiyle; 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 23. Maddesinin birinci fıkrasına bent ilavesiyle; işbu teklifin 6 ncı maddesinde düzenlenen nitelikli hizmet merkezlerinde istihdam edilen nitelikli hizmet personelinin ücretlerine, brüt asgari ücretin üç katına kadar gelir vergisi istisnası sağlanması öngörülmektedir. İstanbul Finans Merkezinde (İFM) faaliyet gösterecek nitelikli hizmet merkezlerinde çalışanlara ise bu istisnanın beş kat olarak uygulanması öngörülmektedir. Uygulamada bu istisnalara tüm çalışanların yararlandığı asgari ücret istisnası da ayrıca eklenecektir. Madde ile Cumhurbaşkanına, bu bentte yer alan üç ve beş katlarını birlikte veya ayrı ayrı bir kata kadar belirlemeye ve iki katına kadar artırma yetkisi de verilmektedir. Buna göre Cumhurbaşkanı, İstanbul Finans Merkezi dışında faaliyet gösteren nitelikli hizmet merkezlerine ilişkin üç katlık istisnayı bir kat olarak belirleyebilecekken İstanbul Finans Merkezinde faaliyet gösteren nitelikli hizmet merkezlerinde çalışanlara ise bu istisnayı on kat olarak belirleyebilecektir.

Ayrıca, Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesi kapsamındaki ücretler ile ilgili kağıtlar damga vergisinden istisna olduğundan, düzenleme uyarınca damga vergisi istisnası da sağlanmaktadır.

Kanun teklifinin 12. maddesiyle 7412 sayılı İstanbul Finans Merkezi Kanunu'nun 6. Maddesi değiştirilmekte ve Katılımcı belgesi almış finansal kuruluşların İFM'de istihdam ettikleri personele ödenen aylık ücretin, yurt dışında en az beş yıllık mesleki tecrübeye sahip kişilerde yüzde 60'ı, en az on yıllık mesleki tecrübeye sahip kişilerde ise yüzde 80'i gelir vergisinden müstesna tutulmaktadır.. Yasanın mevcut haliyle sadece finansal kuruluşlarda çalışanlara sağlanan bu destek, İFM'deki bütün katılımcıların istihdamı için genişletiliyor. Bu istisnadan yararlananlar, mükerrerliğin önlenmesi amacıyla, bu teklifin 5 inci maddesiyle Gelir Vergisi Kanunu'nun 23 üncü maddesine eklenen bentte düzenlenen "nitelikli hizmet merkezlerinde" istihdam edilen nitelikli hizmet personelinin ücretine sağlanan istisnadan yararlanamayacaktır.

Anayasa'nın; "Vergi Ödevi" başlıklı 73.maddesinde; " Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür.Vergi yükünün

adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır.Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır.*Vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin muaflık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Cumhurbaşkanına verilebilir "*

Anayasa'nın "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10. maddesinde;

"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz. Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

hükümleri yer almaktadır.

Anayasa'nın 73. maddesinde de belirtildiği üzere vergilendirmenin temel ilkelerinden birisi herkesin mali gücüne göre vergilendirilmesidir. Vergilendirme işleminin bireylerin öncelikli olarak mülkiyet haklarına doğrudan bir müdahale aracı olduğu düşünüldüğünde bu aracın kullanımı noktasında özellikle orantılı olma kavramı dikkat çekmektedir.

Vergilendirme işlemi esnasında orantılı olma durumunu mali güce göre vergilendirme ile ilişkilendirebilir. Mali güç ise mükellefin vergi ödeme gücünü ortaya koyan ekonomik değer olarak ifade edilebilir. Mali güç kavramı aynı zamanda mali gücü fazla olandan fazla, düşük olandan ise daha düşük miktarda vergi alınması gereğini belirtir. Mali gücün tespit edilip buna göre vergilendirme yapıldığında aynı zamanda eşitlik ilkesine katkı sağlanmaktadır. Oysa yapılan düzenleme ile gelir düzeyi yüksek olan ücretlilerin daha düşük gelir vergisi ödemesine yönelik düzenleme yapılmakta ve bu nedenle vergilendirmede orantılılık ilkesi zedelenmektedir.

Diğer yandan Anayasa'nın 73. Maddesinde vergilemede genellik ilkesi düzenlenmiştir. Söz konusu ilkeye göre hukuki durumu aynı olan statüsel olarak aynı durumda olan kişilere aynı uygulamanın yapılması gerekir. 5. maddede yapılan

düzenleme ile sadece nitelik hizmet sunumu yapan firmalarda iş akdi ile çalıştırılan ve ücret geliri alan kişiler açısından özel bir vergi istisnası getirilerek bu genellik ilkesi zedelenmektedir ve diğer ücretlilerin tabi olduğu vergilendirme ilkelerine bu kişiler aynı hukuki durumda olmalarına rağmen tabi olmamaktadırlar.

Devletin egemenlik gücünden kaynağını alan vergilendirme yetkisi vatandaşların temel hak ve özgürlüklerine müdahale anlamına geleceğinden sınırsız bir vergilendirme yetkisinden bahsedilemez. Hukuk devleti ilkesinin geçerli olduğu bir devlette vergilendirme yetkisinin başta anayasa olmak üzere ve kanunlarla sınırlı olması gerekmektedir. Dolayısıyla Anayasada vergilendirme ile ilgili hükümler pozitif hukukun vergilendirme yetkisini sınırlayan temel unsurlardır. Çünkü hukuk devleti ilkesinin geçerli olduğu bir devlet vatandaşlarına mutlak suretle hukuk güvenliği sağlayan devlet anlamına gelmektedir. Bu güvenliğin sağlanabilmesi temel hak ve özgürlüklerin korunması, idarenin iş ve işlemlerinin hukukla bağlılığı, mahkemelerin bağımsızlığı gibi temel unsurlara bağlıdır. Bu noktada vergilendirme yetkisi kullanılırken yapılan tüm iş ve işlemlerin Anayasa'ya uygun olması bir zorunluluktur

Hukuk devleti ilkesinin yanı sıra sosyal devlet ilkesinin varlığı da vergilendirme yetkisini sınırlayan sebeplerden biridir. Sosyal devlet ilkesi gereği vergilendirme sadece mali amaçla yapılan bir işlem değildir. Yani kamu giderlerini karşılamak, vergilendirme işleminin tek amacı olamaz. Vergilendirme işlemi sosyal ve ekonomik amaçlara da sahiptir. Bu ilke gereği devlet vergilendirme işlemleri sayesinde sosyal refah, gelir dağılımında adalet ve sosyal güvenliğin sağlanmasını amaçlamaktadır. Dolayısıyla "nitelikli hizmet sunumu yapan şirketlerde iş sözleşmesi ile ücretli olarak çalıştırılan kişilerin ödeyecekleri gelir vergisine sadece bu şirketler açısından vergi istisnası getirilmesi de vergileme açısından yüksek gelir grubunda olan bu ücretlilere, diğer ücretliler için öngörülmeyen bir vergi istisnası getirilerek daha düşük gelir vergisi ödemelerinin sağlanması yoluyla gelir dağılımını yüksek gelire sahip, mali gücü daha fazla olan kişiler açısından bozma anlamına gelmektedir. Bu nedenle de Söz konusu düzenleme Anayasa'nın 2. Maddesine açık aykırılık taşımaktadır.

Vergilendirme de eşitlik ilkesi vergi yükümlülerinin vergi ödeme güçleri dikkate alınarak vergilendirme yapılması gerektiğini öngörür. Bu çerçevede mali gücü aynı olandan aynı oranda vergi (yatay eşitlik), mali gücü farklı olanlardan farklı oranda vergi (dikey eşitlik) alınması dağıtıcı adalet kavramının bir yansıması olarak öngörülür. Anayasamızda yer alan "hukuk devleti" ve "eşitlik" ilkesi gibi ilkelerin bir neticesi olan

genellik ilkesi, özellikle hakların verilmesi ve yükümlülüklerin getirilmesinde tabi olunması zorunlu olan genel bir ilkedir. Bu kapsamda, vergi kanunları gibi yükümlülük doğuran kanunlarında, bu sebeple, genellik ilkesine uygun olarak düzenlenmesi gerekir. Dolayısıyla yasama organı şekli bir kanunla kimliği belli bireylere mali yükümlülükler yükleyemez veya bunların mali yükümlülüklerini azaltamaz.

Nitekim Anayasa Mahkemesi, "Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez." (AYM, E.2006/111, K.2006/112, 15/12/2006, § ...) şeklindeki kararı ile Anayasa'nın 10. Maddesi açısından konuyu değerlendirmiştir.

Bu çerçevede, 4857 sayılı Kanun kapsamında iş akdi ile çalışan ve ücret alan kişiler ile 657 sayılı Kanun kapsamında maaş alan kişiler elde ettikleri gelirler açısından ücret geliri alan kişiler olarak bir hukuki statü olarak aynı durumdadırlar. Bunların içerisinde özel sektörde hizmet sektöründeki finansal alanda faaliyet gösteren firmalardan sadece "nitelikli hizmet sunumu" yapan firmalarda iş akdi ile çalıştırılan kişilere yönelik olarak vergilendirmede ayrı bir düzenleme yapılması ve bunların ücretlerinden kesilen gelir vergisinden vergi istisnası getirilmesi yoluyla daha az gelir vergisi ödemesi aynı hukuki statüde bulunan kişiler arasında açık bir ayrımcılık olarak tanımlanır. Dolayısıyla bu da Anayasa'nın 10. Maddesinde tanımlanan kanun önünde eşitlik ilkesini zedelemesi nedeniyle Anayasa'nın 10. maddesine aykırılık taşımaktadır.

6ncı maddede tanımlanan "nitelikli hizmet personeli" için 5 inci maddede ne kadar asgari ücret istisnası uygulanacağı açıklanmaktadır. Ayrıca, gerekçede açıklanmayıp madde metninde geçen ve parantezin konulduğu yer itibarıyla anlam bozukluğuna yol açan bir düzenleme daha yapılmaktadır. İstanbul Finans Merkezinde (İFM) yer alan "nitelikli hizmet merkezi" bir firmanın personeline dışarıdaki bir nitelikli hizmet merkezinden farklı istisna uygulanacaktır. İFM sınırlarındaki bir firma kendi personeline brüt asgari ücretin 5 katı istisna uygulanacaktır. Oysa İFM dışındaki bir firmanın uygulayabileceği istisna, "brüt asgari ücretin 3 katını aşmayan kısmı" kadar

olacaktır. Cumhurbaşkanına 5 inci maddeyle tanınan yetki de tartışmalıdır, çünkü Cumhurbaşkanı İFM sınırlarındaki bir hizmet merkezine tanınan 5 katlık asgari ücret istisnasını yeni yetkisiyle artırabilecekken, İFM dışında olup aynı işi üreten bir nitelikli hizmet firmasının asgari ücret istisnasının katlarını isterse artırmayabilecektir.

Bu durumda aynı işi üreten iki nitelikli hizmet ihracatı merkezi arasında sırf birisi İFM sınırları olduğu için farklı katlarda istisnalar doğabilecek; cumhurbaşkanı son fıkraya göre bu 3 ve 5 katlık farklı istisna oranlarından sadece birisini isterse 2 kata kadar artırabilecek, diğerini sabit bırakabilecektir. Başka bir deyişle, bu durumda, aynı işi üreten ihracat merkezlerinin "asgari ücret istisnası" bakımından, İFM sınırları içinde olup olmadıklarına göre zaman içinde 10 katına kadar değişebilecek farklar doğabilecektir.

Türkiye'de asgari ücretin en düşük ücret olmaktan çıkıp ortalama ücret haline geldiği, çalışan kesimin neredeyse % 50'sinin ücretlerinin asgari ücret civarında oluştuğu, ayrıca Gelir Vergisi Kanununun oranları belirleyen 103. maddesindeki mevcut durum dikkate alındığında teklifin söz konusu maddelerinde yer alan düzenlemelerin ödeme gücü, vergi adaleti ve kanun önünde eşitlik ilkeleri açısından değerlendirilmesinde yarar bulunmaktadır.

Özetle; teklifin 5 ve 12. maddelerinde yer alan düzenlemeler **Anayasa'nın 73. maddesinde tanımını bulan ödeme gücü ve vergi adaleti ve 10. maddesinde yer alan kanun önünde eşitlik ilkesi hükümleri açısından tartışmalı bulunmaktadır.**

Söz konusu maddelerin teklif metninden çıkartılması yönündeki önergemiz iktidar partisi milletvekillerince reddedilmiştir.

6. Teklifin 7 ve 9. Maddelerinin Değerlendirilmesi;

Teklifin 7. maddesiyle, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya bent ilavesi yapılmaktadır.

Maddeyle, Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan transit ticarete ilişkin kazanç indiriminin oranı artırılmakta ve kapsamı genişletilmektedir.

Bu çerçevede, İFM'de katılımcı belgesi alarak faaliyette bulunan kurumların kazanç indirim oranı %50'den %100'e çıkarılmakta, ayrıca İFM dışında faaliyette bulunan kurumlara da %95 kazanç indirimi imkânı tanınmaktadır.

Maddeyle ayrıca işbu teklifin 6 ncı maddesiyle düzenlenen nitelikli hizmet merkezlerine, İFM'de katılımcı olmaları durumunda %100, İFM dışında faaliyette bulunmaları durumunda ise %95 oranında kazanç indirimi teşviği sağlanmaktadır.

Madde, 1/7/2026 tarihinden itibaren verilmesi gereken beyannamelerden başlamak ve 1/1/2026 tarihinden itibaren başlayan vergilendirme dönemine ait kurum kazançları için geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe gireceğinden, Ağustos ayında ikinci dönem geçici vergi beyannamelerinin verilmesiyle birlikte hüküm ifade etmeye başlayacaktır.

Teklifin 9. maddesiyle, teklifin 7 nci maddesiyle düzenlenen, Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) ve (j) bentleri kapsamında transit ticaret ve nitelikli hizmet merkezleri kazançlarına sağlanan indirimler ile İstanbul Finans Merkezi Kanununda finansal hizmet ihracına yönelik sağlanan kurumlar vergisi kazanç indiriminin yurtiçi asgari kurumlar vergisinin hesaplamasına esas olan kurum kazancından düşülmesine yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Kurumlar Vergisi Kanununun 32/C maddesi uyarınca kurumlar vergisi, indirim ve istisnalar düşülmeden önceki kurum kazancının %10'undan az olamayacaktır. Ancak yine bu maddede yer alan bazı indirim ve istisnaların yurt içi asgari kurumlar vergisinin hesaplamasına esas olan kurum kazancından düşülmesine izin verilmektedir.

Madde ile Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) ve (j) bentleri kapsamında transit ticaret ve nitelikli hizmet merkezleri kazançlarına sağlanan indirimler de yurt içi asgari kurumlar vergisinin hesaplamasına esas olan kurum kazancından düşülebilecektir.

Madde, 1/7/2026 tarihinden itibaren verilmesi gereken beyannamelerden başlamak ve 1/1/2026 tarihinden itibaren başlayan vergilendirme dönemine ait kurum kazançları için geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe gireceğinden, Ağustos ayında ikinci dönem geçici vergi beyannamelerinin verilmesiyle birlikte hüküm ifade etmeye başlayacaktır.

7. Teklifin 8. Maddesinin Değerlendirilmesi;

Teklifte yer alan 8. madde düzenlemesi %25 olan genel kurumlar vergisi oranının, ürettikleri mallarını doğrudan ihraç eden imalatçıların bu ihracat işlemlerinden elde ettikleri kazançlarına %9 oranında; ihracat yapan kurumların ise münhasıran ihracattan elde ettikleri kazançlarına %14 oranından uygulanması öngörülmekte idi.

Ancak komisyonda muhalefet partilerine mensup üyelerin tespit ve eleştirileri ve kamuoyundan gelen yoğun tepki ve talepler dikkate alınarak verilen önerge ile söz konusu düzenleme değiştirilmiş,tir.

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 32. maddesinin sekizinci fıkrasını değiştiren yeni madde düzenlemesi;

"Kurumlar vergisi oranı, sanayi sicil belgesini haiz ve fiilen üretim faaliyetiyle iştigal eden kurumların münhasıran üretim faaliyetlerinden elde ettikleri kazançları ile zirai üretim faaliyetiyle iştigal eden kurumların münhasıran bu üretim faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlarına %12,5 olarak uygulanır.

Bu fıkra kapsamında indirimli orandan faydalanılan kazançlar için yedinci fıkra kapsamında ayrıca indirim uygulanmayacaktır."

şeklindedir.

Türkiye de son dönemde bazı sektörde AKP hükümetinin uygulamış bulunduğu ekonomik politikalara dayalı olarak devasa problemler ve bazı sektörlerde bir nevi çöküş yaşanmaktadır. Bilinenin aksine ihracatçıların sorunları sadece vergisel teşvikler ve vergi oranlarında indirim değildir. Finansmana erişimde düşük faizli kredi bulmada zorluklar yaşanmaktadır.

AKP hükümetinin uyguladığı bir nevi sıcak para girişini amaçlayan kontrollü düşük kur politikası bazı sektörlerdeki üreticileri ve ihracatçıları zor duruma düşürmüştür. Yoğun iflas, konkardato ve işten çıkarmalar yaşanmaktadır.

TÜİK tarafından açıklanan 2025 yılı son çeyrek ve yıllık büyüme oranlarına göre Türkiye ekonomisi 2025 yılında yaklaşık yüzde 3,6 oranında büyümüş, tarım yüzde 8,8 küçülmüş inşaat sektörü yüzde 10,8 büyümüş, sanayi sektörü ise yüzde 2,9 ile ekonomideki büyümenin altında kalmıştır. Bu oranlar, ekonominin büyümeye devam ettiğini gösterse de büyümenin yapısıyla ilgili bazı ciddi tespitler yapmamız ve

tarımdaki son durumu da ele almamız gerektiğini ortaya koymaktadır. 2025 yılında, büyümenin ağırlıklı olarak iç tüketim, hizmetler ve inşaat sektörü kaynaklı olduğunu görüyoruz. Sanayi sektöründe büyüme daha sınırlı kalırken, net ihracatın büyümeye katkısı da negatif olarak gerçekleşmiş durumdadır. Yani üretim ve ihracat odaklı bir büyümeden ziyade, daha çok iç talep kaynaklı bir büyüme söz konusu. Burada asıl dikkat çekici ve en vahim gelişme ise tarım sektörünü ilgilendirmektedir.

2025 yılında tarım sektörü yaklaşık yüzde 8,8 oranında küçülmüştür. Tarım sektörü küçülmekle de kalmamış, sektörün gayri safi yurt içi hasıladan aldığı pay da tarihin en düşük seviyesine gerilemiştir.. Tarımın milli gelirden aldığı pay 1998 yılında yüzde 12,8' iken 2001 krizi sonrası yüzde 8,8'e gerilemiştir. 2002'de yüzde 10,2'yi gördükten sonra adım adım küçülmeye başladı. Bugün itibariyle ise yüzde 5,2 ile tarihi dip seviyesinde bulunmaktadır.

İktidarın üretimden ve üreticiden yana olmayan politikaları yüzünden fabrikalarımıza kilit vurulurken, on binlerce işçimiz yoksulluğa terk edilmektedir.. Sosyal Güvenlik Kurumu'nun (SGK) resmi verilerine göre; sadece 2026 yılının Ocak ayında tekstil sektöründe 192 firma kapanmış, 4 bin 688 emekçimiz işsiz kalmıştır. Hazır giyim sektöründe ise 643 şirket faaliyetini durdurmuş, 7 bin 217 kişi kapının önüne konmuştur. Son bir yılın faturası ise çok daha ağırdır. Kapanan şirket sayısı bini aşmış, 40 bin civarında işçi işlerini kaybetmiştir.

Diğer yandan yüksek enerji ve düşük kur politikası yüzünden bazı sektörlerde yurt dışına çıkış yaşanmaktadır.

Türkiye imalat sanayi oldukça güç koşullarda çalışmaya devam etmektedir.

SGK verilerine göre, Şubat 2026'da makine teçhizat kurulumu ve onarımı dahil sanayinin üç ana sektöründen olan biri olan imalat sanayii kollarının istihdamı, bir önceki yıl aynı aya göre 116 bin 251 kişi azalmıştır. Bunda, 112 bin 500 kişilik kayıpla, tekstil, hazır giyim ve deri sektörü istihdam düşüşü ana etken olmuştur. Diğer yandan, plastik, ana metal, makine hariç fabrikasyon metal, elektrikli cihazlar, otomotiv gibi geleneksel olarak yoğun istihdam olan sektörlerde istihdam kaybı dikkat çekmektedir.

İmalat sanayiinde teşvik edilen bir dönüşüm programının uygulanmasını zorunlu bulmaktayız. Kamu kaynaklarını çalışanların niteliğini, iş gücünün kalifikasyonu arttırmaya ve problemli sektörünün dönüşümüne harcamamız gerekmektedir. Bu aynı

zamanda çalışanların ücretini insan onuruna yaraşır hale getirilmesine de olanak sağlayacaktır.

Bu nedenlerle Kurumlar Vergisi oranındaki indirimi gerekli ama yetersiz bulmaktayız.

Türkiye ekonomisinde tüm sanayi kollarının ve tarım sektörünün durumunun bir master plan ve kapsamlı eylem planı çerçevesinde ele alınması ve gerekli tedbirlerin ivedilikle hayata geçirilmesi gerekmektedir.

8. Teklifin 10. Maddesinin Değerlendirilmesi;

Teklifin bu maddesiyle 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa geçici bir madde eklenerek gerçek ve tüzel kişilerce sahip olunan ve yurt dışında bulunan; para, döviz, altın, hisse senedi, tahvil ve diğer menkul kıymetlerin Türkiye'ye getirilmesine yönelik yeni bir "varlık barışı" uygulaması getirilmektedir.

Gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin Türkiye'de bulunan ancak kanuni defter ve kayıtlarında yer almayan aynı tür varlıklarını da maddede yer alan şartlarla bildirime konu etmelerine imkân sağlanmaktadır.

Madde hükmünden yararlanmak için 31/7/2027 tarihine kadar bildirimde bulunulması ve bildirim tarihinden itibaren iki ay içinde Türkiye'ye getirilmesi gerekmektedir. Yurt içindeki varlıkların bildirim tarihi itibarıyla banka veya aracı kurumlara yatırılması şartı aranmaktadır.

31/07/2027 tarihine kadar yapılacak bildirimlerde (veya Cumhurbaşkanınca uzatılan süre içinde), varlıkların devlet iç borçlanma senetleri veya kira sertifikaları gibi araçlarda tutulma süresine göre %0 ile %5 arasında değişen kademeli vergi oranları uygulanacaktır.

Bildirilen varlıklara isabet eden tutarlara ilişkin maddede yer alan şartların sağlanması halinde hiçbir suretle vergi incelemesi ve vergi tarhiyatı yapılmaması öngörülmektedir.

Önceki varlık barışı düzenlemelerinden farklı olarak bu teklifte maddeye (sekizinci fıkra) "Şu kadar ki, diğer mevzuat uyarınca alınması gereken tedbirler bu düzenlemeden etkilenmez." *şeklinde bir cümle eklenmiştir.*

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in, bu madde için "Getirilecek varlık barışı FATF standartlarına uyumludur." *şeklindeki açıklamasının dayanağının söz konusu bu cümlenin olduğu düşünülmektedir.*

Bununla birlikte önceki varlık barışı düzenlemeleri bakımından da suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanıyla mücadele mevzuatının uygulanmasına engel bir durum bulunmamaktaydı. Dolayısıyla varlık barışı düzenlemeleri bakımından önemli olan sadece içerdiği hükümler değil aynı zamanda uygulamanın nasıl yapıldığıdır.

Bu maddedeki düzenleme AKP nin 24 yıllık iktidarı boyunca çıkarmış bulunduğu 9. "Varlık Barışı" düzenlemesidir.

AKP DÖNEMİNDE ÇIKARILAN VARLIK BARIŞI KANUNLARI

1- 13/11/2008 tarih 5811 sayılı Kanun Bazı Varlıkların Milli Ekonomiye Kazandırılması Hakkında Kanun (Kanunu tümü)
2- 13/2/2011 tarihli ve 6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve KHK'larda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun (Geçici 3'üncü madde) 5811 sayılı Kanunun bazı hükümlerinin yeniden süre verilerek uzatılması
3- 21/5/2013 tarihli ve 6486 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu (Madde 13)
4- 3/8/2016 tarihli ve 6736 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Kanun (Madde 7)
5- 11/5/2018 tarihli ve 7143 Sayılı Vergi ve Diğer bazı Alacakların Yeniden Yapılanlıdırlamına İlişkin Kanun (Madde 10 Madde 13'üncü fıkra)
6- 17/7/2019 tarihli ve 7186 Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun (Madde 2)
7- 11/11/2020 tarihli ve 7256 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun (Madde 21)
8- 1/7/2022 tarihli ve 7417 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (Madde 50)

Bu kanunlardan sadece 13/11/2008 tarih 5811 sayılı Kanunla ilgili bilgiler kamuoyuna açıklanmıştır.

Söz konusu maddenin komisyonda tartışılması sırasında diğer Varlık Barışı kanunlarının uygulama sonuçları konusunda herhangi bir bilgi sunumunda bulunulmamıştır.

Madde metninde yer alan düzenleme bir kriz düzenlemesidir, ama istenilen geliri sağlamayacaktır.

Güvenin ve ekonomik istikrarın olmadığı bir ülkede insanların yurt dışındaki varlığını Türkiye'ye getirmesi mümkün değildir.

Bu kadar sık yeniden yapılandırma ve varlık barışı düzenlemesi yapan bir ülkede hiçbir vatandaş, hiçbir yurttaşın güven duyarak yurt dışındaki varlığını belli güvencelere rağmen yurt içine aktarması öngörülemez. Yurt dışına giden varlığın nedeni Türkiye'deki ekonomik istikrarsızlıktır, hukuk sistemindeki aksaklıklardır, siyasal istikrarsızlıktır, vergi silahının acımasız bir şekilde mükellefler üzerine bir tehdit unsuru olarak kullanılmasıdır.

Bu tür düzenlemelerin sıklığı ve alışkanlık haline getirilmesi, ülkedeki vergi sistemine, belge ve kayıt ve denetim yapısına, kayıt dışı ekonomi ile mücadeleye, kara paranın aklanmasının önlenmesine zarar verici niteliktedir.

Genel olarak bu düzenleme hem yurt dışı hem yurt içi kayıt dışı varlıkların belirli düşük bir vergi maliyeti karşılığında sisteme dahil edilmesini sağlayan, buna karşılık mükellefe güçlü bir vergi güvenliği ve inceleme koruması sunan kapsamlı bir vergi affı ve uyum mekanizması niteliği taşımaktadır.

Mali Eylem Görev Gücü (The Financial Action Task Force -FATF) uluslararası örgütünün kara para ile mücadele politikalarına aykırı faaliyetleri izlemektedir. Türkiye, yakın zamana kadar FATF'in gri listesinde bulunmakta idi.. Mali Eylem Görev Gücü gri listesi, kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadelede stratejik eksiklikleri bulunan ve bu eksiklikleri gidermek için FATF ile işbirliği yapmayı taahhüt eden ülkeleri içeren "artırılmış izleme" listesidir. FATF kapsamında yeniden gri listeye dönülmemek için bu kapsamdaki düzenlemelerin ayrıntılı şartlara bağlanmasının esas olduğu düşünülmektedir.

Yeni bir varlık barışı düzenlemesinin Türkiye'nin yurtdışından sermaye çekme çabalarını olumsuz etkilememesi gerekmektedir.

Ülkemizin içinden geçtiği olağanüstü koşullarda ekonomi ve vergi konularında, bazı varlıkların ekonomiye kazandırılması konusunda düzenleme yapmanın önemli olduğuna ancak bu çalışmaların oldukça titiz bir şekilde, evrensel kurallara, uluslararası standartlara ve hakkaniyet ilkelerine uygun bir şekilde yürütülmesi gerektiğine inanıyoruz.

Özellikle G-20'lerin öncülüğünde sürdürülen bütün dünyada her türlü bilginin erişimini sağlamak suretiyle vergi matrahlarının hiç vergi alınmayan ülkelere

kaydırılmasıyla ilgili yapılan çalışmalar, kara parayla ilgili düzenlemeler bu konularda yepyeni bir başlangıcı da gerekli kılmaktadır. Ancak bu tür düzenlemelerin ülkemizi ileride kara para aklayan ülke statüsünde algılanmasını sağlayabilecek nitelikte olmaması gerekir. Bu düzenlemelerin belirli kişi ve gruplara çıkar sağlamak amacıyla yapılmaması gerekir.

Söz konusu maddede; Anayasanın 10. maddesinde yer alan "kanun önünde eşitlik" ilkesine ayrıca Anayasa'nın 73'üncü maddesi ve gerekçesinde ortaya konan vergi ve benzeri malî yükümlülüklerin adaletli ve dengeli dağılımı ilkesine aykırı düzenlemeler öngörülmektedir.

Teklifin bu maddesi **Anayasa'nın 73. maddesinde tanımını bulan ödeme gücü ve vergi adaleti ve 10. maddesinde yer alan kanun önünde eşitlik ilkesi hükümleri açısından tartışmalı bulunmaktadır.**

Söz konusu maddenin teklif metninden çıkartılması yönündeki önergemiz iktidar partisi milletvekillerince reddedilmiştir.

9. Teklifin 13. Maddesinin Değerlendirilmesi;

Teklifin bu maddesiyle, 7412 sayılı İstanbul Finans Merkezi Kanunun geçici 1 inci maddesinde yapılması önerilen değişiklikle, katılımcı belgesi almış finansal kuruluşlar tarafından İFM'de gerçekleştirilen finansal hizmet ihracatı niteliğindeki kazançlara sağlanan yüzde 100 oranındaki kurumlar vergisi indirim hakkının süresi 2031 yılından 2047 yılına kadar uzatılmaktadır

Ayrıca bu kuruluşlara, kuruluşlarından itibaren 5 yıl süreyle sağlanan harç muafiyetinin süresi ise 20 yıla uzatılmaktadır.

Finansal akımların belirli sınırların dışına taşarak global düzeyde olmaya başlaması ile gelişen global finansal hizmetler pastasından Türkiye'nin de yeterli pay alabilmesi tarihsel olarak en çok tanınan ve Türkiye'nin en büyük kenti ve halihazırda ulusal düzeyde finans merkezi olan İstanbul'un uluslararası bir finans merkezi olarak yeniden yapılandırılmasına bağlı bulunmaktadır.

İstanbul'da Türkiye'nin finansal rekabet gücünü artırmak, finansal piyasalar ve ürün ve hizmetlerin derinleştirilmesine, firmalarımızın ucuz

finansmana erişimini kolaylaştırmak, ülke ekonomisinin reel olarak büyümesine, kaliteli istihdam artışına katkıda bulunmak amacıyla; İstanbul'da, dünyada benzeri iyi örneklerinde olduğu gibi yasal zemini ve kurumsal çerçevesi sağlam bir şekilde oluşturulmuş, yönetim ve denetimi şeffaf bir Finans Merkezinin işlerlik kazanmasını ve gelişmesini desteklemekteyiz.

Uluslararası finans merkezi olmak her şeyden önce küresel dünyanın istikrarlı bir üyesi olmaya, global gelişmelerle aynı düzeyde ve doğrultuda gelişme göstermeye, iç ve dış kamuoyunun güvenine, vatandaşların ve Türkiye'de çalışan, yaşayan Türkiye'de bulunan insanların mutlu olmalarına ve Türkiye'de yaşamaktan ve çalışmaktan memnun, huzurlu ve mutlu olmalarına bağlıdır.

İstanbul'un Finans merkezi haline gelebilmesi için öncelikle, Türkiye'nin hukukun üstünlüğü, yargı bağımsızlığı, insan hakları, yolsuzluklarla mücadele gibi konularda çağdaş ülkelere yaklaşması gerekmektedir.

Tek adam rejiminin siyasi ve ekonomi politikalarıyla ilgili karar ve uygulamaları İstanbul'un finans merkezi olmasının önündeki en önemli engel niteliğindedir.

Uluslararası finans merkezi olmak basit bazı arsa ve bina yatırımlarının yapılması ile sınırlı değildir.

Olayın ekonomik ve politik istikrar, toplumsal yaşamın dengeli olması, hukuksal düzenlemelerin finans merkezi olan kentte yaşamlarını sürdüren finansçı ve destek hizmetlerde çalışan profesyonellerin mesleki ve yaşamsal gereksinimlerini karşılayabilir düzeyde yeterli olması gerekliliği gibi başka boyutları da vardır.

Teklifin; 5, 12. maddelerinin Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunda; 3, 5, 6, 8, 11, 12. maddelerinin Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda tüm boyutlarıyla ele alınıp görüşülmeden acele ile sadece Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülerek yasalaştırılması gayretini uygun görmemekteyiz.

Teklif Metninin Görüşülmesi Sırasında Cumhuriyet Halk Partisi Milletvekillerince Verilen ve Ek Madde İhdasını İsteyen Ancak Reddedilen Önergelerin Değerlendirilmesi;

Söz konusu teklif metninin görüşülmesi sırasında Plan ve Bütçe Komisyonunun CHP'li üyeleri tarafından teklif metnine ek madde ihdasını isteyen önergeler ve gerekçeleri aşağıda belirtilmiştir.

Birinci önerge; 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 103 maddesinde yer alan vergi tarifesinde yer alan vergi dilimlerinin 2002 yılından itibaren Kanunun mükerrer 123 üncü maddesi uyarınca her yıl yeniden değerleme oranında artırılması ile ilgili idi.

Önceki yıllarda bu yetkinin kullanılarak, vergi dilimlerinin ilgili yılların yeniden değerleme oranlarından daha düşük oranda artırılmış olmaları nedeniyle 2026 yılında uygulanmakta olan vergi dilimleri 2002 yılına göre çok düşük kalmışlardır. Bu fark, özellikle düşük gelirliler için önemli olan, birinci vergi dilimi için %60, ikinci vergi dilimi için %50 oranındadır. Yani 2026 yılı için 190.000 TL olan birinci vergi diliminin aslında 330.000 TL, 400.000 TL olan ikinci vergi diliminin de aslında 828.000 TL olarak belirlenmiş olması gerekirdi. Bununla birlikte içinde bulunduğumuz yüksek enflasyon dönemi nedeniyle de yılbaşında belirlenmiş olan vergi dilimleri yıl içinde yine yetersiz kalmış durumdadır. Bunun sonucunda da mükellefler normal gelir vergisinin yanında bir de enflasyon vergisi ödemek zorunda kalmaktadırlar.

Önergemiz Gelir Vergisi Tarifesinde yer alan vergi dilimlerinin yükseltilerek mükelleflerin daha az vergi ödemeleri amaçlanmakta idi.

İkinci önerge; kanuna geçici bir madde eklenerek, bu Kanunun yürürlüğe girdiği yılı takip eden yıldan itibaren, Hazine ve Maliye Bakanının, her yıl mart ayında Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonunu bilgilendirmesi ve bu bilgilendirmenin, bu kanunla 193 sayılı Gelir Vergisi Kanuna eklenen mükerrer 20/D maddesi, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa eklenen Geçici 19 uncu maddesi ve bu Kanunla öngörülen diğer muafiyet ve istisnaların kişi ve kurum bazında uygulama

sonuçlarını, ülke ekonomisine katkısını ve tahminleri kapsaması ile ilgili idi.

Söz konusu önergeler komisyonda görev yapan çoğunluk partisi milletvekilleri ve çoğunluk partisini destekleyen partinin milletvekillerinin oylarıyla reddedilmiştir.

Sonuç olarak; I'inci Bölümde açıklanan usul eksikliklerini içermiş olması nedeniyle, II'nci Bölümünde açıklandığı üzere Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin mevcut uygulamasının TBMM'yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoyması nedeniyle olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılmasını genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı bulduğumuzdan, III'üncü Bölümde belirtilen nedenlerle Kanun teklifinde yer alan 2, 4, 5, 10, 12 maddelerindeki düzenlemelerin Anayasa'nın bazı hükümlerine aykırılık taşıması nedeniyle, IV'üncü Bölümünde Anayasada öngörülen olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle acele yasa yapma alışkanlığının genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı bulduğumuzdan, V'inci Bölümde maddeler üzerinde yapılan değerlendirmeler sonucunda ayrıntılı olarak açıklanan nedenlerle "2/3669 esas numaralı "Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi" nin bu şekilde kanunlaşmasına karşı olduğumuzu bildiririz.

Veli Ağbaba	*Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu*	*Cevdet Akay*
Malatya	Manisa	Karabük
	Ümit Özlale	
	İzmir	

MUHALEFET ŞERHİ

GENEL DEĞERLENDİRME

Yasama Etiği İhlal Ediliyor

2/3669 Sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi yine torba yasa usulüyle hazırlanmıştır. İktidar, tüm itirazlarımıza rağmen torba yasa tekniğinde ısrar etmektedir. DEM Parti olarak torba yasa usulünü kabul etmediğimizi, bu usulün yasama kalitesini düşürdüğünü, bir kişinin pek çok farklı alanda değişiklik yapan bir hukuki düzenleme için tek bir görüş bildirmeye zorlanamayacağı şeklindeki evrensel hukuk ilkesini ihlal ettiğini ve yasamaya saygısızlık anlamına geldiğini bir kere daha ifade ediyoruz.

Torba yasa usulünde ısrarcı olan iktidar, tüm itiraz ve ikazlarımıza rağmen yasama sürecinde yasama etiğini ihlal etmeye devam ediyor. Geçtiğimiz mart ayında Plan ve Bütçe Komisyonu'nda görüşmeleri tamamlanan 2/3560 Sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 1, 3, 4 ve 5. Maddelerinde kripto varlıkların vergilendirilmesine dair düzenlemeler içermekteydi. Bizler de DEM Parti olarak kripto varlık piyasasına ilişkin hukuki düzenlemelere gidilmesini ve vergilendirilmeyen yüksek kazançların vergi ağına alınması niyetini desteklemekle birlikte küçük yatırımcıyı korumayan, sıradan kullanıcıları zorlayacak maddeleri eleştirmiştik. Yapılması gerekenin vergi adaleti ve hukuki güvenlik ilkeleri çerçevesinde, düzenlemenin katılımcı bir süreçle

1

yeniden ele alınarak kripto varlıkların vergilendirilmesine ilişkin bir kod yasa çıkarılması olduğunu belirtmiştik.

Ancak mezkûr kanun teklifinin Meclis Genel Kurulu görüşmelerinde, iktidarın tek yanlı inisiyatifiyle kripto varlıkların vergilendirilmesine ilişkin düzenlemeler, yine iktidar tarafından verilen bir önergeyle geri çekilmiştir. Plan ve Bütçe Komisyonu'nda söz konusu düzenlemelerle ilgili komisyon üyelerinin görüşleri, müzakereleri ve çalışmalarının Genel Kurul'da son anda gelen bir önergeyle hiçe sayılması yasama sürecine saygısızlıktır.

Genel Kurul'da bu maddelerin, İran'a ABD ve İsrail tarafından yapılan saldırılar sonrasında Körfez ülkelerini terk etmeye başlayan kripto varlıklar için Türkiye'nin vergilerden arındırılmış "güvenli ve cazip bir liman" olabileceği yaklaşımıyla geri çekildiği ortadadır.

Bu yaklaşım, şimdi de 2/3669 Sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'yle devam etmektedir. Amiyane tabirle "para toplamak" için şirketlere vergi kıyakları ve teşvikleri içeren pek çok düzenleme getirilmek istenmektedir.

Servet Transferi: Emekçiler Yoksullaşıyor, Sermaye Kârları Coşuyor

Bu kanun teklifinin arkasında "Körfez'de savaş var, Dubai'den çıkışlar oldu. Bu sermaye çıkışları İstanbul'a, Türkiye'ye gelir" mantığını işleten bir akıl vardır. İktidar, "İran saldırdı, Körfez tedirgin, Dubai'den sermaye kaçıyor, hadi gelin biz yakalayalım" hesabı yapmaktadır. Ancak bu düz mantıkla bir yere varılamaz. Mevcut kapitalist piyasa ekonomisi koşullarında sermayenin dolaşımı sadece vergi kıyaklarıyla, teşviklerle mümkün değildir.

Kanun teklifinin gerekçesinde sıklıkla Türkiye'nin bir "cazibe merkezi" olmasından bahsedilmektedir. Ancak açıklanan yatırım teşvik planıyla ve bu

kanun teklifi gibi düzenlemelerle bu mümkün değildir. Kaldı ki, Türkiye zaten halihazırda sermaye için oldukça caziptir.

Bunu 2026 yılının ilk çeyreğinin yani Ocak, Şubat ve Mart aylarının şirket bilançolarından da görmek mümkündür. Yılın sadece ilk üç ayında 210 şirketten 1 milyar TL kâr barajını aşan 21 şirket bulunmaktadır. Listenin ilk dört sırasında bankalar yer almaktadır. Bu bankalar 2026 yılının sadece ilk üç ayında yaklaşık 90 milyar TL yani yaklaşık 2 milyar dolar kâr elde etmiş durumdadır.

1 Milyar TL'nin üzerinde kâr açıklayan şirketler

Kod	2025/03 Kâr	2026/03 Kâr	Net Değişim	Yüzdesel Değişim
GARAN	25.284.346.000	33.316.462.000	8.032.116.000	31,77
YKBNK	11.418.148.000	20.294.752.000	8.876.604.000	77,74
AKBNK	13.727.079.000	19.178.575.000	5.451.496.000	39,71
QNBTR	11.187.871.000	15.747.308.000	4.559.437.000	40,75
THYAO	-1.818.000.000	9.915.000.000	11.733.000.000	645,38
TURSG	4.522.972.646	6.429.735.393	1.906.762.747	42,16
ASELS	2.976.938.000	5.539.312.000	2.562.374.000	86,07
CCOLA	1.668.908.000	5.237.324.000	3.568.416.000	213,82
LIDER	314.025.052	4.783.118.733	4.469.093.681	1.423,16
ASGYO	-733.014.776	4.303.189.114	5.036.203.890	687,05
ANSGR	2.256.072.494	3.842.299.630	1.586.227.136	70,31
TSKB	3.094.538.000	2.860.035.000	-234.503.000	-7,58
KLNMA	1.756.823.000	2.552.375.000	795.552.000	45,28
BASGZ	2.519.912.102	2.068.365.799	-451.546.303	-17,92
ENPRA	369.774.000	1.921.100.000	1.551.326.000	419,53
AGESA	1.124.513.554	1.785.268.247	660.754.693	58,76
SASA	1.859.838.000	1.724.507.000	-135.331.000	-7,28
ANHYT	1.042.609.828	1.660.773.872	618.164.044	59,29
ISDMR	1.027.021.000	1.502.626.000	475.605.000	46,31
INVES	-4.526.217.990	1.083.260.368	5.609.478.358	123,93
ENJSA	-969.727.000	1.079.652.000	2.049.379.000	211,34

4 Mayıs itibarı ile açıklanan bilançolar üzerinden hazırlanmıştır.

Mevcut ekonomi politik rasyonalite, denklemi hep sermayenin çıkarları temelinde kurmaktadır. Varsa yoksa sermayeye vergi indirimleri, teşvikler getirilmekte, kıyaklar yapılmaktadır. Bu, bilinçli bir tercihtir. AKP yaklaşık çeyrek asırlık iktidarında hep bunu yapmıştır. Ama sonuç ortadadır. Yapılanlar emekçiler için yüksek enflasyon, hayat pahalılığı, emek sömürüsü, doğa talanı, kadın ve genç yoksulluğu dışında bir sonuç üretmemiştir. Sermayeden, ranttan,

faiz lobilerinden yana ekonomi politik tercihler devam ettiği sürece istenildiği kadar plan ve program açıklansın, bunun emekliye, asgari ücretliye, kadına, küçük esnafa, çiftçiye, işsize, öğrenciye, engelliye faydası olmaz, olamaz.

Bu gerçeği, güncel olarak yakın zamanda açıklanan DİSK-AR'ın, Nisan ayı Ücret Kayıpları İzleme Raporu'ndan da görmek mümkündür. Buna göre yüksek enflasyon ile adaletsiz vergi ve kesintiler işçi ücretlerini eritmeye devam ediyor:

- Yılın ilk dört ayında işçilerin toplam enflasyon ve vergi kaybı 607 milyar 153 milyon TL'yi aştı.
- Yılın dördüncü ayında enflasyonun sadece sigortalı işçi ücretlerine birikimli toplam faturası 310,9 milyar TL.
- Gelir ve damga vergilerinin toplam faturası ise 296,3 milyar TL oldu.
- İşçilerin birikimli toplam enflasyon ve vergi kaybı, 2025'in ilk dört ayına göre yüzde 42,9 arttı.
- İşçiler Nisan 2026'nın en az 11 gününü vergi, kesinti ve enflasyona çalıştı.
- Ortalama işçi ücretinin vergi ve enflasyon kaybı (kesinti hariç) 12.751 TL olarak gerçekleşti.
- Asgari ücret yılın dördüncü ayında 4.110 TL kaybetti.

Emekçiler giderek yoksullaşırken Türkiye'de 30 milyon dolar üzerinde servete sahip kişi sayısı, yani ultra zengin sayısı son beş yılda iki kat artmış durumdadır. *Knight Frank* tarafından yayımlanan 2026 Servet Raporu'na göre (*The Wealth Report 2026*), Türkiye'de 30 milyon dolar üzeri servete sahip kişi sayısı son beş yılda 2 bin 174'ten 4 bin 208 kişiye çıkmıştır. Böylelikle Türkiye, dünyada ultra zenginlerin en hızlı arttığı 3. ülke olmuştur.

Bu verilerin tekrar net bir biçimde gösterdiği bir gerçek vardır: Türkiye'de muazzam bir servet transferi yaşanmaktadır. İşçiden, emekçiden alıp sermayeye aktaran bir sistem yürürlüktedir. Yılın ilk dört ayında işçilerin toplam enflasyon ve vergi kaybı 607 milyar 153 milyon TL'yi aşmışken, buna karşılık yılın sadece

ilk üç ayında 210 şirketten 1 milyar TL kâr barajını aşan 21 şirket bulunmasının başka açıklaması yoktur.

Her türlü kayırmacı düzenlemeleri sağlayarak sermayeyi semirten, devasa kripto varlık kazançlarını vergilendirmekten vazgeçip, değerli taşlardan ÖTV almaktan uzak duran ama çiftçinin, köylünün, küçük üreticinin mazotundan ÖTV almaya devam eden, emekçiyi yüksek enflasyon, düşük ücretler ve vergilerle sefalete sürükleyen iktidar, bu kez de bu kanun teklifiyle "varlık barışı" adı altında çeşitli vergi muafiyetleri yoluyla gerçek ve tüzel kişilerin yurt dışındaki ve kayıt dışı varlıklarını (para, altın, döviz, menkul kıymet) 31 Temmuz 2027 tarihine kadar beyan ederek sisteme dahil etmelerini öngörmektedir.

Varlık Barışı Vergi Adaletsizliğini Büyütür

Bugün itibariyle Türkiye'de genel kurumlar vergisi yüzde 25 olarak uygulanmaktadır. Ancak uygulamada kurumlar vergisi ihracatçılar için 5 puan, imalatçılar için ise 1 puan indirimli uygulanmaktadır. Teşvik paketi hayata geçerse üretim yapan ihracatçılar için kurumlar vergisi oranı yüzde 9'a kadar inecekken, ihracat yapanlar için ise oran yüzde 14'e çekilecektir. Ayrıca Türkiye'ye yerleşecek yabancı ve gurbetçilere vergi teşviki sağlanacak, son üç yılda Türkiye'de vergi mükellefiyeti bulunmayan kişiler Türkiye'ye yerleşirse 20 yıl boyunca yurt dışı gelirleri için vergi tatili uygulanacaktır. Yani bu gelirler için vergi ödemeyeceklerdir. Vergisiz veya yüzde 1-2 gibi düşük oranlı bir vergi verilerek yurt dışındaki varlıkların Türkiye getirilmesi sağlanacak, bu varlıklar için vergi incelemesi yapılmayacaktır. Yani varlık barışı vergi adaletsizliğini daha da arttıracaktır.

AKP iktidarı tarafından varlık barışı, yurt dışında bulunan veya kayıt dışı tutulan servetin ülkeye getirilmesini teşvik eden bir politika aracı olarak sunulsa da Türkiye'de yıllar içinde sıklıkla tekrar etmesi bu aracın ekonomik, mali ve hukuki açıdan ciddi tartışmalar doğurmaktadır. AKP, ekonomik olarak her

sıkıştığında başvurduğu varlık barışını istisnai bir politika olmaktan çıkarıp kalıcı bir ekonomik yönetim refleksine dönüştürmüş durumdadır. Bu da hem güvenirlilik hem vergilendirmede adalet ilkesi hem de makroekonomik etkiler noktasında yoğun eleştirileri beraberinde getirmektedir.

Varlık barışının en önemli sorunlarından birisi vergi adaleti ve toplumsal eşitlik algısını zedelemesidir. Çünkü vergi barışı gibi düzenlemelerden dolayı kayıt dışı servetin düşük maliyetlerle sisteme dahil edilmesi sağlanmakta, bu da vergisi stopaj usulüyle kaynağında kesilen emekçiler ile vergisini düzenli bir şekilde ödeyen yurttaşlar ve mükellefler açısından, vergi uyumunu teşvik etmek yerine, cezalandırıcı bir etki yaratmaktadır. Zira varlık barışı, geçmişte vergi yükümlülüklerini yerine getirmemiş kesimlere bir nevi fiili af niteliği taşımakta bu da vergi sisteminin temel ilkelerinden biri olan "eşitlik" ilkesine aykırılık teşkil etmektedir.

Vergi barışı ve benzeri düzenlemeler halihazırda olan sınıfsal uçurumu derinleşmektedir. Bir tarafta verginin yükünü taşıyan emekçiler ve yoksullar diğer tarafta vergi istisna ve muafiyetleriyle efektif vergisi iyiden iyiye düşenler söz konusudur.

Bu noktada kamu açısından önem taşıyan vergi ahlakı yalnızca hukuki yaptırımlarla değil, aynı zamanda adaletle biçimlenir. Sık sık çıkarılan af ve barış düzenlemeleri ise bu algıyı aşındırmaktadır. Aynı zamanda uzun vadede bu durum vergi tabanının genişlemesi yerine daralmasına yol açabilecek bir risk taşımaktadır.

Varlık barışının bir diğer kritik boyutu ise makroekonomik istikrar üzerindeki sınırlı etkisinin olmasıdır. Türkiye'de varlık barışı düzenlemesi genellikle döviz ihtiyacının arttığı dönemlerde gündeme gelmektedir. Bu noktada düzenleme cari açık ve rezerv baskısı gibi kısa vadeli sorunlara geçici bir rahatlama sağlasa da bu kalıcı bir çözüm değildir. Çünkü varlık barışı, üretim kapasitesini artıran, ihracatı güçlendiren veya teknolojik dönüşümü destekleyen

bir politika değildir. Genellikle getirilen varlıkların önemli bir kısmı finansal varlık olarak sistemde kalmakta veya kısa süre sonra yeniden yurt dışına çıkmaktadır. Dolayısıyla bu politika ekonominin yapısal sorunlarını çözmek yerine sadece zaman kazandıran bir köprü işlevi görmektedir. Bu noktada ise politika sürekliliği sorunu ortaya çıkmaktadır.

AKP tarafından sık aralıklarla çıkarılan varlık barışları, ekonomide beklenti yönetimini zorlaştıran bir faktör olarak da karşımıza çıkmaktadır. Zira varlık barışının sıklıkla çıkması ekonomide aktörlerin, gelecekte yeni bir barış düzenlemesinin çıkabileceğini öngördüklerinde, kayıt dışına yönelmesine sebep olmaktadır. Bu durum, paradoksal biçimde, kayıt dışılığı azaltmayı hedefleyen bir politikanın kayıt dışılığı teşvik etmesi sonucunu doğurmaktadır. Beklenti üzerinden ortaya çıkan bu etki ise uygulamadaki ekonomi politikasının güvenilirliğini zayıflatmaktadır.

Varlık barışı, çoğu zaman ekonomik sıkışma dönemlerinde gündeme geldiği için, kısa vadeli kaynak ihtiyacını karşılamaya yönelik pragmatik bir araç olarak kullanılmakta bu da sorunların kalıcı bir biçimde çözülmesini sağlayacak olan yapısal reformların ertelenmesine yol açmaktadır. Eğitim, hukuk, sanayi politikası ve kurumsal kapasite gibi alanlarda uzun vadeli dönüşüm gerektiren adımların yerine hızlı finansman sağlayan araçların tercih edilmesi ekonomik gelişmenin niteliğini olumsuz etkilemektedir.

Varlık barışının finansal sistem üzerindeki etkileri de ayrıca tartışmalıdır. Ani ve yüksek hacimli sermaye girişleri finansal piyasalarda dalgalanmalara sebep olmaktadır. Bankacılık sistemi açısından kısa vadeli likidite artışı olumlu görünse de bu kaynakların kalıcılığı belirsizdir. Ayrıca bu tür girişler kredi genişlemesini tetikleyerek enflasyonist baskıları arttırma ihtimali de taşımaktadır. Dolayısıyla varlık barışı düzenlemesi finansal istikrar açısından çift yönlü bir etkiye sahiptir, kısa vadede rahatlama, uzun vadede ise belirsizlik.

Varlık barışının kurumsal kapasite ve hukuk devleti algısı üzerindeki etkisi de önemlidir. Sık sık çıkarılan af ve barış düzenlemeleri kuralların kalıcılığına ilişkin soru işaretlerini beraberinde getirmektedir. Bu durum yalnızca vergi sistemi değil, genel olarak hukuki öngörülebilirlik açısından da tartışmalara neden olmaktadır.

Varlık barışı, kısa vadeli döviz ihtiyacını karşılayan pratik bir araç olsa da uzun vadede vergi adaleti, finansal şeffaflık, kurumsal güven ve ekonomik yapı açısından ciddi sorunlar barındırmaktadır. Ekonomik politikaların sürdürülebilirliği, geçici çözümler yerine kalıcı yapısal reformlara dayanmalıdır. Aksi halde varlık barışı palyatif çözümler ekonominin kronik sorunlarını çözmek yerine, bu sorunların tekrarını kolaylaştıran bir döngüye dönüşmektedir.

Varlık Barışı Türkiye'de İstisna Değildir, Süreklilik Halini Almıştır

Tekrar ifade etmek gerekirse Türkiye'de varlık barışı uygulaması yeni değildir. Türkiye'de 2008 yılından bu yana, yurt içi ve yurt dışındaki kayıt dışı varlıkların (para, altın, döviz, taşınmaz vb.) ekonomiye kazandırılması amacıyla yedi kez varlık barışı düzenlemesi çıkarılmıştır. Bu düzenlemeler ve yasal dayanakları şu şekildedir:

2008: 5811 sayılı kanun

2013: 6486 sayılı kanun

2016: 6736 sayılı kanun

2018: 7143 sayılı kanun

2019: 7186 sayılı kanun

2020: 7256 sayılı kanun

2022: 7147 sayılı kanun

Bu kanun teklifinde yer alan yeni düzenlemeyle birlikte Türkiye'de sekizinci kez varlık barışı uygulaması hayata geçirilecektir. Vergi barışı konusundaki bu sıklık kritik bir soruyu akıllara getirmektedir. Bir uygulama sürekli tekrarlanıyorsa hâlâ "istisnai" sayılabilir mi? Varlık barışı teoride kriz dönemlerinde başvurulan geçici bir araçtır. Ama Türkiye'de bu uygulama giderek ekonomi politikasının kalıcı parçası haline gelmiştir. Bu durumun anlamı şudur: Varlık barışı artık bir "acil durum aracı" değil, ekonomik modelin yapısal bileşeni haline gelmiştir.

Özetle, yapısal sorunlarını çözmeyen Türkiye sürekli varlık barışı gibi palyatif yollara başvurmaktadır. Bunun sebebi ise AKP'nin tercihleridir. AKP'nin ekonomi politikalarından dolayı Türkiye'de düşük tasarruf oranı, yüksek cari açık, yüksek enflasyon ve düşük vergi tabanı söz konusu olmaktadır. Bu da merkezi bütçenin kaynak sorununu kronikleştiren unsurlar olmaktadır. O sebeple varlık barışı gibi uygulamalar bu ihtiyaca kısa vadeli çözümler sunabilir. Ancak uzun vadeli çözüm değildir. Uzun vadeli ve yapısal olan çözümler üretken yatırımlar, adaletli bir vergi reformu ve gelir dağılımında adaleti sağlamak ve buna uygun ekonomi politik kararlar almaktır.

Tekrar ifade etmek gerekirse AKP iktidarı döneminde pek çok vergi barışı gelmiştir. Geçmiş dönemde getirilen düzenlemelerle yurt dışındaki varlıklarını getirenlere herhangi bir inceleme yapılmamış, o dönem beyanda bulunanların bir kısmı varlıklarını getirirken bir kısmı ise beyan ettiklerini bile getirmeyip en büyük vergi yüzsüzleri listesinde yer almıştır. Dahası, geçmişte varlık barışı adı altında yapılan bu tür düzenlemeler Türkiye'yi hem uluslararası kamuoyu hem de özellikle kara para aklamayla mücadele eden kurumlar nezdinde şüpheli duruma düşürmüştür.

Varlık Barışı Kara Para Aklanmasına Yol Açabilir

Varlık barışı düzenlemelerinde genellikle gelirin kaynağının detaylı biçimde sorgulanmaması veya sınırlı denetime tabi tutulması uluslararası kurumlarda güven sorununa yol açmaktadır. Bu da varlık barışı uygulamasının kara para aklanması ve suç gelirleri tartışmalarıyla birlikte anılmasına yol açmaktadır. Yani varlık barışı, yeterli şeffaflık ve denetim olmadan uygulanırsa, kaynağı problemli parayı da sisteme dahil etme riski taşımaktadır.

Hatırlanacağı üzere Türkiye son yıllarda kara para, finansal şeffaflık ve gri liste başlıkları nedeniyle uluslararası baskı altında kalmıştır. Bu nedenle yeni varlık barışı bir yönüyle uluslararası sisteme "güven verme" hamlesi olarak sunulsa da varlık barışları geçmişte Türkiye'nin gri listeye girmesinde eleştiri konusu olmuştu.

Hatırlanacağı üzere Türkiye, Mali Eylem Görev Gücü (FATF) tarafından Ekim 2021'de kara para aklama ve terörün finansmanıyla mücadelede bazı "stratejik eksiklikler" bulunması gerekçesiyle gri listeye alınmıştı. Türkiye bu listede yaklaşık 2,5-3 yıl kalmış ve çok büyük uğraşlar sonucunda 28 Haziran 2024'te ancak listeden çıkarılmıştı.

FATF raporları doğrudan Türkiye'deki "varlık barışı"nı hedef almasa da sözünü ettiği "kaynağı yeterince sorgulanmadan sisteme giren varlıkların finansal şeffaflık standartlarıyla çelişki yarattığından" söz etmişti. Dolayısıyla varlık barışı kaynağı belirsiz para girişi nedeniyle kara para aklanmasına yol açabilecek bir potansiyeli güçlü bir biçimde taşımaktadır.

İstanbul Finans Merkezi Ölü Doğmuş Bir Projedir

Bu kanun teklifinin Türkiye'ye "para çekme" amacı temelindeki bir diğer önemli düzenlemesi de İstanbul Finans Merkezi'ni (İFM) parlatarak cazip hale getirme amacı taşımaktadır. Bunun için İFM kapsamındaki gelir vergisi istisnası genişletilmekte, İFM bünyesindeki kurumlar vergisi indirim süresi uzatılmakta ve

harç muafiyetleri genişletilmekte, İFM'deki finansal kuruluşlar için vergi tatili süreleri radikal şekilde uzatılmaktadır.

Daha önce benzer amaçla İFM faaliyete geçirilmiş, İFM'de faaliyet gösterecek kurumlara vergi avantajları sağlanmış, İFM için ciddi kaynak (açıldığı tarihteki yatırım değerinin 65 milyar lira yani 3-3,5 milyar dolar olduğu hesaplanmıştı) ayrılmış, yüz bin kişiye istihdam sağlaması öngörülmüş, ancak bütün bunlara rağmen İFM beklenen ilgiyi görmemiştir.

Çünkü İFM ölü doğmuş bir projedir. 3 ila 3 buçuk milyar dolarlık bir kaynak başarısız olacağı belli olan bir projeye ayrılmıştır. Sadece koca koca gökdelenler yapılarak finans merkezi oluşturulması mümkün değildir. İstanbul mevcut durumda Londra, New York ya da Dubai gibi yerleşik finans merkezleriyle kıyaslanabilecek hukuki, kurumsal ve ekonomik altyapıya sahip değildir.

Aradan geçen yıllarda onca teşviğe, onca kıyağa rağmen istenen sonuç elde edilememiştir. Bu anlayışla edilmesi de mümkün değildir. Hatırlayalım, 100 bin kişiye iş imkânı sağlaması hedeflenen İFM'nin açılışında neredeyse yarısı boştu. Bırakalım küreseli, yerel finans kuruluşları bile yeni merkeze taşınma konusunda temkinli davrandı. Boş kalmasın diye Merkez Bankası ve bazı düzenleyici kurumlar ofis kiralamıştı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından yakın zamanda açıklanan yeni yatırım teşvik paketinde amacın, "Türkiye'yi küresel cazibe merkezi" haline getirmek olduğu ifade edilmiştir. İktidar, Körfez'de yaşanan savaş nedeniyle, oradan kaçıp yeni yatırım alanı arayan sermayeye ev sahipliği yapma umudu taşımaktadır. İFM de bu projede önemli bir merkez olarak düşünülmüştür. Ancak iktidarın özellikle son yıllarda hukuksuz bir şekilde şirketlere el koyması, mahkeme kararı netleşmeden şirketleri satışa çıkarması, Türkiye'nin en büyük holdinglerinin Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF) ve Türkiye Varlık Fonu olması gibi faktörler küresel sermaye açısından önemli soru işaretleri doğurmaktadır.

Bu kanun teklifiyle de İFM'de faaliyet gösterecek kurumların vergi avantajları genişletilecek, yabancı yatırımcının Türkiye'ye yatırım yaparken bürokrasi ile boğuşmaması için "Tek Durak Büro" uygulaması gelecek, 6698 sayılı Kişisel Verilerin İhracatçılar için Kurumlar Vergisi'nde ciddi indirimler sağlanacaktır.

Erdoğan da "büyük ölçekli ve nitelikli uluslararası doğrudan yatırımlar için 'Tek Durak Büro' uygulamasını hayata geçiriyoruz" demiş bu uygulamayla Türkiye'ye yatırım süreçlerinde bürokrasinin azaltılmasının amaçlandığını söylemişti. Mevcut ekonomi sisteminde "büyük ölçekli ve nitelikli uluslararası doğrudan yatırımlar"ın gelmeme nedeninin basit bir kırtasiyecilik sorununa indirgenmesi doğru değildir. "Büyük ölçekli ve nitelikli uluslararası doğrudan yatırımlar"ın şirket kuruluşu, çalışma ve ikamet izinleri, vergi, SGK ve İŞKUR işlemleri, arazi tahsisi, teşvikler ve ÇED izinleri prosedürleri yüzünden gelmediğini zannetmek ekonomi politik mimariyi okumamaktır.

Unutulmamalıdır ki, Türkiye Anayasa Mahkemesi kararlarını ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarını uygulamayan, hukuki güvenceleri zayıf olan, kuralların öngörülebilirliği neredeyse olmayan bir ülke durumundadır.

Bir Tarafta Vergi Avı, Diğer Tarafta Vergi Muafiyetleri

Türkiye'de ekonomi politikaları son on beş yılda büyüme öncelikli, sermaye girişine bağımlı, kısa vadeli likidite ihtiyacını önceleyen ve maliye politikasını bu hedeflere göre esneten bir modele dayanmaktadır. AKP döneminde ekonomi büyük ölçüde, inşaat ve iç talep odaklı büyüme, düşük tasarruf oranı, yüksek cari açık, dış sermaye girişine bağımlılık merkezindedir. Bu modelin doğal sonucu ise Türkiye'nin sürekli dövize ihtiyaç duyan bir ekonomi haline gelmesi olmuştur. Cari açık veren bir ekonominin sürdürülebilmesi için ise yabancı yatırım, sıcak para, borç veya yurtdışı varlıkların ülkeye dönüşü zaruret olmuştur. İşte varlık barışı bu noktada devreye girmektedir. Bu nedenle varlık

barışını yalnızca vergi politikası olarak görmek hatalıdır. Aksine bu ekonomik koşullarda getirilen bu düzenleme bir sermaye çekme politikasından öteye bir anlam taşımamaktadır.

Teşvik paketinin "Türkiye'yi küresel cazibe merkezi" yapmak olarak sunulan amacının pratikteki karşılığı, ülkenin artan döviz ihtiyacını bir şekilde karşılamaktır. 2026 yılının ilk dört ayında ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 74,9'dur. Dış ticaret açığı ivme kazanarak artmaktadır. Yine aynı şekilde cari açık savaşın da etkisiyle giderek büyümekte OVP'de yer alan 22,3 milyarlık hedefin şimdiden geçmesi beklenmektedir. Baskılanan kur nedeniyle ithalat cazip hale gelirken ihracatta gerileme yaşanmaktadır. Bütün bu gelişmeler Türkiye'nin döviz ihtiyacını arttırmaktadır.

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in yeni varlık barışı düzenlemesine ilişkin açıklamaları bu sürekliliğin en güncel halkasını oluşturmaktadır. Şimşek açıklamasında kayıt dışı gelirle mücadele, yurtdışı varlıkların ülkeye getirilmesi, FATF standartlarına uyum gibi ilk bakışta rasyonel bir mali disiplin söylemine işaret ediyor görünse de geçmiş uygulamalar ve yapısal ekonomi politikası birlikte değerlendirildiğinde daha karmaşık bir tablo ortaya çıkmaktadır. Şimşek'in basına yaptığı açıklamada "Maliye lüks yaşam sürmesine rağmen vergi ödemeyen kesimleri mercek altına almış durumda" ifadesini kullanmıştır. Şimşek'in beyanına göre, özellikle sporcuların 5 milyar liralık kazancı beyan dışı bıraktığı tespit edildiği ve binlerce yüksek gelir grubunun harcamaları incelenmiştir.

Bu beyan vergileme adaleti açısından olumlu görülse de aslında iktidarın içerisinde bulunduğu çelişkiyi gözler önüne sermektedir. Çünkü bir taraftan varlık barışıyla vergi muafiyeti tanırken diğer taraftan da denetimle vergi gelirlerini arttırma yoluna gittiği izlenimi vermeye çalışmaktadır. Yani iktidar bir taraftan kayıt dışı ekonomiyle mücadele iddiasıyla "vergi avı" başlığı altında kapsamlı denetimler yürüttüğünü söyleyip, özellikle yüksek gelir grupları, şirket ortakları,

doktorlar ve sosyal medya üzerinden IBAN ile tahsilat yapanları hedef alan, yapay zeka destekli saha incelemeleri yaptığını açıklarken, diğer taraftan sermayenin ülkeye gelmesi ve ülkede kalması için vergi gelirlerinden vazgeçmektedir.

Bu çelişkili durum AKP açısından yeni bir durum değildir. İktidar, daha önce de ekonomide attığı pek çok adımda benzer çelişkilere düşmüştür. Bu da iktidarın ekonomik politikalarını güvensiz kılmıştır. İktidar daha önce de enflasyonla mücadele adı altında emekçilerin maaşlarında sınırlı artışa giderken, kamu yanlış politikalar için tam gaz harcamalarına devam etmiş, Tasarruf Genelgesi fiiliyata anlamsız kalmıştır. Bu uygulama da benzer çelişkileri içermektedir. Çünkü AKP bir taraftan sporcuları ve lüks tüketim yapanları incelmeye almakta diğer taraftan yurtdışındaki varlıkların Türkiye'ye vergisiz getirilmesi için yeni bir varlık barışı düzenlemesi yapmaktadır.

Şimşek'in açıklamasında dikkat çeken bir diğer unsur ise Cumhurbaşkanı'na vergi oranlarını belirleme yetkisi verilmesidir. Bu, ekonomi politikası açısından çok kritik bir noktadır. Zira modern maliye politikası öngörülebilirlik, kurumsallık ve kurallara bağlılık ilkelerine dayanmaktadır. Vergi oranlarının Cumhurbaşkanı'nın takdirine bırakılması politika belirsizliğini artırırken, kurumsal güveni zayıflatmaktadır. Yabancı yatırımcıların en çok önem verdiği şeylerden biri kuralların öngörülebilirliğidir. Buradaki temel paradoks, varlık barışı yatırım çekmek için çıkarılırken kurumsal belirsizlikle güvenini zayıflatacak adımların aynı anda atılmasıdır.

Çözüm Varlık Barışı Değil, Vergi Adaletsizliğini Gideren Vergi Reformudur

Vergi, yalnızca devletin kasasını dolduran teknik bir araç değildir. Vergi, bir toplumun nasıl bölüştüğünü, kimin yük taşıdığını ve kimin korunduğunu gösteren en çıplak gerçektir. Bu yönüyle vergi, modern devletin meşruiyetinin temelidir. Yurttaş ile devlet arasındaki görünmez ama en güçlü sözleşmedir. Aynı zamanda siyasal ve ahlaki bir ilişkidir. Yurttaş vergi öder, devlet ise bu kaynağı

adil, şeffaf ve kamusal yarar doğrultusunda kullanma sorumluluğu taşır. AKP'li yıllarda vergi artık ortak ihtiyaçların finansmanı olmaktan çıkmış, verginin sınıfsal güç ilişkilerini yeniden üretme işlevi daha da belirginleştirilmiştir. Bugünün vergi politikası, gelir dağılımındaki uçurumu daraltmak yerine büyüten, emeği baskılayan, sermayeyi ise koruyup büyüten bir yapı sergilemektedir.

Ekonomi politikalarının dili de bu dönüşümü açıkça yansıtmaktadır. Bugün "adalet"in yerini "etkinlik", "eşitlik"in yerini "büyüme", "kamusal yarar"ın yerini ise "piyasa disiplini" almıştır. Vergi sistemi de bu anlayış doğrultusunda yeniden şekillendirilmiştir. Artık temel mesele toplumun refahını dengeli biçimde artırmak değil, sermaye için "öngörülebilir" ve "yatırım dostu" bir ortam oluşturmak olmuştur. Bu yaklaşımda vergi adaleti, bilinçli biçimde geri plana itilmektedir. Sonuç olarak devlet, yurttaşlarına karşı değil sadece sermayeye karşı sorumlu hale gelmiştir. Bütçelerin gerçek sahibi de verginin önemli bir kısmını ödeyen halk değil, o bütçeden en çok faydalanan sermaye kesimi olmuştur.

Vergi adaletsizliği arttıkça toplumsal güven aşınmaktadır. Yurttaşlar, adil olmayan bir sisteme karşı sorumluluk duygusu hissetmemektedir. Türkiye'de son yıllarda giderek yükselen vergi tepkisi de bunun bir yansımasıdır. Sosyal devletin yeniden inşası, ancak vergi sisteminin adalet temelinde yeniden kurulmasıyla mümkündür. Aksi halde bütçeler, eşitsizliği azaltan değil, yeniden üreten metinler olmaya devam edecektir.

Bir ülkenin vergi yapısı, o ülkenin sınıfsal karakterini açıkça ortaya koyar. Kimden ne kadar vergi alındığı, iktidarın kimin yanında durduğunu gösterir. Türkiye'de bu sorunun en belirgin göstergesi ise dolaylı vergilerin toplam vergiler içerisindeki ağırlığıdır. Tüketim üzerinden alınan KDV ve ÖTV gibi vergiler, zenginle yoksulu aynı oranda yük altına sokar. Bu da sistemin doğası gereği adaletsiz olmasına yol açar. Nitekim OECD ülkelerinde dolaylı vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki payı yüzde 30-35 bandındayken, Türkiye'de bu oran uzun süredir yüzde 65-70 seviyelerinde seyretmektedir.

Son veriler bu tabloyu daha da netleştirmektedir. 2026 yılı Ocak-Mart döneminde bütçedeki toplam vergi gelirlerinin yüzde 44,58'i KDV ve ÖTV'den elde edilmiştir. Dolaylı vergilerin toplam içindeki payı yüzde 60, dolaysız vergilerin payı ise yüzde 40 olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde toplam gelir vergisi tahsilatı 870 milyar lirayı aşarken, bunun yalnızca 97 milyar lirası beyan yoluyla toplanmıştır. Yaklaşık 752 milyar lira ise stopaj yoluyla yani kaynağında kesintiyle tahsil edilmiştir. Bu şu anlama gelmektedir: Gelir vergisinin yalnızca yaklaşık yüzde 11'i beyan esasına dayanırken, asıl yük emekçi kesimlerin omuzlarındadır.

Başka bir ifadeyle sistem, kazancını beyan etmek zorunda olan ya da maaşından otomatik kesinti yapılan kesimleri sıkı biçimde vergilendirirken, diğer gelir gruplarına daha esnek bir alan tanımaktadır. Bu da vergi adaletinin yalnızca teoride kaldığını pratikte ise ciddi biçimde aşındığını göstermektedir.

Üstelik bu tablo, kamu politikalarındaki tercihlerle daha da ağırlaşmaktadır. Devlet kendi alacaklarını artırırken yüksek oranlı güncellemeler uygulamakta, ancak sıra ücret artışlarına geldiğinde çok daha düşük oranlar benimsemektedir. Örneğin vergi ve harçlar yeniden değerleme oranı çerçevesinde yüzde 25,49 artırılırken, maaş artışlarının yüzde 16 gibi daha düşük bir hedef enflasyon oranına göre belirlenmesi bu çelişkinin somut bir göstergesidir. Bu yaklaşım "enflasyonla mücadele" söylemiyle sunulsa da ortaya çıkan sonuç açıktır. Sabit gelirli kesimlerin alım gücü düşmekte, vergi yükü ise artmaktadır.

Bu noktada enflasyonun kaynağına dair tartışmalar da önem kazanmaktadır. Yaygın söylemin aksine, birçok çalışma enflasyonun temel nedeninin emekçilerin tüketimi değil, şirketlerin kâr odaklı fiyatlama davranışları olduğunu ortaya koymaktadır. Yani sorun "talep fazlası" değil, "kâr itilimli" bir enflasyon dinamiğidir. Buna rağmen uygulanan politikalar dolayısıyla yük yine emekçilerin üzerine yıkılmaktadır.

Bütçe verileri de bu eğilimi doğrulamaktadır. 2025 yılı Ocak-Mart döneminde 2,4 trilyon lira olan bütçe gelirleri, 2026'nın aynı döneminde yüzde 66,4 artarak 4 trilyon lirayı aşmıştır. Vergi gelirleri de benzer şekilde yüzde 66,1 artarak 3,36 trilyon liraya ulaşmıştır. Ancak bu artışın kaynağına bakıldığında, yükün büyük ölçüde yine dolaylı vergiler ve ücretliler üzerinden sağlandığı görülmektedir.

Tüm bu veriler, Türkiye'de vergi sisteminin yapısal bir sorunla karşı karşıya olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Daha adil bir düzen için dolaylı vergilerin payının azaltılması, temel tüketim üzerindeki vergi yükünün kaldırılması, gelir vergisinin gerçekten artan oranlı hale getirilmesi ve servet üzerinden alınan vergilerin etkin biçimde uygulanması gerekmektedir. Ancak bu değişim yalnızca teknik bir reform değil, aynı zamanda ekonomi politik bir tercihtir. Çünkü vergi politikası doğrudan doğruya bir bölüşüm politikasıdır.

Öte yandan bu yasal düzenlemeyle tekrar gündeme gelen "varlık barışı" gibi uygulamalar da sistemin adalet duygusunu zedeleyen önemli unsurlardan birisidir. Çünkü her ne kadar hukuken bir vergi affı olarak tanımlanmasa da bu düzenlemeler fiilen benzer sonuçlar doğurmaktadır. Beyan edilen varlıkların kaynağının araştırılmaması, geçmişe dönük vergi incelemesi yapılmaması ve düşük ya da sıfır oranlı vergilendirme gibi uygulamalar, geçmiş yükümlülükleri ortadan kaldıran bir etki yaratmaktadır. Bu da düzenli vergi ödeyenlerle ödemeyenler arasındaki farkı ortadan kaldırmakla kalmamakta hatta çoğu zaman tersine çevirmektedir.

Sonuç olarak Türkiye'de vergi meselesi, teknik bir maliye politikası tartışmasının çok ötesindedir. Bu mesele, doğrudan doğruya adaletle, eşitlikle ve demokrasiyle ilgilidir. Vergi sistemi adil olmadıkça ne ekonomik denge sağlanabilir ne de toplumsal güven yeniden tesis edilebilir. Çünkü vergi, bir ülkenin sadece gelir toplama aracı değil, aynı zamanda nasıl bir toplum olmak

istediğinin de en açık göstergesidir. Dolayısıyla çözüm varlık barışı değil, vergi adaletsizliğini gideren emekçiler lehine kapsamlı bir vergi reformu yapılmasıdır.

MADDE DEĞERLENDİRMELERİ

Madde 1: Maddeyle kamu alacaklarının tecil süresinin 36 aydan 72 aya çıkarılması ve teminat zorunluluğunun sınırlarının genişletilmesi öngörülüyor.

Bu düzenleme ilk bakışta bir kolaylaştırma gibi görünse de aslında iktidarın ekonomik krizi yönetemediğinin itirafıdır. Öte yandan enflasyonun yüzde 70'leri aştığı bir ortamda, düşük faizli tecil imkânı büyük şirketler için bir ödül niteliğindedir.

Borçlanma maliyetlerinin yüzde 50'lerin üzerinde olduğu bir piyasada, kamu borcunun 6 yıla yayılması, büyük sermaye gruplarının vergi borçlarını bir işletme sermayesine dönüştürmesine kapı aralarken, geçim derdindeki emekçinin, esnafın ve çiftçinin biriken borçları için yapısal bir çözüm üretmemekle birlikte borç sadece zamana yayılarak "borçluluk hali" kalıcılaştırılmaktadır.

İktidarın "müjde" olarak ilan ettiği bu kanun teklifi, sermayeye imtiyaz sağlamaktan başka bir şey değildir. Çözüm vade uzatmak değil emekçiler lehine adil vergi düzeni inşa etmek olmalıdır.

Madde 2: Gelir Vergisi Kanunu'nun mükerrer 20/D maddesi kapsamında halihazırda vergi muafiyeti ve istisnası tanınan kesimlere, bu kez de "miras"

yoluyla servet aktarımında yüzde 1 gibi sembolik bir oran getirilmekte, böylelikle "istisnanın istisnası" şeklinde ciddi bir ayrıcalık tanınmaktadır.

Vergi hukukunun en temel ilkesi olan "ödeme gücüne göre vergilendirme" ilkesi bu madde ile açıkça çiğnenmektedir. Asgari ücretlinin sofrasındaki ekmekten, işçinin ücretinden en yüksek oranlarda vergi kesilirken belirli kesimler üzerinden biriken servetin miras yoluyla intikalinde verginin adeta sıfırlanması kabul edilemez.

İktidar, bu düşük vergi oranıyla yurt dışındaki varlık sahiplerine "paranı Türkiye'ye getir, miras kalsa bile vergi ödemezsin" mesajı vererek nakit, hızlı, sıcak para telaşına düşmüştür. Dolayısıyla bu düzenleme emekçi halkın çıkarına bir düzenleme değildir. Miras ve servet vergileri, toplumsal eşitsizliği gidermenin en önemli araçlarından biridir. Ancak bu madde, "teşvik" adı altında sermaye transferine yasal bir koruma zırhı büründürmektedir. Bu düzenlemeyle iktidar tercihini bir kez daha halktan değil, sermayeden ve ayrıcalıklı gruplardan yana kullanmaktadır.

Madde 3: Düzenleme ile özellikle teknogirişim şirketlerinin çalışanlara verilen pay senetlerinin yıllık brüt ücret tutarına kadar olan kısmı gelir vergisinden istisna tutuluyor. Teklif ile bu sınır iki katına çıkarılarak istisna kapsamı genişletiliyor. Yani artık daha yüksek tutarda pay senedi, gelir vergisi ödemeden çalışana devredilebiliyor.

İlk bakışta "çalışan katılımı" veya "modern bir yan hak" gibi anlamlandırılsa da bu tür "pay senedi" modelleri, çoğu zaman reel ücret artışlarının önüne geçmek için uygulanmaktadır. Bu sistemde çalışana hak ettiği ay sonunda nakit ücret yerine değeri şirketin kâr hırsına veya piyasa dalgalanmalarına bağlı olan "kâğıt parçaları" sunulmaktadır. Bu durum, emeğin güvenceli gelir hakkının gasp edilmesidir.

Hisselerin nakde çevrilmesi için öngörülen bekleme süresinin 12 yıldan 6 yıla indirilmesi bir "kolaylık" değil, modern bir prangadır. Bu sistem "eğer bu şirketten ayrılırsan veya hakkın olanı erkenden almak istersen seni vergi cezasıyla cezalandırırım" demektedir.

Öte yandan 6 yıllık süre, bir çalışanın kariyer hayatında devasa bir zaman dilimidir. Bu düzenleme, çalışanı düşük ücretli ve güvencesiz koşullarda bile olsa vergi baskısı altında şirkete sadık kalmaya zorlayan bir sözleşme niteliğindedir. Şirket battığında veya piyasa çöktüğünde çalışanın elinde kalacak olan tek şey, vergiden muaf tutulmuş ancak hiçbir değeri kalmamış pay senetleri olacaktır.

Madde 4: Bu madde, Türkiye'de yerleşmiş sayılmadan önceki son üç yıl içinde ikametgâhı ve vergi mükellefiyeti bulunmayan gerçek kişilerin Türkiye dışında elde ettikleri kazanç ve iratları 20 yıl boyunca gelir vergisinden istisna tutmaktadır. Bu kazançlar için Türkiye'de beyanname verilmeyecek olup istisna kapsamındaki giderler veya yurt dışında ödenen vergiler mahsup edilemeyecektir.

Yatırım teşviki olarak sunulan bu adım, vergi sistemini "küresel gelir vergilendirmesi" ilkesinden açıkça uzaklaştırmaktadır. Varlık sahiplerine 20 yıllık vergisel ayrıcalık alanı yaratılarak vergi sistemi sermayeyi ve belirli zenginleri kayıran parçalı bir imtiyaz rejimine dönüştürülmektedir.

Madde 5: Bu düzenleme ile nitelikli hizmet merkezlerinde istihdam edilen personelin ücretlerine, brüt asgari ücretin 3 ila 4 katına kadar; İstanbul Finans Merkezi'nde faaliyet gösterenlerde ise brüt asgari ücretin 5 ila 6 katına kadar gelir vergisi ve damga vergisi istisnası getirilmektedir.

Milyonlarca ücretli çalışan ağır vergiler altında yaşam mücadelesi verirken, yüksek kazançlı belirli bir azınlığa böylesine geniş çaplı gelir ve damga vergisi

muafiyetleri tanınması eşitlik ve vergi adaleti ilkelerine doğrudan aykırıdır. Bu düzenleme, anayasal eşitlik ilkesini zedeleyen elitist bir imtiyaz yaratmaktadır.

Madde 6: Bu madde, uluslararası düzeyde en az üç farklı ülkede faaliyet gösteren ilişkili şirketlere hizmet sunmak ve yıllık gelirinin en az yüzde 80'ini yurt dışından elde etmek kaydıyla kurulacak "nitelikli hizmet merkezlerini" tanımlamaktadır. Bu merkezler stratejik yönetim, finans, hukuk ve dijital dönüşüm gibi alanlarda hizmet verecektir.

Ülkeyi uluslararası firmaların operasyon merkezine dönüştürme iddiası, kapsamlı ve bütüncül bir ekonomik kalkınma yaratmaktan uzaktır. Giderek daha fazla sektörel ve hedefli vergi politikalarına dayanan bu düzenlemeler, mevcut piyasa ekonomisi koşullarında iddia edilenin aksine "kalıcı bir yatırım ortamı" yerine sadece finans ve şirket merkezleri lehine kurulan "özel rejimler" üretmektedir.

Zenginlere ve belirli merkezlere 20 yıllık vergi muafiyetleri dağıtılırken, bordrolu emekçinin üzerindeki vergi yükü katlanılamaz boyutlardadır. Türkiye'de ortalama bir ücretlinin üzerindeki vergi takozu yüzde 40,3 gibi çok yüksek bir seviyededir. Emekçinin sırtındaki en büyük yük, ağır SGK primleri ve enflasyon karşısında yeterli oranda güncellenmeyen gelir vergisi dilimleridir. Ücretler enflasyon yüzünden kâğıt üzerinde artsa bile, asgari ücret istisnasının sabit kalması nedeniyle çalışanlar hızla üst vergi dilimlerine sürüklenerek daha fazla vergi ödemeye mahkûm edilmektedir. Marketten akaryakıta ödenen dolaylı vergilerle (KDV, ÖTV) birlikte emekçinin cebindeki yangın daha da büyümekte, sistem "zengini muaf tutan, faturayı emekçiye kesen" bir sömürü çarkı olarak işlemektedir.

Madde 7: Maddeyle, 5520 sayılı Kanun'un 10'uncu maddesinde yer alan kazanç indirimi düzenlemesinin kapsamı genişletilmektedir. Buna göre transit ticaret, yurt dışında gerçekleştirilen mal alım-satımları ile bu işlemlere aracılık faaliyetlerinden elde edilen kazançların yüzde 95'inin kurumlar vergisinden indirilmesi, İstanbul Finans Merkezi kapsamında faaliyet gösteren ve katılımcı belgesine sahip şirketler bakımından ise bu kazançların tamamının vergiden istisna tutulması öngörülmektedir.

Düzenleme, üretim ve istihdamı güçlendiren bir ekonomik model yerine finansal dolaşımı ve uluslararası sermaye hareketlerini esas alan bir yaklaşımı derinleştirmekte, vergi adaleti ile kamu gelirleri açısından ciddi eşitsizlikler yaratma riski taşımaktadır.

Teklif, kamu yararı ve toplumsal adalet yerine büyük sermaye çevrelerinin taleplerini öncelemektedir. Türkiye'de ücretliler, emekçiler, küçük esnaf ve dar gelirli yurttaşlar ağır vergi yükü altında yaşam mücadelesi verirken yüksek hacimli ticari işlemlerden kazanç sağlayan kesimlere neredeyse tam vergi muafiyeti sağlanması kabul edilemez. Vergi sisteminin temel ilkeleri olan eşitlik ve mali güce göre vergilendirme anlayışı bu düzenlemeyle daha da aşındırılmaktadır.

Öte yandan iktidar, Türkiye'yi yalnızca vergi avantajlarıyla uluslararası sermaye için çekim merkezi haline getirebileceğini varsaymaktadır. Oysa mevcut kapitalist piyasa ekonomisi koşullarında yatırım ortamını belirleyen temel unsur düşük vergi oranları değil hukuki güvence, yargı bağımsızlığı ve öngörülebilir ekonomik düzendir.

Ayrıca bu teşvikler, kamu gelirlerinde ciddi azalma riski doğurmaktadır. Azalan kamu gelirlerinin bedeli ise dolaylı vergiler, zamlar ve kemer sıkma politikalarıyla yine toplumun geniş kesimlerine ödetilecektir. Eğitim, sağlık, sosyal destek ve kamusal hizmetlere ayrılması gereken kaynakların sermaye

lehine vergi istisnalarına dönüştürülmesi ekonomik ve sosyal açıdan yanlış bir tercihtir.

Düzenleme, vergi adaletine aykırıdır. Kamu kaynaklarını belirli sermaye çevreleri lehine daraltacak ve ekonomik sorunların yapısal çözümüne katkı sunmayacaktır.

Madde 8: Maddeyle, üretim ve ihracatın teşviki amacıyla yüzde 25 olarak uygulanan genel kurumlar vergisi oranında önemli indirimler yapılmaktadır. Buna göre; ürettikleri malları ihraç eden imalatçıların ihracattan elde ettikleri kazançlarına yüzde 9, ihracat yapan diğer kurumların yalnızca ihracat faaliyetlerinden doğan kazançlarına ise yüzde 14 oranında kurumlar vergisi uygulanması öngörülmektedir.

Kanun teklifinin Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmelerinde düzenlemede değişikliğe gidilmiş, sanayi sicil belgesine sahip ve fiilen üretim yapan kurumlar ile zirai üretim faaliyetinde bulunan kurumların yalnızca bu faaliyetlerden elde ettikleri kazançlar için kurumlar vergisi oranı yüzde 12,5 olarak belirlenmiştir.

Üretimin ve ihracatın desteklenmesi kuşkusuz önemlidir. Ancak teklifin ortaya koyduğu yaklaşım, üretim politikası adı altında büyük sermaye çevrelerine yeni vergi avantajları sağlanmasına dayanmaktadır. Vergi yükünün ücretliler, emekçiler, küçük işletmeler ve yerel üreticiler üzerinde yoğunlaştığı mevcut ekonomik düzende büyük ölçekli şirketlere sağlanan bu ayrıcalıklar vergi sistemindeki eşitsizlikleri daha da derinleştirmektedir.

Düzenleme aynı zamanda ekonomik faaliyetler arasında adaletsiz bir ayrım yaratmaktadır. İç piyasaya üretim yapan, yüksek maliyetler ve düşük alım gücü nedeniyle ayakta kalma mücadelesi veren küçük ve orta ölçekli işletmeler bu desteklerden yeterince yararlanamazken ihracat odaklı büyük sermaye yapıları

ciddi oranlarda vergi avantajı elde edecektedir. Bu durum vergi sisteminin eşitlik ve genellik ilkeleriyle bağdaşmamaktadır.

İktidarın uzun süredir uyguladığı teşvik ve vergi indirimi politikaları ise toplumun geniş kesimleri açısından olumlu sonuç üretmemiştir. Bugün milyonlarca yurttaş yüksek enflasyon, hayat pahalılığı, işsizlik ve düşük ücretlerle yaşam mücadelesi vermektedir. Sermayeye sürekli yeni kolaylıklar sağlanırken emeğin korunmasına, gelir dağılımının düzeltilmesine ve sosyal refahın artırılmasına yönelik adımlar atılmamaktadır.

Yine altını çizmek gerekirse mevcut piyasa ekonomisi koşullarında sadece vergi indirimleriyle yatırım ortamının güçleneceği düşüncesi gerçekçi değildir.

Türkiye'nin ihtiyacı olan şey belirli şirket gruplarına ayrıcalık tanıyan vergi politikaları değil, emeği ve toplumsal adaleti esas alan demokratik ve kamucu bir ekonomik anlayıştır.

Düzenleme vergi adaletine aykırılık teşkil edecek, kamu kaynaklarını belirli sermaye çevreleri lehine kullanılmasının önünü açacak ve toplumsal eşitsizlikleri derinleştirecektir.

Madde 9: Maddeyle, transit ticaret, finansal hizmet ihracı ve nitelikli hizmet merkezlerine tanınan çeşitli kazanç indirimlerinin asgari kurumlar vergisi matrahından düşülmesine imkân tanınmaktadır. Böylece belirli şirket ve faaliyet alanları için asgari vergi uygulamasının etkisi büyük ölçüde ortadan kaldırılmaktadır.

Asgari kurumlar vergisinin temel amacı, yüksek kazanç elde eden şirketlerin belirli bir seviyenin altında vergi ödemesinin önüne geçmek ve vergi tabanını güçlendirmektir. Ancak bu düzenlemeyle söz konusu amaç işlevsiz hale getirilmektedir. Çünkü zaten çok geniş teşvik ve istisnalardan yararlanan sermaye

kesimlerine ek koruma alanları açılmakta, büyük şirketlerin fiili vergi yükü daha da düşürülmektedir.

Bu yaklaşım vergi sistemindeki yapısal adaletsizliği büyütmektedir. Türkiye'de vergi gelirlerinin önemli bölümü ücretlilerden ve tüketim üzerinden alınan dolaylı vergilerden oluşurken yüksek kazançlı şirketlerin yeni istisnalarla korunması toplumdaki eşitsizlik duygusunu daha da artıracaktır. Emekçi yurttaşların vergi yükü artarken sermaye lehine yeni ayrıcalıklar yaratılması kabul edilemez.

Öte yandan düzenleme kamu maliyesi açısından da ciddi riskler taşımaktadır. Asgari verginin kapsamının daraltılması kamu gelirlerinde kayba yol açacak, bu kaybın ise dolaylı vergiler, yeni zamlar ve kemer sıkma politikalarıyla telafi edilmesi gündeme gelecektir. Bunun bedelini yine dar gelirli kesimler ödeyecektir. İktidarın ekonomi anlayışı uzun süredir aynı noktada düğümlenmektedir: sermayeye daha fazla teşvik verilirse ekonomik sorunların çözüleceği düşünülmektedir. Oysa bugüne kadar uygulanan politikalar; gelir dağılımında bozulma, derinleşen yoksulluk ve artan toplumsal eşitsizlik dışında kalıcı bir sonuç üretmemiştir.

Madde 10: Kanun teklifinin 10. Maddesi, Türkiye'de 2008 yılından bu yana 8. kez gündeme gelen yeni bir "varlık barışı" düzenlemesidir. Düzenleme, özetle gerçek ve tüzel kişilerin yurt dışındaki veya yurt içindeki kayıt dışı varlıklarını (para, altın, döviz, menkul kıymet) 31 Temmuz 2027 tarihine kadar beyan ederek sisteme dahil etmelerini öngörmektedir.

Düzenlemenin kapsamına bakıldığında gerçek ve tüzel kişilerin, yurt dışındaki veya yurt içinde olup kayıt dışı kalmış para, altın, döviz ve menkul kıymetlerini 31 Temmuz 2027 tarihine kadar bildirebilecekleri düzenlenmektedir. Varlıkların türü ve elde tutulma taahhüdüne göre kademeli bir vergi sistemi getirilmektedir. Bu temelde devlet iç borçlanma senetleri veya kira

sertifikalarında 5 yıl tutma taahhüdü verilirse vergi alınmayacaktır. Taahhüt süresi azaldıkça vergi oranı artmakta, standart oran yüzde 5 olarak uygulanmaktadır. 2027 yılındaki bildirimlerde bu oranlar gecikme zammı olarak 0,5 ile 1 puan artırılacaktır.

Bu madde düzenlemesiyle kimi ayrıcalıklar (zırh hükümleri) söz konusudur. Bu çerçevede bildirilen varlıklar nedeniyle hiçbir suretle vergi incelemesi ve vergi tarhiyatı yapılamayacak, denetim muafiyeti getirilecektir. Başka nedenlerle başlatılan vergi incelemelerinde bir matrah farkı bulunursa, mükellef "bu para bildirdiğim varlıktan geliyor" diyerek ceza ödemekten kurtulabilecektir (mahsup imkânı). Başka bir ifadeyle geçmişe dönük aklama sağlanmaktadır. İşletmeler bu varlıkları özel bir fon hesabına alarak iki yıl sonra vergisiz bir şekilde çekebilecek veya sermayeye ekleyebilecektir.

Varlık barışının 31 Temmuz 2027 tarihinde sona ermesi, seçim öncesi kayıt dışı varlıkların denetimden uzaklaştırılarak "aklanması" çabası olarak değerlendirilebilir.

Teklif, varlıkların kaynağının sorgulanmayacağını açıkça hüküm altına almaktadır. Bu durum, Türkiye'nin Mali Eylem Görev Gücü (FATF) nezdindeki finansal şeffaflık standartlarıyla çelişmektedir. Yine bu yapılan düzenlemeyle Türkiye'ye uluslararası mali denetimlerde (FATF vb.) "gri liste" riskini getirmektedir. Gri listeden yeni çıkmış olan Türkiye, bu denetimsiz sermaye girişi modeliyle uyuşturucu, yasa dışı bahis ve suç gelirlerinin aklanması için "güvenli liman" haline gelme riskiyle karşı karşıyadır.

Vergisini düzenli ödeyen, her kuruşunu kayıt altına alan dürüst mükellefler cezalandırılırken servetini kayıt dışı tutan veya yurt dışına kaçıran kesimlere yüzde 0 ile yüzde 5 arasında sembolik oranlarla tabiri caizse "beyaz sayfa" açılarak "vergi affi" getirilmesi adaletsizdir ve bu durum vergiye gönüllü uyumu zayıflatmaktadır.

Bu düzenleme, Anayasa'nın 73. Maddesinde yer alan "mali güce göre vergilendirme" ve "vergi yükünün adaletli dağılımı" ilkelerini açıkça ihlal etmektedir. Toplumun geniş kesimleri enflasyon ve dolaylı vergilerle ezilirken, büyük servet sahiplerine sunulan bu ayrıcalık sınıfsal uçurumu derinleştirmektedir.

Maddenin 8. fıkrası, bildirilen tutarlar için "hiçbir suretle vergi incelemesi yapılamaz" diyerek idarenin denetim yetkisini elinden almaktadır. Bu hüküm, sadece vergi kaçakçılığını değil, aynı zamanda yolsuzluk ve suç gelirlerinin aklanmasını da soruşturulamaz hale getiren bir "hukuki zırh" niteliğindedir.

Başka nedenlerle başlatılan vergi incelemelerinde matrah farkı bulunursa, mükellef "bu para bildirdiğim varlıktan geliyor" diyerek cezadan kurtulabilecektir. Bu durum, düşük matrah göstermeyi teşvik eden ve denetimi işlevsiz kılan sistemik bir boşluk yaratmaktadır.

İktidarın "Körfez'de savaş var, sermaye Dubai'den Türkiye'ye kaçacak" mantığı, hukuk güvenliği ve mülkiyet güvencesinin eksik olduğu bir ortamda gerçekçi değildir. Bu yaklaşım Körfez odaklı sığ bir yaklaşımdır.

Öte yandan bu düzenleme, yapısal reformlar yerine kısa vadeli döviz ihtiyacını karşılamaya yönelik bir araçtır. Getirilen varlıkların ne kadarının yatırım ve üretime yöneldiğine dair bir etki analizi bulunmamakta, bu da politikanın güvenilirliğini zayıflatmaktadır.

Bir yandan "kamuda tasarruf" ve "vergi tabanını genişletme" iddialarıyla dar gelirli üzerindeki dolaylı vergiler artırılıp esnafın vergi yapılandırma ve faiz yükünün hafifletilmesi talepleri (6183 sayılı Kanun taksitlendirmesinin yetersizliği gibi) karşılık bulmazken diğer yandan sermaye sahiplerine 2027 yılına kadar sürecek geniş kapsamlı bir af sunulması siyasi bir tercihtir ve tercihin emekçiden değil sermayeden yana olduğunu teyit etmektedir.

Bu düzenleme kayıt dışılığı teşvik eden, vergi adaletini yıkan ve ülkeyi uluslararası mali sistemde şüpheli duruma düşüren bir düzenlemedir.

Madde 11: Kanun teklifinin 11'inci maddesi, "Teknogirişim rozeti" sahibi şirketlere "paya dönüştürülebilir borç" (Convertible Note) kullanma imkânı tanımakta ve "Dijital Şirket" olarak tanımlanan girişimlere çeşitli muafiyetler getirmektedir.

Düzenlemenin kapsamına bakıldığında "Teknogirişim rozeti" sahibi şirketlerin, yatırımcıdan aldıkları borcu ileride hisseye dönüştürebilmesine (Paya Dönüştürülebilir Borç / *Convertible Note*) olanak tanınmaktadır. Bu işlemler sırasında Türk Ticaret Kanunu'ndaki "şarta bağlı sermaye artırımı" prosedürlerinden muafiyet sağlanarak bürokratik süreçler bypas edilmektedir. Kuluçka merkezlerinde kurulan ve "Dijital Şirket" olarak tanımlanan yeni girişimlere oda kayıt ve aidat muafiyeti getirilmektedir. Bu şirketler kuruluşlarından itibaren 3 yıl boyunca TOBB kapsamındaki oda aidatlarından muaf tutulacaktır.

Bu düzenlemenin kapsamı açısından kritik noktalara bakıldığında, borcun hisseye dönüşmesi süreci, borcu geleneksel denetim mekanizmalarının dışına çıkardığından denetimsiz finansallaşmanın önünü açmaktadır. Düzenleme, "rozet" ve "tanım" yetkisini tamamen Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na vererek merkeziyetçi bir yapı öngörmektedir. Küçük ve yerel esnaf ağır aidat yükü altındayken, teknoloji odaklı sermaye gruplarına yeni istisnalar tanımlanmaktadır.

11. Madde ile getirilen düzenlemeler, teknoloji ekosistemini destekleme maskesi altında, denetimsiz bir finansal genişleme ve merkezi otoritenin "makbul şirket" belirleme yetkisini artırma çabasıdır.

Şirketlerin hangi finansal kolaylıklardan yararlanacağı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın vereceği "teknogirişim rozeti" veya belirleyeceği "dijital

şirket" tanımına bağlanmıştır. Bu durum, kamu kaynaklarının ve yasal muafiyetlerin liyakat veya toplumsal faydaya göre değil, siyasi iktidarın belirlediği dar bir çevrenin lehine kullanılması riskini barındırmaktadır.

Düzenleme, borcun hisseye dönüşmesi sürecinde Türk Ticaret Kanunu'ndaki (TTK) "şarta bağlı sermaye artırımı" prosedürlerinden muafiyet sağlamaktadır. Bu durum, sermaye artırımlarında aranan emredici hükümlerin ve geleneksel denetim mekanizmalarının dışına çıkılmasına neden olarak şeffaflığı ortadan kaldırmaktadır.

Sermaye piyasalarının bu şekilde "kuralsızlaştırılması", özellikle küçük yatırımcıların korunması ve ticari güvenliğin tesisi ilkeleriyle bağdaşmamaktadır. Spekülatif işlemlere açık bir alan yaratılmaktadır.

Ekonomik kriz altında ezilen küçük esnaf, kooperatifler ve yerel girişimciler ticaret odası aidatlarını ödemekte zorlanırken sermaye yoğunluklu "dijital şirketlere" 3 yıl boyunca muafiyet tanınması bir adaletsizliktir. Düzenleme ile yerel girişimciler aleyhine haksız rekabet yaratılmakta, ekonomi büyük teknoloji ve finans blokları lehine tekelleşmektedir. Oysa desteklerin, teknoloji tekellerine değil, istihdam yaratan, toplumsal cinsiyet eşitliğini gözeten ve yerel kalkınmayı esas alan girişimlere yönlendirilmesi gerekmektedir.

Muafiyetlerin usul ve esaslarını belirleme yetkisinin münhasıran bakanlıklara bırakılması, yasama yetkisinin idareye devri ve bürokratik tahakküm anlamına gelmektedir. Bu durum, demokratik hesap verebilirlik ilkesine aykırıdır.

Bu düzenleme teknoloji ekosistemini destekleme maskesi altında, denetimsiz bir finansal genişleme ve merkezi otoritenin "şirket belirleme" yetkisini artırma çabasıdır. Mevcut haliyle ticari güvenliği zedeleyen ve haksız rekabet yaratan bu düzenlemenin, şeffaf ve katılımcı bir denetim modeline kavuşturulmadan kabul edilmesi mümkün değildir.

Madde 12: Düzenleme ile İstanbul Finans Merkezi (İFM) kapsamındaki gelir vergisi istisnası genişletilmektedir.

Mevcut yasada sadece "finansal kuruluşlarda" çalışan ve yurt dışı tecrübesi olan personele tanınan gelir vergisi istisnası, artık İFM'deki tüm "katılımcıları" kapsayacak şekilde genişletilmektedir. Nitelikli hizmet merkezlerinde çalışan personelin bu yeni istisnadan yararlanması halinde, Gelir Vergisi Kanunu'ndaki diğer bazı ücret istisnalarından (asgari ücret istisnası hariç belirli bentler) yararlanamayacağı hüküm altına alınmaktadır. İFM içerisinde yer alan her türlü şirket (danışmanlık, teknoloji, hukuk vb.), yurt dışından getirdiği personeli için vergi avantajı elde ederek, İFM dışındaki benzer şirketlere göre maliyet avantajı sağlayacaktadır.

Bu düzenlemeyle beyaz yakalı "nitelikli" personele ve uluslararası sermaye çalışanlarına vergi muafiyeti sağlanırken, asgari ücretli ve dar gelirli üzerindeki vergi yükü devam etmektedir. İstanbul'un belirli bir bölgesini (İFM) adeta bir "vergi cenneti" haline getirerek, ülkenin geri kalanından ve yerel ekonomiden kopuk ayrıcalıklı bir bölge yaratılmaktadır. Yerli iş gücü vergi yükü altında ezilirken, "yurt dışı tecrübesi" kriteriyle belirli bir kesime imtiyaz tanınmaktadır.

Düzenleme, aynı işi yapan iki beyaz yakalı çalışan arasında, sırf çalışılan binanın veya bölgenin (İFM) farklı olması nedeniyle devasa bir vergi yükü farkı yaratmaktadır. İFM dışındaki bir şirkette çalışan nitelikli personel yüksek vergi dilimlerine (artalan oranlılık nedeniyle yüzde 40'a varan) tabi olurken, İFM içindeki personelin vergi ödememesi, Anayasa'nın 10. Maddesindeki "kanun önünde eşitlik" ve 73. Maddesindeki "mali güce göre vergilendirme" ilkeleriyle açıkça çelişmektedir.

Asgari ücretli ve dar gelirli vatandaşların enflasyon karşısında vergi dilimlerinin güncellenmemesi nedeniyle "gizli artan oranlılık" altında ezildiği bir dönemde, yüksek maaşlı "nitelikli personelin" vergiden tamamen muaf tutulması bir "ayrıcalıklı sınıf" inşası anlamına gelmektedir.

İFM'deki bir şirketin vergi avantajı sayesinde personele sunacağı net maaş teklifi, İFM dışındaki yerli bir firmanın rekabet gücünü imkânsız hale getirecektir. Bu durum, nitelikli insan kaynağının sadece belirli bir bölgeye hapsolmasına ve yerli sanayinin teknolojik gelişiminin sekteye uğramasına neden olabilme potansiyeli taşımaktadır.

İktidarın "beyin göçünü geri çevirme" iddiası doğru değildir. Bu insanlar zaten yüksek vergili ülkelerden (Almanya, ABD vb.) gelmektedir ve oralarda ödedikleri vergiler Türkiye'de mahsup edilmektedir. Dolayısıyla bu istisna, iddia edildiği gibi bir "cezbetme" aracı olmaktan ziyade, zaten gelecek olan sermaye gruplarına sunulan ek bir kâr transferi niteliğindedir.

Düzenlemede "nitelikli personel" veya "katılımcı personel" tanımlarının sınırları net değildir. Bu muğlaklık, her türlü hizmet kolunun (danışmanlık, hukuk, teknoloji vb.) bu "zırh" altına sığınmasına ve vergi tabanının kontrolsüz şekilde daralmasına yol açabilecektir.

12. Madde ile getirilmek istenen düzenleme, vergide adalet ilkesini zedeleyen ve İFM'yi toplumun genelinden kopuk, imtiyazlı bir "getto" haline getiren anlayışın devamıdır.

Bu düzenleme, yüksek maaşlı ve "yurt dışı tecrübeli" profesyonellerin gelir vergisini sıfırlarken veya azaltırken, geçim mücadelesi veren milyonlarca emekçinin brüt ücretinden yapılan ağır kesintileri görmezden gelmektedir. Vergi muafiyetleri halkın ihtiyaçları için değil, sermayenin "nitelikli iş gücü maliyetini" düşürmek için kullanılmaktadır.

İstanbul Finans Merkezi, bu ve benzeri düzenlemelerle Türkiye'nin genel hukuk ve vergi rejiminden muaf tutulan "ekstra-teritoryal" bir bölgeye dönüştürülmektedir. Halkın vergileriyle inşa edilen alt yapılar üzerinden, sadece belirli uluslararası şirketlere ve onların personeline imtiyaz tanınması kabul edilemez.

Ülke derin bir ekonomik krizden geçerken, iktidarın çözüm olarak sunduğu şey yine sermaye gruplarına ve onların üst düzey çalışanlarına vergi kolaylığı sağlamaktır.

DEM Parti olarak bizler, vergide istisnanın "nitelikli personele" değil açlık sınırının altında yaşayan emekçilere, küçük esnafa ve yerel üreticiye tanınması gerektiğini savunuyoruz.

Bu düzenleme İFM'yi "vergi ödenmeyen izole bir ada" statüsüne sokmaktadır. Nitelikli personeli vergi dışı bırakmak, vergi sistemini "sadece dar gelirlinin ödevine" dönüştürerek devletin sosyal sözleşmesini sarsmaktadır.

Madde 13: Düzenleme ile İFM bünyesindeki kurumlar vergisi indirim süresinin uzatılmakta ve harç muafiyetleri genişletilmektedir. Yapılan düzenleme, İFM'deki finansal kuruluşlar için vergi tatili sürelerini radikal şekilde uzatmaktadır.

İFM'de katılımcı belgesi alarak finansal hizmet ihracatı yapan kuruluşların kazançlarına uygulanan yüzde 100 oranındaki kurumlar vergisi indirimi, 2031 yılından 2047 yılına kadar uzatılmaktadır. Bu kuruluşlara, kuruluş ve izinleri için sağlanan finansal faaliyet harçları muafiyeti 5 yıldan 20 yıla çıkarılmaktadır. Düzenleme, finans devlerine önümüzdeki 20 yılı aşkın süre boyunca vergisiz ve harçsız bir faaliyet alanı garantisi vermektedir.

Vergi toplama yetkisi meclislerin ve halkın egemenlik hakkıdır. Bir yasama döneminde, gelecek 20 yılı (yaklaşık 4-5 seçim dönemi) kapsayacak şekilde vergi tatili ilan etmek, gelecek hükümetlerin ve meclislerin bütçe yapma hakkına ipotek koymaktır. Bu denli uzun süreli bir muafiyet; mülkiyet hakkı, bütçe hakkı ve verginin kanuniliği ilkeleriyle (Anayasa m. 73, 87) ciddi çelişkiler barındırmaktadır. Halkın temel ihtiyaçları (eğitim, sağlık, barınma) için kaynak bulunamazken, finans kapitale 20 yıllık vergi tatili sunulması yanlış bir tercihtir.

Etki analizinde bu muafiyetin kamu maliyesine getireceği toplam yük (vazgeçilen vergi geliri) tam olarak hesaplanmamıştır. 20 yıllık bir sürede kamu hazinesinden feragat edilen tutarın belirsizliği, mali disiplin açısından büyük bir risk taşımaktadır.

13. Madde, iktidarın ekonomik krizin faturasını halka keserken, sermaye çevrelerine on yılları bulan imtiyazlar bahşetme politikasının en somut örneğidir. Ekonominin yerel üretim ve kooperatifçilik yerine, İstanbul merkezli küresel finans odaklı bir yapıya hapsedilmesi ise merkeziyetçi finans odaklılık anlamına gelmektedir.

Kurumlar vergisi indiriminin 2047 yılına kadar uzatılması, kamu maliyesinde devasa bir delik açmaktadır. Asgari ücretlinin ve dar gelirlinin artan oranlı vergi dilimleri altında ezildiği, esnafın yapılandırma beklediği bir dönemde; milyar dolarlık finans bloklarına 2047'ye kadar sürecek bir "vergi tatili" sunulması "vergi adaleti" kavramının tasfiyesidir ve durum sosyal devlet ilkesine aykırıdır.

Yasama organının, gelecekteki hükümetlerin ve meclislerin vergi toplama yetkisini bugünden 20 yıl sonrası için devretmesi, demokratik bütçe hakkına ve halkın iradesine aykırıdır, bütçe hakkının gaspıdır. Bu, ülkenin ekonomik geleceğinin uluslararası finans çevrelerine ipotek edilmesidir.

Finans kuruluşlarına 20 yıl boyunca harç muafiyeti sağlanması, sistemin dışındaki yerel girişimciler ve küçük ölçekli işletmeler aleyhine tekelleşmeyi teşvik eden devasa bir maliyet avantajı yaratmaktadır. Bu durum daha fazla haksız rekabete ve tekelleşmeye alan açacaktır. Bu düzenleme, ekonomiyi sadece büyük finans bloklarının lehine dizayn etmektedir.

İFM projesinin küresel bir finans merkezi olmaktan ziyade "çitlerle çevrilmiş imtiyazlı bir gayrimenkul projesine" dönüşme riski bulunmaktadır.

İstanbul'un Küresel Finans Merkezleri Endeksi'nde 2014'te 42. sıradayken, 2025 verilerine göre 107. sıraya gerilemiş olması; sorunun vergi indirimleri değil, hukuk güvenliği ve makroekonomik istikrar olduğunu kanıtlamaktadır. Sadece vergi muafiyetiyle "Dubai olma" çabası gerçekçi bir ekonomik vizyondan uzaktır.

İktidarın "yatırım çekme" iddiasıyla sunduğu bu muafiyetlerin halkın refahına, yoksulluğun giderilmesine veya işsizliğin çözümüne katkı sunacağına dair hiçbir bilimsel veri yoktur. Aksine, bu muafiyetler rantiye sınıfının kârını maksimize etme amacı taşımaktadır. Son kertede bu muafiyetler, toplumsal faydadan uzak teşviklerdir.

Ülke yangın yeriyken, barınma krizi ve açlık sınırı altında yaşayan milyonlar varken, finans sektörüne yönelik bu denli bonkör bir yaklaşım kabul edilemez.

Düzenleme İFM'yi sürdürülebilir bir finans merkezi yapmayacak aksine belirli finansal çevreleri için "denetimden ve vergiden muaf izole bir kale" inşa edecektir. 2047 yılına kadar uzatılan bu imtiyazlar hem vergi adaletini tasfiye etmekte hem de gelecek nesillerin bütçe üzerindeki söz hakkını ellerinden almaktadır.

Kamuran Tanhan	*Adalet Kaya*	*Hakkı Saruhan Oluç*
Mardin	Diyarbakır	Antalya

MUHALEFET ŞERHİ

2 / 3669 esas numaralı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi esas komisyonu Plan ve Bütçe Komisyonu asil, Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji tali komisyon olmak üzere 5 Mayıs 2026 Salı günü meclise sunulmuştur.

Teklif, yürürlük ve yürütme dâhil toplam 15 madde olarak 6 Mayıs 2026 tarihinde Komisyonda görüşülmüş, 8'inci maddesinde yapılan değişiklikle yine 15 madde olarak kabul edilmiştir. Teklif;

- 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunu
- 8/6/1959 tarihli ve 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu
- 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu
- 5/6/2003 tarihli ve 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu
- 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu
- 28/2/2008 tarihli ve 5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanunu
- 22/6/2022 tarihli ve 7412 sayılı İstanbul Finans Merkezi Kanunu

olmak üzere 7 farklı kanunda düzenleme içermektedir.

Komisyon görüşmelerinde Teklifin 8 inci maddesi değiştirilerek ihracatçılara yönelik planlanan indirimli Kurumlar Vergisi oranı ihracat yapıldığına bakılmaksızın sanayi sicil belgesine sahip olan ve üretim yapanlar ile zirai faaliyet sürdürenlerin bu faaliyetlerinden elde edecekleri kazançlar için %12,5 uygulanacak şekilde değiştirilmiştir. Teklif bu değişiklikle birlikte yürürlük ve yürütme maddeleri dahil 15 madde olarak kabul edilmiştir.

Usul Üzerine Değerlendirmeler

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin (TBMM) en temel ve devredilemez işlevi olan yasama yetkisinin, son yıllarda iktidar bloğu eliyle sistematik bir şekilde itibarsızlaştırılması ve içinin boşaltılması, parlamenter geleneğimiz ve demokratik hukuk devleti ilkeleri açısından telafisi güç bir boyuta ulaşmıştır. 2/3669 esas numaralı Kanun Teklifinin hazırlanış ve komisyon görüşme süreçleri incelendiğinde, bu erozyonun tüm emareleri bir kez daha açıkça görülmektedir. Yasama sürecinin asli unsuru olan milletvekillerinin, teklifin teknik detayları üzerinde gerçek bir hâkimiyet kurmasına ve toplumsal etkilerini analiz etmesine izin verilmeden yürütülen bu süreç, demokratik müzakere kültüründen tamamen uzaklaşmış bir siyasi anlayışın ürünüdür.

İktidarın yasa yapma kalitesini ve ciddiyetini aşağı çeken "torba kanun" mantığı, bu teklifte de tavizsiz bir şekilde sürdürülmektedir. Amme alacaklarından teknogirişim şirketlerine, İstanbul Finans Merkezi'ne yönelik istisnalardan doğrudan yabancı yatırımlara kadar birbirinden çok farklı konuları barındıran düzenlemelerin tek bir metin içine hapsedilmesi, Meclis iradesini yürütme bürokrasisinin hazırladığı metinlerin onay makamına indirgemektedir. Bu yasa yapma tekniği, her bir maddenin kendi uzmanlık alanında derinlemesine tartışılmasını engellemekte ve yasama faaliyetini sadece bir oylama mekanizmasına dönüştürmektedir.

Teklifin usulüne dair en temel eleştirilerimizden biri de tali komisyonların işlevsizleştirilmesidir. TBMM İçtüzüğü uyarınca, bir kanun teklifinin teknik, hukuki ve sektörel boyutlarının kendi uzmanlık alanları ışığında incelenmesi için tali komisyonlara havale edilmesi ve bu komisyonların görüşlerinin esas alınması bir gerekliliktir. Ancak bu teklif sürecinde Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu tali komisyon olarak belirlenmiş olsa da bu komisyonda herhangi bir görüşme yapılmadan esas komisyonda görüşülmüştür.

Bununla birlikte, teklifin TBMM Başkanlığına sunulması ile komisyon görüşmeleri arasındaki sürenin son derece kısa tutulması, milletvekillerine ve muhalefet gruplarına metin üzerinde çalışılması için yeterli zaman tanınmaması demokratik nezaket ve yasama etiği ile bağdaşmamaktadır. Teklif sahiplerinin dahi metnin teknik ayrıntılarına ve uygulama sonuçlarına yeterince hâkim olmadığı, teknik savunmanın neredeyse tamamen yürütme

bürokrasisine bırakıldığı bir ortamda, yasama yetkisinin fiilen yürütmeye devredildiği görülmektedir.

İYİ Parti olarak Plan ve Bütçe Komisyonu çatısı altında dile getirdiğimiz teknik eleştiriler ve sunduğumuz yapıcı çözüm önerileri, komisyon aşamasında iktidar bloğu tarafından sistematik bir şekilde reddedilmektedir. Esasen bir kanun teklifinin mutfağı komisyondur; metindeki teknik hataların ayıklanacağı, toplumun farklı kesimlerinin taleplerinin yansıtılacağı ve eksiklerin giderileceği asli zemin burası olmalıdır. Genel Kurul'un iradesine, her yönüyle olgunlaşmış ve tüm ihtilaflardan arındırılmış bir metin sunmak yerine, komisyonu sadece bir "onay makamı" olarak kullanmak yasama ciddiyetiyle bağdaşmamaktadır.

Bu durumun en somut örneğini daha önce kripto varlıklara ilişkin düzenlenen kanun teklifinde bizzat tecrübe ettik. Komisyon görüşmeleri sırasında metindeki boşluklara ve risklere dair yaptığımız tüm uyarılar ve düzeltme taleplerimiz o günün şartlarında "uygun görülmeyerek" reddedilmiş; fakat sadece birkaç gün sonra Genel Kurul aşamasında, sanki bu uyarılar hiç yapılmamış gibi, bizim dile getirdiğimiz öneriler doğrultusunda gece yarısı önergeleriyle düzenleme yoluna gidilmiştir. Komisyonun asıl işlevi olan "olgunlaştırma" görevinin hakkıyla yerine getirilmesi, demokratik bir yasama süreci için elzemdir.

Anayasaya Aykırılık Yönünden Değerlendirmeler

Kanun teklifinin bütünü ve özellikle 2, 4, 5, 7, 9, 10, 12 ve 13'üncü maddeleri incelendiğinde; vergi sisteminin temel taşı olan adalet, eşitlik ve yasallık ilkelerinin ağır bir şekilde zedelendiği görülmektedir.

Teklif ile yurt dışı kazançlara 20 yıl gibi süreyle gelir vergisi istisnası getirilmesi, belirli veraset intikallerinde sembolik vergilendirme öngörülmesi ve İstanbul Finans Merkezi (İFM) kapsamındaki şirketlere sağlanan muafiyetler, Anayasa'nın 10'uncu maddesinde düzenlenen "Kanun Önünde Eşitlik" ilkesine açıkça aykırıdır. Aynı hukuki durumda bulunan vatandaşlarımızdan biri; esnafı, ücretlisi, çiftçisiyle ağır vergi yükü altında ezilirken; belirli bir sermaye grubuna, sadece yerleşim yeri veya çalışma merkezi üzerinden böylesine geniş ayrıcalıklar tanınması sosyal barışı ve vergi adaletini zedelemektedir.

Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, Anayasa'nın 73'üncü maddesi uyarınca devletin temel görevidir. Ancak bu teklif, mali gücü yüksek kesimleri vergi dışı bırakırken,

bütçenin tüm yükünü dar ve sabit gelirli vatandaşın omuzlarına yükleyerek bu anayasal ödevi ihlal etmektedir.

Ayrıca, teklifte yer alan varlık bildirimi düzenlemeleriyle, kaynağı belirsiz varlıkların düşük oranlı vergilendirilmesi ve bu varlıklara yönelik fiili bir vergi incelemesi muafiyeti getirilmesi, Anayasa'nın 2'nci maddesinde ifade edilen "Hukuk Devleti" ilkesiyle bağdaşmamaktadır. Mevzuatına uygun hareket eden, vergisini kuruşu kuruşuna ödeyen dürüst mükellefin cezalandırıldığı, kayıt dışılığın ve kaynağı meçhul paranın ise ödüllendirildiği bir yapı, hukuk devletinin öngörülebilirlik ve adalet ilkelerini temelinden sarsmaktadır.

Teklifin bir diğer sorunlu alanı ise yürütme organına tanınan aşırı yetkilerdir. Birçok maddede vergi oranlarını, istisna ve indirim sınırlarını belirleme yetkisinin geniş ve muğlak ifadelerle Cumhurbaşkanına bırakılması, "Verginin Kanuniliği" ilkesine aykırıdır. Anayasa'nın 73'üncü maddesi verginin temel unsurlarının kanunla düzenlenmesini emrederken, bu yetkinin idareye devredilmesi aynı zamanda Anayasa'nın 7'nci maddesinde yer alan "Yasama Yetkisinin Devredilmezliği" ilkesinin ihlali anlamına gelmektedir. Meclis'in bütçe ve vergi üzerindeki denetim yetkisi, yürütmenin takdirine kurban edilemez.

Sonuç olarak; belirli çevrelerin ekonomik çıkarlarını gözeterek hazırlanan, vergi adaletini yok sayan ve Meclis'in yasama yetkisini zayıflatan bu düzenlemeler; Anayasa'nın 2, 7, 10, 73 ve 87'nci maddelerine aykırılık teşkil etmektedir. Teklifin Komisyon görüşmeleri esnasında sunduğumuz Anayasaya aykırılığının incelenmesine yönelik önergemiz iktidar grubunun oylarıyla reddedilmiştir.

Geneli Üzerine Değerlendirmeler

2/3669 esas numaralı "Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi", iktidarın son yıllarda bir gelenek haline getirdiği, yasama ciddiyetinden uzak ve toplumun geniş kesimlerinin dertlerine derman olmaktan ziyade belirli sermaye gruplarının taleplerine odaklanan "torba kanun" mantığının tipik bir örneğidir. Teklifin geneline baktığımızda; vergi sistemindeki adaletsizliğin derinleştirildiği, mülkiyet ve eşitlik ilkelerinin zedelendiği ve Türkiye'nin ekonomik kaynaklarının verimsiz alanlara kanalize edildiği bir tablo ile karşı karşıyayız. Plan ve Bütçe Komisyonu'nda yürütülen tartışmalar, bu metnin teknik bir ihtiyaçtan

ziyade, siyasi bir tercih ve ekonomik bir sıkışmışlığın dışavurumu olduğunu açıkça ortaya koymuştur.

İktidarın ekonomi politikalarındaki başarısızlığı, Türkiye'yi rasyonel bir vergi sisteminden uzaklaştırarak, sürekli istisnaların ve muafiyetlerin havada uçuştuğu bir yapıya sürüklemiştir. Bir taraftan bütçe açıklarını kapatmak adına dolaylı vergiler artırılırken, diğer taraftan bu teklif ile yurt dışından gelenlere ve belirli lokasyonlarda faaliyet gösterenlere devasa vergi avantajları sağlanmaktadır. Bu durum, Türkiye'nin vergi sistemini "dürüst olanın cezalandırıldığı, imtiyazlı olanın ise korunduğu" bir mekanizmaya dönüştürmektedir. Komisyon görüşmelerinde de vurguladığımız üzere, bir ülkenin vergi sistemi o ülkenin adalet terazisidir. Ancak bu teklif ile o terazinin kefeleri, sermaye lehine, çalışan ve üreten aleyhine ağır bir şekilde bozulmaktadır.

Teklifin en dikkat çekici ve sorunlu alanlarından biri, Türkiye'yi bir "vergi cenneti" veya "kaynağı belirsiz varlıkların aklama merkezi" haline getirme çabasıdır. Özellikle yurt dışı kazançlara yönelik 20 yıl sürecek olan gelir vergisi istisnası ve periyodik hale getirilen varlık barışları, Türkiye'nin uluslararası finans sistemindeki itibarını zedelemektedir. Bu tür düzenlemelerin, hiçbir üretim ve yatırım şartı aranmaksızın sadece "ülkede bulunma" kriterine bağlanması, iktidarın "parayı getir de nasıl getirirsen getir" şeklindeki günübirlik anlayışının bir sonucudur. Bizim savunduğumuz vizyoner ekonomi modeli, sıcak paranın veya kaynağı meçhul varlıkların peşinde koşmak değil; hukukun üstünlüğünün sağlandığı, yatırım ikliminin güven verdiği ve üretimin desteklendiği kalıcı bir kalkınma modelidir.

İstanbul Finans Merkezi (İFM) ile ilgili maddeler ise projenin asıl amacından ne kadar saptığının en somut kanıtıdır. Finans merkezi olmak; gökdelenler inşa etmek veya o binaların içindeki şirketlere vergi imtiyazı tanımak değildir. Gerçek bir finans merkezi, hukuki öngörülebilirlik ve bağımsız denetimle olur. Ancak iktidar, İFM'yi bir gayrimenkul projesine indirgemiş, burayı Türkiye'nin geri kalanından kopuk, vergi hukukunun tam olarak işlemediği imtiyazlı bir bölge haline getirmeyi tercih etmiştir. İstanbul'un küresel finans endekslerindeki hızlı düşüşü, meselenin vergi muafiyeti değil, güven ve yönetim kalitesi olduğunu açıkça göstermektedir. Belirli bir mekâna hapsedilen teşvikler, Anadolu'nun diğer illerindeki finansal faaliyetleri cezalandırmaktan başka bir işe yaramamaktadır.

Ayrıca, teklifin içerisinde yer alan amme alacaklarının taksitlendirilmesi gibi düzenlemeler, idarenin katı uygulama anlayışı nedeniyle dürüst esnafımız için bir çözüm üretmekten uzaktır. İktidarın yanlış politikalarıyla piyasada oluşan derin likidite krizi, esnafı ve küçük işletmeleri nefes alamaz hale getirmiştir. İYİ Parti olarak bu süreçte vergisini zamanında ödeyen mükelleflerin ödüllendirilmesi gerektiğini, mevcut %5'lik indirim oranının bu ekonomik şartlarda hiçbir anlam ifade etmediğini defalarca dile getirdik. Dürüst mükellef korunmadığı müddetçe, yapılandırma veya taksitlendirme sürelerinin uzatılmasıyla, vergiye uyum konusunda başarılı olunması mümkün değildir.

Teklife komisyon görüşmelerinde dahil edilen sanayi ve tarım üreticileri için kurumlar vergisi indirimi, muhalefetimizin ve ısrarlı eleştirilerimizin sonucunda nispeten daha kabul edilebilir bir noktaya gelmiştir. Başlangıçta sadece ihracat odaklı olan bu düzenlemenin, iç piyasaya üretim yapan yerli sanayicimizi ve stratejik öneme sahip çiftçimizi de kapsaması yönündeki baskımız karşılık bulmuştur. Ancak bu iyileştirme bile, artan girdi maliyetleri ve yüksek enflasyon altında ezilen üreticimizin sorunlarını kökten çözmeye yetmeyecektir. Üreticinin asıl ihtiyacı olan şey pansuman tedbirler değil, maliyetlerini düşürecek ve finansmana erişimini kolaylaştıracak yapısal reformlardır.

Bu kanun teklifi; bütçe disiplinini sağlamaktan uzak, vergi adaletini hiçe sayan ve Türkiye'nin uzun vadeli ekonomik çıkarlarından ziyade kısa vadeli kaynak arayışlarına hizmet eden bir metindir. İktidarın, kendi yarattığı ekonomik enkazın faturasını adaletsiz vergi düzenlemeleriyle halka ve dürüst mükellefe kesme anlayışından vazgeçmesi gerekmektedir. İYİ Parti olarak, Türkiye'nin ihtiyacının bu tür torba yasalar değil; şeffaf, adil, üretimi teşvik eden ve hukukun üstünlüğünü merkeze alan köklü bir mali reform olduğu gerçeğini savunmaya devam edeceğiz. Bu teklif, mevcut haliyle ekonomik sorunlarımızı çözmek bir yana, adalet duygusunu zedeleyerek yeni sosyal ve ekonomik tahribatlara yol açma potansiyeli taşımaktadır.

Maddeler Üzerine Değerlendirmeler
Madde 1

Bu madde ile 6183 sayılı Kanun'un 48'inci maddesinde yer alan tecil sürelerine ilişkin düzenleme yapılmakta; amme borçlarının taksitlendirilmesinde azami süre 36 aydan 72 aya

çıkarılmaktadır. Ayrıca tecil işleminde teminat aranmayacak tutarın üst sınırı 250.000 TL'den 1.000.000 TL'ye yükseltilmektedir.

Kamu borçlarının taksitlendirilmesinde sürenin 36 aydan 72 aya çıkarılması, kâğıt üzerinde mükellefe nefes aldıracak bir düzenleme gibi sunulmaktadır. Ancak sahadaki gerçeklere bakıldığında, bu değişikliğin kime hizmet ettiği büyük bir soru işaretidir. Mevcut sistemde yürürlükte olan 36 aylık vade imkanının dahi idare tarafından kaç mükellefe, hangi kriterlerle kullandırıldığı şeffaf bir şekilde açıklanmamıştır. Maliye bürokrasisinin ve yeminli mali müşavirlerin aktardığı tecrübeler, idarenin tecil ve taksitlendirme konularında oldukça "eli sıkı" davrandığını, 36 aylık sürenin dahi çok kısıtlı ve "seçilmiş" bir kesime uygulandığını göstermektedir. Hal böyleyken, mevcut sürenin iki katına çıkarılması; acaba gerçekten zor durumdaki esnafın ve dürüst mükellefin mi önünü açacaktır, yoksa yetmiş iki aya ihtiyacı olan belli başlı "ayrıcalıklı" çevrelerin talebi üzerine mi getirilmektedir?

Hükümetin yanlış makroekonomik politikaları sonucunda piyasalarda yaşanan derin likidite sıkışıklığı, dürüst esnafımızı ve sanayicimizi vergi ödevlerini yerine getiremez hale getirmiştir. Bugün Türkiye'de "vergi barışı" adı altında kaynağı belirsiz, karanlık paraların ülkeye girişine her türlü kolaylık sağlanırken; bu ülkenin katma değerini üreten, istihdam sağlayan ancak ekonomik kriz nedeniyle nakit akışı bozulan yerli mükellefine karşı idarenin takdir yetkisini bu denli dar tutması kabul edilemez. Esnafımız borcunu ödemek istemekte ancak taksitlendirme şartlarının ağırlığı ve bürokratik engeller nedeniyle bunu başaramamaktadır.

Milyonlarca insanı etkileyen bu ekonomik dar boğazda, eğer idarenin katı uygulama anlayışı değişmeyecekse süreyi 72 aya çıkarmak sadece bir "makyaj" düzenlemesinden ibaret kalacaktır. Bizim önerimiz, bu sürenin kâğıt üzerinde uzatılmasından ziyade; gerçekten ihtiyacı olan esnafın bu imkândan faydalanmasını sağlayacak objektif kriterlerin belirlenmesi ve takdir yetkisinin dürüst mükellef lehine genişletilmesidir. Aksi takdirde, borcunu ödeyemeyen esnaf iş yerini kapatacak, istihdam kayıpları artacaktır.

Madde 2 ve 4

Bu maddelerle, yurt dışında ikamet edenlerin Türkiye'ye gelmeleri durumunda yurt dışı kaynaklı kazançlarına 20 yıl süreyle gelir vergisi istisnası getirilmekte; ayrıca belirli veraset intikallerinde vergi oranı yüzde 1 olarak belirlenmektedir.

Teklifin 2 ve 4'üncü maddeleriyle getirilmek istenen düzenlemelerin rasyonel bir ekonomik temele dayandığını söylemek mümkün değildir. 4 üncü maddenin metnine göre; Türkiye'de ikamet etmeyen bir yabancı ülke vatandaşı Türkiye'ye gelip yerleştiğinde, yurt dışındaki faaliyetlerinden elde ettiği kazançlar tam 20 yıl boyunca gelir vergisinden istisna tutulmaktadır. Eğer amaç Türkiye'ye sermaye çekmek veya üretimi teşvik etmekse, neden bu istisna için Türkiye'de bir yatırım yapma, istihdam oluşturma veya bir üretim tesisi kurma şartı aranmamaktadır? Sadece "burada yaşama" kriterine bağlı olarak sağlanan bu imtiyaz, Türkiye'yi üretken bir ekonomi haline getirmekten ziyade, küresel rantiye kesimi için bir "vergi cenneti" haline getirme çabasıdır.

Bu durum, Anayasa'nın en temel ilkelerinden biri olan "kanun önünde eşitlik" ve "vergi adaleti" prensipleriyle açıkça çelişmektedir. Kendi vatanında çalışan, üreten ve her türlü kazancını kuruşu kuruşuna vergilendiren yerli vatandaşımız, artan vergi yükü ve enflasyon altında ezilirken; dışarıdan gelen birine hiçbir üretim şartı olmaksızın 20 yıl boyunca dokunulmaması adaletsizliğin en büyük göstergesidir. Hükümetin "parayı getir de nasıl getirirsen getir" anlayışının bir ürünü olan bu düzenleme, sıcak paraya dayalı, günübirlik ve sağlıksız büyüme modelinin bir yansımasıdır. Türkiye'nin ihtiyacı olan şey ranta teşvik vermek değil, gerçek üretim ve katma değer odaklı yatırımlardır.

Aynı şekilde, veraset ve intikal vergisinde belirli durumlar için öngörülen yüzde 1'lik sembolik oran da benzer bir imtiyazlı alan yaratmaktadır. Yerli mükellef için vergi oranları ve eşikleri çok daha yüksek seviyelerdeyken, belirli bir kesime sağlanan bu düşük oranlı ayrıcalığın hangi "kamu yararı" ile açıklandığı belirsizdir. Dünyadaki örneklerle kıyaslandığında dahi, 20 yıl gibi uzun bir sürenin ve bu denli düşük oranların makul bir savunması yoktur. Bu düzenlemeler, vergi sistemini toplumun geneline hizmet eden bir mekanizma olmaktan çıkarıp, belirli çevrelere özel koruma kalkanları sağlayan bir yapıya dönüştürmektedir.

Madde 3

Bu madde ile teknogirişim şirketlerinde çalışanlara verilen pay senetlerine yönelik vergi istisnası düzenlenmekte; bu hisselerin hangi süreler içinde elden çıkarılması durumunda vergisel sonuçlar ve sorumluluklar belirlenmektedir.

Teknogirişim sermayesi şirketlerinde nitelikli personelin şirkette devamlılığını sağlamak ve finansal yükü hafifletmek amacıyla uygulanan hisse senedi opsiyonları, modern ekonomi yönetiminde karşılığı olan bir yöntemdir. Ancak teklifte sunulan uygulama metodu ve sorumlulukların paylaşımı hem hukuki hem de ticari hayatın gerçekleriyle bağdaşmayan ciddi belirsizlikler ve adaletsizlikler içermektedir.

Düzenlemenin en zayıf halkası, halka açık olmayan ve pazar değeri henüz oluşmamış bu şirketlerde pay senetlerinin hangi değer üzerinden vergilendirileceğidir. "Rayiç değer" tespiti konusunda somut ve objektif bir kriter sunulmamaktadır. Borsada işlem görmeyen küçük bir teknogirişim şirketinin bir çalışanına verdiği küçük bir hisse payı için her defasında yüksek maliyetli değerleme raporları mı hazırlatılacaktır? Bu belirsizlik, vergi idaresi ile mükellefi her an karşı karşıya getirebilecek bir "gri alan" yaratmaktadır. Şeffaf ve öngörülebilir bir değerleme sistemi kurulmadan bu mekanizmanın hayata geçirilmesi, teşvikten ziyade bürokratik bir yük haline gelecektir.

Ayrıca çalışanın elde ettiği bu hisseleri yasada belirtilen sürelerden önce elden çıkarması durumunda, istisna edilen verginin gecikme faiziyle birlikte işverenden tahsil edilecek olmasıdır. Bu yaklaşım, vergi hukukunun en temel prensiplerine aykırıdır. Hisseden kazanç sağlayan ve satış kararını veren çalışan iken, bu eylemin mali sorumluluğunun işverene yüklenmesi rasyonel değildir. Ücret stopajı sorumluluğu üzerinden açıklanmaya çalışılan bu durum, teknogirişimleri desteklemek yerine, işverenlerin bu mekanizmayı kullanmaktan kaçınmasına neden olacaktır. Eğer amaç nitelikli personeli desteklemekse, çalışanın bireysel tasarrufundan kaynaklanan bir yükümlülüğün işverene "ceza" olarak dönmesi, teşvikin ruhuyla tamamen çelişmektedir. Bu haliyle madde, girişimcilik ekosistemine güven vermek yerine, öngörülemez bir vergi riski getirmektedir.

MADDE 5, 6, 7, 9, 12 ve 13

Bu maddelerle; İstanbul Finans Merkezi (İFM) bünyesinde faaliyet gösteren finansal kuruluşlara, burada istihdam edilen personele ve nitelikli hizmet ihracatı yapan merkezlere yönelik çok geniş kapsamlı kurumlar vergisi, gelir vergisi ve harç istisnaları getirilmektedir. Ayrıca, bu kazançların asgari kurumlar vergisi uygulaması dışında tutulması amaçlanmaktadır.

İstanbul Finans Merkezi projesi, ne yazık ki iktidarın elinde vizyoner bir finansal ekosistem projesi olmaktan çıkmış, dar bir lokasyona hapsedilmiş bir "gayrimenkul projesine" dönüşmüştür. Bir yeri finans merkezi yapmak; sadece oraya yüksek binalar dikmek ve o binaların içine girenlere vergi ayrıcalıkları tanımakla mümkün değildir. Gerçek bir finans merkezi; hukuk güvenliği, şeffaf ve bağımsız denetim mekanizmaları, öngörülebilir bir ekonomi yönetimi ve nitelikli altyapı ile inşa edilir. Ancak Türkiye'nin içinden geçtiği kötü yönetim süreci, İstanbul'un bu alandaki itibarını her geçen gün zayıflatmaktadır. Nitekim Küresel Finans Merkezleri Endeksi'nde bir dönem 72. sıradan 42. sıraya kadar yükselttiğimiz İstanbul, bu tür vergi teşviklerinin ve "mekân bazlı" düzenlemelerin yoğunlaştığı süreçte 101. sıraya kadar gerilemiştir. Bu gerileme, meselenin vergi muafiyeti değil, güven ve hukuk meselesi olduğunun en somut kanıtıdır.

Teklifle getirilen düzenlemeler, vergi hukukunun evrensel ilkelerinden "adalet" ilkesini zedelemektedir. İFM içinde çalışanlara sağlanan gelir vergisi istisnaları ve kurumlara tanınan %100'e varan kazanç indirimleri, "mekân bazlı" bir ayrımcılık yaratmaktadır. Aynı finansal faaliyeti Ankara'da, İzmir'de veya İstanbul'un başka bir semtinde yürüten bir kurum vergisini tam öderken, sadece İFM sınırları içerisinde yer aldığı için birilerine imtiyaz tanınması kabul edilemez. Bu yaklaşım, vergi sisteminde derin bir adaletsizliğe yol açtığı gibi, piyasadaki rekabet eşitliğini de bir bölge lehine bozmaktadır. Biz her zaman verginin tabana yayılmasını savunurken, iktidarın istisna ve muafiyetleri belirli bir lokasyonda ve sermaye grubunda yoğunlaştırması, sosyal devlet anlayışıyla bağdaşmamaktadır.

Ayrıca, bu kazançların asgari kurumlar vergisi uygulamasından muaf tutulması yönündeki düzenlemeler, vergi sistemindeki delikleri daha da büyütmektedir. İktidar bir yandan bütçe açıklarını kapatmak için vatandaşa ek vergiler yüklemekte, diğer yandan finans lobilerinin talepleri doğrultusunda İFM'yi vergi hukukunun dışına çıkarmaktadır. Eğer İstanbul'un gerçekten bir finans merkezi olmasını istiyorsak, tüm Türkiye'yi kapsayan genel bir

yatırım iklimi iyileştirmesine ve hukuk devleti ilkelerine geri dönülmesine ihtiyaç vardır. Kendi vatandaşımızın üzerinde vergi yükü her geçen gün artarken, İFM gibi projeler üzerinden sağlanan bu denli geniş istisnalar, sadece belirli çevrelerin kazancını korumaya hizmet etmektedir. Bu nedenle, finansal hizmet ihracı adı altında sunulan ve vergi adaletini yok sayan bu maddelerin, Türkiye'nin gerçek ekonomik ihtiyaçlarıyla örtüşmediğini vurguluyoruz.

Madde 8

Bu madde ile sanayi sicil belgesini haiz ve fiilen üretim faaliyetiyle iştigal eden kurumlar ile zirai üretim faaliyetiyle iştigal eden kurumların, münhasıran bu faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlarına kurumlar vergisi oranının yüzde 12,5 olarak uygulanması amaçlanmaktadır.

Teklifin bu maddesi, Komisyona ilk sunulduğu haliyle sadece ihracat yapan kurumların münhasıran ihracattan elde ettikleri kazançlara yönelik bir indirim öngörmekteydi. Bu durum tarafımızca, gerek teklifin geneli üzerine yaptığımız değerlendirmelerde gerekse madde özelindeki görüşmelerde çok net şekilde eleştirilmiş ve iç piyasaya üretim yapan firmalara da uygulanması yönünde önerilerimiz belirtilmiştir. Sadece ihracata odaklanan bir indirimin, iç piyasaya üretim yapan, istihdam sağlayan ve yerli katma değer oluşturan binlerce sanayicimizi ve zor şartlar altında üretim yapmaya çalışan çiftçimizi dışladığı, bunun hem adaletsiz hem de ekonomik rasyonaliteden uzak olduğu ortadadır. Türkiye'nin sadece döviz odaklı değil, üretim odaklı bir vergi politikasına ihtiyacı olduğunu, sanayicinin iç piyasa veya dış piyasa ayrımı gözetilmeksizin desteklenmesi gerektiğini ifade ettik.

Yürüttüğümüz bu yapıcı muhalefet ve dile getirdiğimiz eleştiriler neticesinde, iktidar kanadı madde metni Komisyon aşamasında önerilerimiz doğrultusunda değiştirilmiştir. Yapılan değişiklikle indirim kapsamı; sadece ihracat yapanlarla sınırlı tutulmayıp sanayi sicil belgesini haiz firmaların münhasıran bu alandaki üretim faaliyetlerini ve hayati öneme sahip zirai üretim faaliyetlerini de kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Eleştirilerimizin dikkate alınarak üretimin bütününe yönelik bir iyileştirme yapılması, yasama sürecindeki müzakerenin önemini bir kez daha ortaya koymuştur.

Bu düzenlemenin kapsama dâhil edilen üreticiler için olumlu bir adım olduğunu kabul etmekle beraber; sanayicimizin ve çiftçimizin asıl sorununun sadece kurumlar vergisi oranı

olmadığını tekrar hatırlatmak isteriz. Mazot, gübre, enerji ve hammadde maliyetlerinin kontrol edilemediği, finansmana erişimin imkânsız hale geldiği bir ortamda, bu tür vergi indirimleri tek başına yeterli olmayacaktır. Üreticinin üzerindeki yükün gerçekten hafifletilmesi için maliyet artışlarını durduracak makroekonomik istikrarın sağlanması ve köklü yapısal reformların hayata geçirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Madde 10

Madde ile, 31/7/2027 tarihine kadar yurt dışında veya yurt içinde bulunan ancak kayıtlı olmayan varlıkların banka veya aracı kurumlara bildirilerek sisteme dahil edilmesi; bu varlıkların %0 ile %5 arasında değişen oranlarla vergilendirilmesi ve bildirilen varlıklara yönelik vergi incelemesi yapılmaması amaçlanmaktadır.

İktidarın ekonomi yönetimindeki sıkışmışlığı, Türkiye'yi ne yazık ki periyodik olarak tekrarlanan ve artık kurumsallaşmış bir "varlık barışı" sarmalına hapsetmiştir. 10'uncu madde ile getirilmesi öngörülen bu düzenleme, hukuk devletinin en temel direklerinden olan "adalet" ve "eşitlik" ilkelerini bir kez daha yaralamaktadır. Kaynağı belirsiz, kayıt dışı kalmış, belki de gayrimeşru yollarla elde edilmiş varlıkların %0 ile %5 gibi sembolik oranlarla sisteme sokulması ve karşılığında "vergi incelemesi yapılmaması" garantisinin verilmesi, vergi sistemini dürüst mükellef aleyhine işleyen bir mekanizmaya dönüştürmektedir.

Bu ülkenin esnafı, memuru ve işçisi; kazandığı her kuruşun vergisini peşinen öderken, her türlü harcamasında KDV ve ÖTV yükü altında ezilirken, kayıt dışılığı tercih edenlere sağlanan bu "dokunulmazlık" zırhı toplumsal vicdanı derin bir şekilde sarsmaktadır. Kendi vatandaşına karşı en ufak bir vergi hatasında ceza mekanizmalarını sonuna kadar işleten iradenin, kaynağı meçhul paralar söz konusu olduğunda görmezden gelmesi tüm kamuoyunu rahatsız etmektedir.

Ayrıca, bu tür düzenlemelerin sık sık tekrarlanması, Türkiye'nin uluslararası finans sistemindeki itibarını zedelemekte ve kara para ile mücadele konusundaki kararlılığımızı sorgulanır hale getirmektedir. "Parayı getir de nasıl getirirsen getir" anlayışı, Türkiye'yi gri liste riskleriyle karşı karşıya bırakan vizyonsuz bir yaklaşımdır. Bizim ihtiyacımız olan, vergi sistemindeki delikleri bu tür geçici ve adaletsiz "barışlarla" kapatmaya çalışmak değil; vergiyi gelire göre yayan, dürüst mükellefi ödüllendiren ve kayıt dışılıkla tavizsiz mücadele eden köklü

bir reformdur. Belirli bir kesimin kayıt dışı varlıklarını aklama aracı haline gelen bu düzenlemenin, vergi adaletini ve hukuk devleti ilkelerini temelinden sarstığı gerçeğiyle Tekliften çıkarılması ve bundan sonra da ülkemizin gündemine bir daha alınmaması gerekmektedir.

Önerilerimiz

Komisyon görüşmeleri süresince dile getirdiğimiz eleştirilerimizin yanı sıra, ekonomideki durgunluğu aşmak, vergi adaletini sağlamak ve dürüst mükellefi korumak adına sunduğumuz somut çözüm önerileri ve önergelerimiz aşağıda sunulmuştur.

1. Vergiye Gönüllü Uyumun Teşvik Edilmesi

Vergi sisteminin temel amacı sadece kamu gelirlerini artırmak değil, aynı zamanda dürüst mükellefi korumak ve vergiye gönüllü uyumu güçlendirmektir. Mevcut sistemde vergisini süresinde ve eksiksiz ödeyen mükelleflere sağlanan yüzde 5 oranındaki vergi indirimi, bugünün ekonomik şartlarında ve yüksek enflasyon ortamında işlevini tamamen yitirmiştir. İktidar, her kanun teklifiyle belirli sermaye gruplarına, yabancılara veya belirli bölgelere (İFM gibi) devasa muafiyetler tanırken; vergisini kuruşu kuruşuna ödeyen, kayıt altında faaliyet gösteren ve istihdam sağlayan dürüst mükellefimizi adeta cezalandırmaktadır.

Sunduğumuz önerge ile, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun Mükerrer 121'inci maddesinde yer alan yüzde 5'lik vergi indirim oranının yüzde 25'e çıkarılmasını teklif ediyoruz. Ayrıca bu indirimde uygulanan tavan sınırının kaldırılması gerektiğini savunuyoruz. Dürüst mükellefin korunmadığı bir sistemde kayıt dışılıkla mücadele edilmesi mümkün değildir. Bu nedenle vergisini düzenli ödeyen kesimlerin devlet tarafından ödüllendirildiği bir yapı tesis edilmelidir.

2. Gelir Vergisi Dilimlerinin Yeniden Düzenlenmesi

Türkiye'de çalışanların ve ücretlilerin en büyük sorunu, gelir vergisi dilimlerinin yıllardır yeniden değerleme oranının altında bir oranla artırılmasıdır. Bu durum, maaş zamlarının daha çalışanın cebine girmeden yüksek vergi dilimleri aracılığıyla devlet tarafından geri alınmasına, yani "örtülü bir vergi artışına" neden olmaktadır. Özellikle asgari ücretin hemen üzerindeki ücretlerin dahi kısa sürede yüzde 20'lik ve 27'lik dilimlere girmesi, çalışanların alım gücünü sistematik olarak yok etmektedir.

Önergemiz ile gelir vergisi tarifesinin (193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 103 üncü maddesi) güncellenmesini ve 2000 yılından bu yana açıklanan yeniden değerleme oranı ile günümüz ekonomik şartlarına daha uygun hale getirilmesi teklif edilmektedir. Birinci basamağın 2026 yılı için 190.000 TL yerine 521.269 TL'ye çıkarılması ve diğer dilimlerin de bu oranda yukarı çekilmesi, sadece ücretliler için değil tüm gelir vergisi mükellefleri için gerçek bir rahatlama sağlayacaktır.

3. Kısa Çalışma Ödeneği ve İstihdamın Korunmasına Yönelik Düzenlemeler

Ekonomideki durgunluk, artan maliyetler ve finansman zorlukları nedeniyle üretim çarkları yavaşlamakta, bu durum istihdam kayıpları riskini artırmaktadır. Mevcut kısa çalışma ödeneği şartlarının, sahadaki krizin derinliği karşısında yetersiz kalması muhtemel görünmektedir. İşçimizin işini kaybetmemesi ve sanayicimizin nitelikli iş gücünü koruyabilmesi için bu mekanizmanın daha kapsayıcı ve destekleyici bir yapıya kavuşturulması şarttır.

Sunduğumuz önerge ile, 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'nda değişiklik yaparak; kısa çalışma ödeneği süresinin üç aydan altı aya çıkarılmasını, ödenekten yararlanma şartlarının kolaylaştırılmasını (450 gün prim şartının 150 güne, 120 gün hizmet akdi şartının 60 güne düşürülmesi) ve ödenek miktarının artırılmasını teklif ediyoruz. Ayrıca, bu süreçte ödenen tutarların ileride işsizlik ödeneğinden mahsup edilmesi uygulamasının da esnetilmesi gerekmektedir. Amaç, ekonomik zorluk dönemlerinde yükü işçinin ve işverenin omuzlarından alarak devletin sosyal sorumluluğunu yerine getirmesidir.

Teklifin içeriğinden bağımsız olarak ekonomideki sorunları bir nebze olsun çözmeye yönelik sunduğumuz bu üç önergemiz de AKP ve MHP milletvekillerinin oylarıyla reddedilmiştir.

İYİ Parti olarak Teklife muhalefet şerhimizde detaylarıyla belirttiğimiz gerekçelerden ötürü karşı oy kullanıyoruz.

Ayyüce Türkeş Taş
Adana

Erhan Usta
Samsun

MUHALEFET ŞERHİ

1. KANUNUN GENELİ ÜZERİNDE BİLGİLENDİRME VE DEĞERLENDİRME

Bu kanun teklifiyle, çeşitli mevzuatlarda yapılan düzenlemeler yoluyla aşağıdaki hedefler doğrultusunda değişiklikler öngörülmektedir: **Türkiye ekonomisinin uluslararası rekabet gücünü artırmak,**

- **Büyümeyi desteklemek,**
- **Döviz girişini hızlandırmak ve yatırım ortamını iyileştirmek amacıyla; hizmet ihracatı, üretim, finans, teknoloji girişimciliği ve yabancı sermaye alanlarında vergi teşvikleri ve yeni finansman araçları getiren kapsamlı bir düzenleme paketidir.**

Bu çerçevede;

Bu Kanun Teklifi; ülkemizin güncel ekonomik gelişmelere uyum sağlamasını temin etmek, belirlenen ekonomik program hedeflerine ulaşılmasını desteklemek, uluslararası rekabet gücünü artırmak, sürdürülebilir büyümeyi teşvik etmek ve dış ticaret dengesini iyileştirmek amacıyla hazırlanmıştır.

Teklif ile birlikte, ülkeye döviz girişinin artırılması, ekonomik istikrarın güçlendirilmesi ve istihdam olanaklarının genişletilmesi hedeflenmektedir. Bu doğrultuda, nitelikli hizmet ihracatının artırılması ve uluslararası yatırımcılar açısından Türkiye'nin cazibesinin yükseltilmesi amacıyla nitelikli hizmet merkezlerinin kurulması öngörülmekte; bu merkezlerin kazançları ile buralarda istihdam edilen nitelikli personelin ücretlerine yönelik vergi istisnaları getirilmektedir.

Üretim ve ihracatı desteklemek amacıyla imalatçı ihracatçılara yönelik kurumlar vergisi indirimleri sağlanmakta, transit ticaret kazançları teşvik edilmekte ve İstanbul Finans Merkezi

kapsamındaki mali avantajların süresi uzatılmaktadır. Ayrıca, yurt dışından elde edilen kazançların belirli koşullarla vergiden istisna edilmesi yoluyla ülkeye döviz girişinin teşvik edilmesi amaçlanmaktadır.

Teknoloji ve girişimcilik ekosisteminin güçlendirilmesi kapsamında, tekno-girişim şirketlerinde çalışanlara yönelik hisse senedi teşvikleri artırılmakta; paya dönüştürülebilir borçlanma gibi alternatif finansman araçlarının yaygınlaştırılması sağlanarak özellikle uluslararası yatırımcıların Türk girişimlerine yönelmesi hedeflenmektedir. Bunun yanı sıra, dijital şirket kuruluş süreçlerinin kolaylaştırılması ve maliyetlerin azaltılması yoluyla hem yurt içinden hem de yurt dışından nitelikli girişimcilerin ülkemize çekilmesi amaçlanmaktadır.

Sonuç olarak bu düzenlemelerle; Türkiye'nin yatırım ortamının iyileştirilmesi, uluslararası sermaye girişinin artırılması, yüksek katma değerli ekonomik faaliyetlerin desteklenmesi ve teknoloji girişimciliği ekosisteminin küresel ölçekte rekabet gücünün güçlendirilerek ülkemizin bir cazibe merkezi haline getirilmesi hedeflenmektedir.

İlgili kanun teklifinde;

6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun | **1 madde**

7338 Sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu | **1 madde**

193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu | **3 madde**

4875 Sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu | **1 madde**

5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu | **4 madde**

5746 Sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun | **1 madde**

7412 Sayılı İstanbul Finans Merkezi Kanunu | **2 madde**

Olmak üzere toplamda 7 farklı kanunda düzenleme yapılmaktadır. Ayrıca kanun teklifi, yürürlük ve yürütme maddeleri dahil olmak üzere toplamda 15 maddeden oluşmaktadır.

2. MADDELER HAKKINDA HUKUKİ DEĞERLENDİRMELER

Kanun teklifinin geneli ve gerekçeleri dikkate alındığında anayasal eşitlik ilkesine, vergi adaletine, kamu mali disiplinine ve idarenin denetimini zayıflatan sorunlar teşkil etmektedir.

Anayasa'nın 73. maddesinde güvence altına alınan mali güce göre vergilendirme ve vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı ilkelerine aykırılıklar içermektedir. Teklif, geniş toplum kesimlerinin vergi yükünü hafifletmek yerine; yüksek gelirli yabancı yatırımcılar, büyük sermaye grupları, finans kuruluşları ve belirli teknoloji şirketleri lehine kapsamlı vergi istisnaları getirerek vergi sistemini sosyal adaletten uzaklaştırmaktadır. Vergi politikası kamusal hizmetlerin finansmanını sağlamak yerine seçilmiş ekonomik aktörlere ayrıcalık tanıyan bir teşvik mekanizmasına dönüştürülmektedir.

Türkiye'de yerleşik olmayan kişilere yurt dışı gelirleri için getirilen geniş kapsamlı gelir vergisi istisnası, vatandaşlar ile yabancı sermaye arasında açık bir vergisel eşitsizlik yaratmaktadır. Türk vatandaşları tam mükellefiyet kapsamında küresel gelirleri üzerinden vergilendirilirken, yabancı yatırımcıya ayrıcalık tanınması anayasal eşitlik ilkesine ve sosyal devlet anlayışına zarar vermektedir.

Kayıt dışı servetlerin düşük oranlarla sisteme dahil edilmesi ve vergi incelemesinden muaf tutulması; düzenli vergi ödeyen vatandaşlar açısından ciddi bir adaletsizlik yaratmaktadır. Ayrıca İstanbul Finans Merkezi ve nitelikli hizmet merkezlerine sağlanan uzun süreli kurumlar vergisi, gelir vergisi ve harç istisnaları; kamusal gelirlerde ciddi kayıplara yol açabilecek niteliktedir. Bu durum bütçe hakkı açısından parlamenter denetimin zayıflamasına neden olabilir.

Birçok teşvik mekanizmasının kapsamı, kriterleri ve uygulama esaslarının idare tarafından belirlenmesi; hukuki öngörülebilirliği azaltmakta, keyfi uygulama riskini artırmaktadır. Bu durum Anayasa'nın hukuk devleti ve belirlilik ilkeleriyle bağdaşmamaktadır. Ayrıca belirli sektörlere vergi avantajları sağlanırken iç piyasada faaliyet gösteren küçük ve orta ölçekli işletmelerin aynı ölçüde desteklenmemesi, piyasa rekabetini bozabilir.

Kalkınma hedefi adı altında getirilen bu teklif, anayasal vergi adaleti, eşitlik, hukuk devleti ve demokratik bütçe denetimi ilkeleri bakımından ciddi sakıncalar oluşturabilecektir.

MADDE 2- 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu'nda değişiklik yapılarak, Gelir Vergisi Kanunu'nun mükerrer 20/D maddesi kapsamında gelir vergisi istisnasından yararlanan kişilere,

belirli süre içinde gerçekleşen veraset yoluyla mal intikallerinde yalnızca %1 oranında veraset ve intikal vergisi uygulanması öngörülmektedir. Teklif ile vergi adaleti, anayasal eşitlik ve sosyal devlet ilkeleri bakımından sorun teşkil edebilecek niteliktedir.

Bu düzenleme, yüksek gelir ve servet sahibi belirli bir kesime olağan veraset vergisi sisteminden ayrıcalıklı bir vergi rejimi sunmaktadır. Veraset ve intikal vergisinin temel amacı, servet transferlerinde kamu yararı doğrultusunda adil vergilendirme sağlamaktır. Ancak belirli yatırımcı ya da yabancı sermaye gruplarına son derece düşük oranlı özel vergi avantajı tanınması, vergi sisteminde ayrıcalıklı sınıflar oluşturma riskini taşımaktadır. Anayasa'nın 10. maddesinde güvence altına alınan eşitlik ilkesi bakımından, benzer ekonomik büyüklükte miras intikali gerçekleştiren vatandaşlar arasında farklı vergisel muamele yaratılması ciddi bir sorun teşkil etmektedir. Özel vergi rejimlerinin artması vergi sistemini daha karmaşık hale getirmekte ve uygulamada denetim sorunları doğurabilmektedir. Kimlerin bu kapsama gireceği, istisna sürelerinin takibi, servet transferlerinin gerçek mahiyetinin belirlenmesi gibi konular idari açıdan sorunlar oluşturacaktır.

MADDE 3- Bu madde, teknoloji girişimciliğini destekleme gerekçesi taşısa da vergi adaleti, kamu gelirleri ve sosyal eşitlik açısından sorunlar barındırmaktadır. Öncelikle istisna kapsamının bir yıllık brüt ücret tutarından iki katına çıkarılması, yüksek gelirli belirli çalışan gruplarına yönelik özel vergisel avantajı ciddi ölçüde genişletmektedir. Bu durum, ücretli çalışanların büyük çoğunluğu standart gelir vergisi yükümlülüğüne tabi olmaya devam ederken belirli sektörlerde çalışan dar bir kesime ayrıcalıklı vergi rejimi tanınması anlamına gelmektedir.

İdari açıdan bakıldığında, vergi istisnası sınırlarının genişletilmesi ve süre mekanizmalarının yeniden düzenlenmesi vergi idaresi açısından denetim yükünü artıracaktır. Hangi şirketlerin gerçekten tekno-girişim niteliği taşıdığı, hisse devir sürelerinin doğru izlenmesi ve istisna şartlarının kötüye kullanımının önlenmesi ciddi bir idari kapasite gerektirir. Yetersiz denetim halinde bu düzenleme, vergi planlaması ve vergi kaçınması amacıyla kullanılabilir. Sosyal devlet ilkesi bakımından ise devletin teknoloji sektörüne destek verirken bu desteği daha dengeli ve kapsayıcı araçlarla sunması beklenir. Sadece belirli girişim çalışanlarına yüksek oranlı vergi avantajı sağlanması, geniş iş gücü piyasasında gelir adaletsizliği algısını güçlendirebilir.

MADDE 4- Bu düzenleme ile Gelir Vergisi Kanunu'na eklenen mükerrer 20/D maddesi kapsamında, belirli şartları sağlayan kişilerin yurt dışında elde ettiği kazanç ve iratların 20 yıl

boyunca gelir vergisinden istisna tutulması öngörülmektedir. Bu madde, ekonomik teşvik amacı taşısa da anayasal eşitlik, vergi adaleti, kamu maliyesi ve idari denetim açısından son derece ciddi sakıncalar barındırmaktadır.

Türkiye'de yerleşik hale gelen ancak son üç yıl içinde Türkiye'de vergi mükellefiyeti bulunmamış kişilere uzun süreli ve kapsamlı bir vergi avantajı tanımaktadır. Yirmi yıl gibi olağanüstü uzun bir süre boyunca yurt dışı gelirlerin vergiden tamamen istisna edilmesi, Türk vatandaşları ve sürekli vergi mükellefleri karşısında açık bir vergisel ayrıcalık yaratmaktadır. Bu durum Anayasa'nın 10'uncu maddesindeki eşitlik ilkesiyle ciddi biçimde çatışma potansiyeli taşımaktadır.

Yüksek gelirli ve uluslararası kazanç sahibi bireylerin geniş kapsamlı vergi istisnasından yararlanması, daha düşük gelirli yerli mükelleflerin tam vergi yükü altında kalmaya devam etmesi anlamına gelmektedir. Yirmi yıllık istisna süresi, geçici yatırım teşvikinin çok ötesine geçmekte ve fiilen kalıcı nitelikte bir vergi ayrıcalığı yaratmaktadır.

Hazine ve Maliye Bakanlığı'na geniş usul ve esas belirleme yetkisi verilmesi de yasama yetkisinin sınırları açısından sorunludur. Böylesine geniş ekonomik ve vergisel sonuçlar doğuracak bir düzenlemenin uygulama kapsamının idareye bırakılması, hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik ilkeleri bakımından sorun teşkil eder.

MADDE 5- İstanbul Finans Merkezi kapsamında istisna sınırının daha da yükseltilmesi, bölgesel ve sektörel vergi ayrıcalıklarını derinleştirmektedir. Aynı ülkede farklı ekonomik bölgelerde farklı vergi rejimlerinin uygulanması, vergilendirmede birlik ilkesine aykırılık oluşturur.

Cumhurbaşkanına verilen geniş yetki kapsamında ücretlerin kaç katına kadar istisna olacağına ve bu oranların artırılmasına ilişkin yetkinin yürütmeye bırakılması, vergilerin kanuniliği ilkesini doğrudan ilgilendirmektedir. Anayasa'nın 73'üncü maddesi uyarınca verginin konusu, matrahı, oranı ve istisnalarının kanunla belirlenmesi esastır. Bu tür temel unsurların yürütme organına bırakılması, yasama yetkisinin devri niteliği taşıma riski oluşturur.

MADDE 6- Türkiye'de çok uluslu şirketlerin grup içi hizmet merkezleri kurmasını teşvik eden bir yapı oluşturmaktadır. Bu merkezlerin gelirlerinin büyük kısmının (%80) yurt dışı ilişkili şirketlerden gelmesi şartı, Türkiye ekonomisi içinde faaliyet gösteren ancak esasen iç piyasaya doğrudan katkısı sınırlı olabilecek bir şirket tipini hukuk sistemine dahil etmektedir.

Anayasal açıdan değerlendirildiğinde, bu tür özel ekonomik yapıların geniş kapsamlı teşviklerle desteklenmesi, kamu yararı ilkesinin somutlaştırılması bakımından tartışmalıdır. Kamu kaynaklarının ve vergi avantajlarının büyük ölçüde çok uluslu şirket içi hizmet yapılarına yönlendirilmesi, yerli ve küçük ölçekli işletmeler ile büyük uluslararası şirketler arasında eşitsiz rekabet koşulları yaratabilir. Bu durum Anayasa'nın 10. maddesindeki eşitlik ilkesi bakımından tartışmalıdır.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığı'na verilen geniş düzenleme yetkisidir. Bu tür çok geniş kapsamlı ekonomik tanımların uygulama esaslarının tamamen yürütmeye bırakılması, hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik ilkelerini zayıflatmaktadır.

MADDE 7- Anayasa'nın 73. maddesi uyarınca vergi yükü mali güce göre ve adaletli şekilde dağıtılmalıdır. Ancak bu düzenleme, yurt dışı ticaret yapan şirketler ve nitelikli hizmet merkezleri için kazancın neredeyse tamamını (%95–%100) vergi dışı bırakarak fiilen sembolik bir vergilendirme modeli oluşturmaktadır.

Bu durum açık bir vergi eşitsizliği yaratmaktadır. Aynı ekonomik sistem içinde farklı ölçüde farklı vergi rejimi uygulanması, vergi adaletini zayıflatmakta ve Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmaktadır.

Teklifteki madde, yatırım çekme ve küresel rekabet hedefi taşısa da uygulama biçimi itibarıyla vergi sistemini üretim ve adalet ekseninden uzaklaştırıp büyük sermaye lehine ayrıcalıklı bir yapıya dönüştüren bir model oluşturulmaktadır.

MADDE 10- Bu düzenleme, Kurumlar Vergisi Kanunu'na eklenen **Geçici 19'uncu madde** ile "varlık barışı" niteliğinde kapsamlı bir sermaye affı ve kayıt dışı varlıkların sisteme dahil edilmesini amaçlayan bir düzenlemedir. Bu madde, ekonomik kayıt dışılığı sisteme kazandırma hedefi taşısa da anayasal vergi adaleti, hukuk devleti ilkesi, mali disiplin ve idari denetim bakımından ciddi ve yapısal sorunlar içermektedir.

Geçici madde, vergi adaletini zedeleyen, kayıt dışı serveti ödüllendiren, vergi inceleme mekanizmasını zayıflatan, hukuki güvenliği aşındıran, yürütmeye geniş takdir yetkisi veren bir düzenleme niteliğindedir.

MADDE 11- Şirketler hukuku, anayasal vergilendirme ilkeleri, idari yetki devri ve rekabet eşitliği bakımından önemli yapısal sorunlar içermektedir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun şarta bağlı sermaye artırımına ilişkin hükümlerinin uygulanmayacağı belirtilmektedir. Bu yetkinin usul ve esaslarının ise idare tarafından belirlenmesi öngörülmektedir. Türk Ticaret Kanunu, şirketler hukukunda temel çerçeve kanundur. Bu kanunun belirli hükümlerinin özel kanunla ayrılması, hukuki bütünlük ve normlar hiyerarşisi açısından tezat oluşturmaktadır. Şirket sermaye yapısının temel unsurlarının idari düzenlemeye bırakılması, öngörülebilirlik ve hukuki güvenlik ilkesini aykırılık oluşturur.

Kanuni çerçevenin oldukça genel bırakılması Anayasa'nın hukuk devleti ve belirlilik ilkeleri ile çelişmektedir.

Bu düzenleme her ne kadar girişimcilik ve teknoloji ekosistemini destekleme amacı taşısa da Şirketler hukukunun temel kurallarını esneten, Ticaret Kanunu'nun bütünlüğünü zayıflatan, İdareye geniş norm belirleme yetkisi veren, Hukuki öngörülebilirliği azaltan bir düzenlemedir.

3. MADDELER HAKKINDA TEKNİK DEĞERLENDİRMELER

MADDE 1

21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 48 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "36" ibaresi "72" şeklinde ve ikinci fıkrasında yer alan "ellibin Yeni Türk Lirasını" ibareleri "bir milyon Türk Lirasını" şeklinde değiştirilmiştir.

Amme alacaklarına ilişkin düzenlemelerde temel amaç, borcun tahsilini mümkün kılarken mükellefin de ödeme gücünü korumaktır. Bu denge geçmişte çıkarılan yapılandırma kanunlarında gözetilmiş; borcun faiz yükü önemli ölçüde silinmiş, yerine daha makul bir tecil faizi getirilerek vatandaşın borcunu gerçekçi koşullarda ödeyebilmesi sağlanmıştır. Yani sistem, borcu büyüten değil, tasfiye etmeyi kolaylaştıran bir anlayış üzerine kurulmuştur.

Bugün tartışılan düzenleme ise bu yaklaşımın oldukça uzağında durmaktadır. Gecikme zammı aynen korunmakta, herhangi bir indirim öngörülmemekte; bunun üzerine bir de tecil faizi eklenerek borç yükü katlanmaktadır. Üstelik bu borçlar 72 aya kadar yayılarak uzun bir vadeye taşınmaktadır. Bu tablo, ilk bakışta kolaylık gibi görünse de gerçekte borcun maliyetini azaltmak yerine artıran bir mekanizmaya işaret etmektedir.

Oysa geçmiş örnekler göstermiştir ki, borçların ödenebilir hale gelmesi için asıl kritik unsur faiz yükünün hafifletilmesidir. Gecikme zammı yüksek kaldığı sürece, üzerine eklenen tecil faizi ile

birlikte borç sürdürülebilir olmaktan çıkar. Bu durumda verilen uzun vadeler, çözüm üretmek yerine yalnızca sorunu zamana yayar. Vatandaş borcunu kapatamaz, piyasa üzerindeki yük devam eder.

Bu nedenle mevcut düzenleme, gerçek bir yapılandırmadan ziyade bir oyalama görüntüsü vermektedir. Süre uzatılmakta, ancak borcun özü hafifletilmemektedir. Halbuki piyasanın ihtiyacı nettir: Vergi borçlarına uygulanan faizlerin düşürülmesi, gecikme zamlarının makul seviyelere çekilmesi ve borcun gerçekten kapanabileceği bir yapı kurulması.

Sonuç olarak; tecil mekanizması elbette olmalıdır, vadeler uzatılabilir. Ancak bu adımlar, faiz indirimi ve gecikme zammı düzenlemesiyle desteklenmediği sürece kalıcı bir çözüm sunmaz. Asıl önemli olan, bu tür düzenlemelerin ardından borcu büyüten değil azaltan, piyasayı rahatlatan ve mükellefi yeniden sisteme kazandıran iyileştirmelerin hayata geçirilmesidir.

2025 yılı Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) %27,67 olarak gerçekleşmişken; güncel durumda uygulanan %44,4 gecikme zammı ve %39 tecil faizi oranları, reel sektörün mali gerçekleriyle uyuşmamakta olup %39'luk tecil faiz oranı, mükellefler üzerinde ağır bir mali yük oluşturmaktadır. Faiz oranlarının yüksekliği nedeniyle birçok yapılandırma süreci, ilk birkaç taksit ödemesinin ardından sürdürülemez hale gelerek bozulmaktadır. Ödeme güçlüğü yaşayan pek çok mükellef ise temerrüde düşme korkusuyla tecil başvurusunda bulunmaktan dahi kaçınmaktadır.

Bu sorunun kalıcı çözümü için, tecil faizi oranlarının her yıl bir önceki yılın Yİ-ÜFE (Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi) oranına endekslenmesini sağlayacak yasal bir düzenleme yapılması zaruri hale gelmiştir. Reel sektörün gerçek satın alma gücünü ve maliyet artışlarını yansıtan Yİ-ÜFE esaslı bir model, borç ödemelerini sürdürülebilir kılacak; bu durum hem mükellefin finansal yapısını koruyacak hem de Hazinenin tahsilat kabiliyetini ve verimliliğini artıracaktır.

MADDE 2

Düzenlemeye göre, Gelir Vergisi Kanunu Mükerrer Madde 20/D kapsamında gelir vergisi istisnasından yararlanan kişilerin, bu istisna süresi içinde gerçekleşen miras yoluyla mal intikallerinde uygulanacak veraset ve intikal vergisi oranı yalnızca %1 olarak belirlenmektedir.

Bu düzenleme, aslında iki farklı vergi avantajını birbirine bağlayan bir yapı kurmaktadır. Bir yandan yurt dışı kazançlar 20 yıl boyunca gelir vergisinden istisna tutulurken, diğer yandan bu kişilerin varlıklarının miras yoluyla devrinde de son derece düşük bir vergi oranı uygulanmaktadır.

Bu durum, belirli bir mükellef grubuna hem gelir hem servet aktarımı açısından çok güçlü bir vergi avantajı sağlamaktadır.

Ekonomik gerekçe açısından bakıldığında, bu tür bir düzenlemenin amacı açıkça yüksek gelirli ve varlıklı bireyleri Türkiye'ye çekmek ve bu kişilerin varlıklarını ülkeye taşımalarını teşvik etmektir. Düşük veraset vergisi oranı, özellikle büyük servet sahipleri açısından önemli bir motivasyon unsuru olabilir. Bu yönüyle düzenleme, sermaye çekme stratejisinin bir parçası olarak değerlendirilebilir.

Bu düzenleme vergi adaleti tartışmasını oldukça derinleştirmektedir. Türkiye'de yerleşik ve uzun yıllardır vergi yükümlülüklerini yerine getiren vatandaşlar, normal veraset ve intikal vergisi oranlarına tabi olurken; belirli şartları sağlayan bir kesime %1 gibi son derece düşük bir oran tanınması, sistemde ciddi bir eşitsizlik algısı yaratmaktadır.

Daha da önemlisi, bu düzenleme ile birlikte vergi sistemi içinde "ayrıcalıklı mükellef grupları" oluşma riski güçlenmektedir. Gelir vergisi istisnası, kurumlar vergisi avantajları ve şimdi de veraset vergisinde getirilen bu düşük oran birlikte düşünüldüğünde, belirli bir kesim için neredeyse bütüncül bir vergi avantajı paketi oluşturulduğu görülmektedir.

Sonuç olarak bu düzenleme, kısa vadede sermaye ve varlık girişini teşvik edebilecek bir araç olsa da uzun vadede vergi sisteminin adalet, eşitlik ve dengeli yük dağılımı ilkeleri açısından ciddi tartışmaları beraberinde getirecek niteliktedir. Vergi politikalarında teşvik önemli olmakla birlikte, bu teşviklerin sistemin geneli üzerindeki etkisi de göz ardı edilmemelidir.

MADDE 3-

31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 17'nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "tutarını" ibaresi "tutarının iki katını" şeklinde, ikinci fıkrasında yer alan "üç", "dört", "altı"", "yedi" ve "on iki" ibareleri sırasıyla "iki", "üç", "dört", "beş" ve "altı" şeklinde değiştirilmiştir.

Yapılan değişiklik, Gelir Vergisi Kanunu Madde 17 kapsamında tekno-girişim şirketlerinde çalışanlara verilen pay senetlerine tanınan vergi istisnasının hem kapsamını genişleten hem de elde tutma sürelerini ciddi şekilde kısaltan bir düzenleme niteliği taşıyor.

Öncelikle birinci fıkradaki "tutarını" ibaresinin "tutarının iki katını" şeklinde değiştirilmesi, istisna sınırının fiilen iki katına çıkarılması anlamına geliyor. Yani çalışanlara verilen pay senetlerinde

gelir vergisinden istisna edilen tutar artırılıyor. Bu, özellikle start-up ve tekno-girişim ekosisteminde çalışanları hisse ile ödüllendirme modelini daha cazip hale getiren, şirketlerin nakit yerine pay vererek çalışan bağlılığı oluşturmasını kolaylaştıran bir adım.

Asıl dikkat çekici değişiklik ise ikinci fıkrada yapılan süre revizyonu. Önceki düzenlemede çalışanların vergi avantajını kaybetmemesi için hisseleri daha uzun süre elde tutması gerekiyordu (3 yıl, 4–6 yıl, 7–12 yıl gibi). Yeni düzenleme ile bu süreler **2 yıl, 3 yıl, 4 yıl ve 5–6 yıl** aralığına çekiliyor. Yani sistem açıkça şunu söylüyor: "Hisseni daha kısa sürede elden çıkarsan bile daha az cezai vergi yüküyle karşılaşırsın."

Bu değişikliğin olumlu tarafı, çalışan açısından likiditeyi artırmasıdır. Start-up çalışanlarının en büyük sorunu, sahip oldukları hisseleri uzun yıllar nakde çevirememeleriydi. Sürelerin kısaltılması, bu hisselerin daha erken realize edilmesini mümkün kılar ve çalışanı sisteme daha istekli hale getirir.

Ancak işin eleştirilmesi gereken tarafı da burada ortaya çıkıyor. Bu düzenleme, uzun vadeli ortaklık kültürünü zayıflatma riski taşır. Çünkü önceki model çalışanı şirkete uzun süre bağlı kalmaya teşvik ederken, yeni model daha kısa vadede çıkışı (exit) kolaylaştırıyor. Bu da özellikle büyüme aşamasındaki şirketler için istikrar ve bağlılık açısından soru işaretleri yaratabilir.

Öte yandan düzenlemenin genel yönü itibarıyla teknoloji girişimlerini destekleme amacı taşıdığı açık. Vergi istisnasının artırılması ve elde tutma sürelerinin kısaltılması, Türkiye'de girişimcilik ekosistemini canlandırmaya dönük bir teşvik olarak okunabilir. Fakat bu tür teşviklerin tek başına yeterli olmayacağı da unutulmamalı. Asıl mesele, bu şirketlerin büyüyebileceği finansman ortamı, yatırım iklimi ve vergi yükünün genel seviyesidir.

Sonuç olarak yapılan değişiklik; çalışan açısından daha esnek, şirketler açısından daha cazip bir hisse bazlı ödüllendirme sistemi getirirken, uzun vadeli bağlılık yerine daha kısa vadeli kazanç motivasyonunu öne çıkaran bir yapıya doğru kayış sinyali vermektedir. Bu nedenle düzenleme, teşvik edici olmakla birlikte, stratejik etkileri dikkatle izlenmesi gereken bir değişikliktir.

MADDE 4

193 sayılı Kanuna mükerrer 20/C maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir. "Yurt dışından elde edilen kazanç ve iratlar için vergi istisnası:

MÜKERRER MADDE 20/D-Türkiye'de yerleşmiş sayılan gerçek kişilerin, Türkiye'de yerleşmiş sayılmasından önceki son üç takvim yılında Türkiye'de ikametgahının ve vergi mükellefiyetinin bulunmaması şartıyla Türkiye dışında elde ettiği kazanç ve iratları yirmi yıl boyunca gelir vergisinden müstesnadır. Birinci fıkra kapsamındaki gerçek kişilerin bu madde kapsamına girmeden önce, Türkiye'de elde ettiği gayrimenkul sermaye iradı, menkul sermaye iradı veya değer artışı kazancı nedeniyle mükellefiyetinin bulunması bu istisnadan yararlanmasına engel teşkil etmez. Bu kazanç ve iratlar için yıllık beyanname verilmez, diğer gelirler nedeniyle beyanname verilmesi halinde de bu gelirler beyannameye dahil edilmez. İstisna kazanç ve iratlara ilişkin gider ve maliyetler, vergiye tabi kazanç ve iratların tespitinde dikkate alınmaz. Bu istisna kapsamındaki kazanç ve iratlar nedeniyle yabancı memleketlerde ödenen vergiler Türkiye'de tarh edilen gelir vergisinden mahsup edilemez. İstisnaya ilişkin şartların taşınmadığının sonradan tespit edilmesi halinde tahakkuk ettirilmeyen vergiler, ziyaa uğramış sayılır. Hazine ve Maliye Bakanlığı maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir."

Gelir Vergisi Kanunu Mükerrer Madde 20/D ile getirilen düzenleme, Türk vergi sisteminde uzun süredir hâkim olan “tam mükellefiyet” ilkesine oldukça güçlü bir istisna getirmektedir. Bilindiği üzere tam mükellef gerçek kişiler, Türkiye’de yerleşmiş sayıldıkları andan itibaren hem yurt içi hem de yurt dışı kazançlarının tamamı üzerinden vergilendirilir. Ancak yeni düzenleme ile bu temel yaklaşım önemli ölçüde esnetilmekte; son üç yıldır Türkiye’de vergi mükellefi olmayan kişilere, yurt dışı gelirlerini **20 yıl boyunca Türkiye’de vergiden istisna etme** imkânı tanınmaktadır.

Bu düzenlemenin temel amacı açıktır: Yurt dışında gelir ve varlık bulunduran bireyleri Türkiye’ye çekmek. Özellikle yüksek gelir grubundaki kişiler, yatırımcılar ve nitelikli iş gücü için oldukça cazip bir vergi avantajı sunulmaktadır. 20 yıl gibi uzun bir süre boyunca yurt dışı kazançların vergilendirilmemesi, sadece bireysel taşınmayı değil; aynı zamanda finansal varlıkların, tasarrufların ve potansiyel yatırımların Türkiye’ye yönelmesini teşvik edebilir. Bu yönüyle bakıldığında düzenleme, döviz girişini artırma, piyasaları canlandırma ve ekonomik daralma dönemlerinde alternatif bir kaynak yaratma amacı taşıyan stratejik bir hamle olarak okunabilir.

Ancak düzenlemenin eleştirilmesi gereken oldukça önemli yönleri de bulunmaktadır. Her şeyden önce, bu istisna mevcut sistemde vergiye tam tabi olan mükellefler açısından ciddi bir **adalet tartışması** doğurmaktadır. Türkiye’de yıllardır yaşayan, tüm gelirlerini eksiksiz beyan eden bir

mükellef ile sırf son üç yılda yurt dışında bulunmuş bir kişinin aynı statüde değerlendirilmemesi, vergi sisteminin eşitlik ilkesini zedeleyebilir. Daha açık bir ifadeyle, sistem "yerli mükellefi" daha fazla yük taşırken, dışarıdan gelene uzun süreli bir ayrıcalık tanımaktadır.

Bunun yanında 20 yıl gibi oldukça uzun bir istisna süresi de dikkat çekicidir. Vergi teşvikleri genellikle geçici ve hedef odaklı olurken, bu kadar uzun bir süre boyunca vergi dışı bırakılan gelirler, ilerleyen yıllarda ciddi bir vergi tabanı aşınmasına yol açabilir. Ayrıca bu tür düzenlemeler, sadece yeni yatırımcıyı çekmekle kalmayıp, mevcut mükelleflerin de yurt dışına çıkıp yeniden bu kapsama girme yönünde davranış geliştirmesine neden olabilir. Bu da sistemde istenmeyen bir "vergi planlaması" alanı yaratır.

Bir diğer önemli nokta ise, istisna kapsamındaki gelirler için yurt dışında ödenen vergilerin Türkiye'de mahsup edilememesidir. Bu teknik olarak doğru bir yaklaşım olsa da sistemin bütünlüğü açısından karmaşık sonuçlar doğurabilir ve uygulamada yeni tartışmaları beraberinde getirebilir.

Sonuç olarak bu düzenleme; kısa vadede sermaye ve döviz girişini artırabilecek, Türkiye'yi belirli bir yatırımcı grubu için cazip hale getirebilecek bir araçtır. Ancak uzun vadede vergi adaleti, sistemin dengesi ve mevcut mükellefler üzerindeki etkileri dikkatle değerlendirilmelidir. Doğru kurgulanmadığı takdirde, bu tür geniş istisnalar ekonomik fayda üretmekten ziyade sistemde eşitsizlik algısını derinleştirebilir. Bu nedenle asıl mesele, teşvik ile adalet arasında sağlıklı bir denge kurabilmektir.

MADDE 5

193 sayılı Kanunun 23'üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir. "20. 5/6/2003 tarihli ve 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanununun ek 1 inci maddesinde tanımlanan nitelikli hizmet merkezlerinde istihdam edilen nitelikli hizmet personelinin ücretlerinin brüt asgari ücretin üç katını aşmayan kısmı (Katılımcı belgesi alarak İstanbul Finans Merkezinde faaliyet gösteren nitelikli hizmet merkezleri açısından brüt asgari ücretin beş katı olarak uygulanır). Cumhurbaşkanı, bu bentte yer alan üç ve beş katlarını birlikte veya ayrı ayrı bir kata kadar belirlemeye, iki katına kadar artırmaya yetkilidir."

Gelir Vergisi Kanunu Madde 23 kapsamında yapılan bu değişiklik, ücret gelirlerine yönelik istisnaların kapsamını genişleten ve özellikle nitelikli iş gücünü hedefleyen yeni bir teşvik

mekanizması getiriyor. Düzenlemeye göre, nitelikli hizmet merkezlerinde çalışan personelin ücretlerinin brüt asgari ücretin üç katına kadar olan kısmı gelir vergisinden istisna ediliyor; Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu Ek Madde 1 kapsamında İstanbul Finans Merkezi'nde faaliyet gösteren yapılar için ise bu sınır beş kata kadar çıkıyor.

Bu düzenlemenin amacı oldukça net: Türkiye'yi yüksek katma değerli hizmet üretimi için bir cazibe merkezi haline getirmek. Özellikle finans, teknoloji, yazılım ve küresel hizmet sektörlerinde faaliyet gösteren şirketlerin nitelikli çalışanları Türkiye'de konumlandırmasını teşvik etmek isteniyor. Ücretlerin önemli bir kısmının vergiden istisna edilmesi hem işveren maliyetini düşürüyor hem de çalışan açısından net geliri artırarak Türkiye'yi daha rekabetçi bir ülke konumuna taşımayı hedefliyor.

Ancak burada da dikkat çeken temel mesele, istisnanın kapsamı ve yarattığı ayrışmadır. Çünkü bu düzenleme, belirli bir çalışan grubuna önemli bir vergi avantajı sağlarken, aynı niteliklere sahip olup bu kapsama girmeyen diğer çalışanlar açısından eşitsizlik yaratma potansiyeli taşımaktadır. Örneğin aynı işi yapan, benzer yetkinliklere sahip bir çalışan; sadece çalıştığı şirket "nitelikli hizmet merkezi" statüsünde olmadığı için bu istisnadan yararlanamayacaktır. Bu durum, vergi sisteminde yatay adalet ilkesini tartışmaya açar.

Öte yandan istisna sınırının "asgari ücretin katları" üzerinden belirlenmesi, sistemin otomatik olarak güncellenmesini sağlasa da yüksek enflasyon ortamında bu sınırların hızla genişlemesine ve vergi matrahının daralmasına yol açabilir. Özellikle İstanbul Finans Merkezi için beş kat gibi daha yüksek bir limit belirlenmesi, bu bölgeyi ayrıcalıklı bir vergi alanına dönüştürme riskini de beraberinde getirir.

Cumhurbaşkanına verilen yetki ise düzenlemeyi daha da esnek hale getiriyor. Bu sınırların bir kata kadar düşürülebilmesi veya iki katına kadar artırılabilmesi, uygulamanın ekonomik koşullara göre şekillendirilebilmesine imkân tanıyor. Ancak bu aynı zamanda öngörülebilirlik açısından soru işaretleri doğurabilir; zira vergi sisteminde sık değişen oranlar, yatırım kararlarını da doğrudan etkileyebilir.

Sonuç olarak bu istisna, nitelikli iş gücünü çekmek ve uluslararası rekabet gücünü artırmak açısından önemli bir araçtır. Ancak doğru denge kurulmadığı takdirde, vergi adaleti ve sistem bütünlüğü açısından yeni tartışmaları beraberinde getirebilir. Asıl mesele, belirli kesimlere

sağlanan bu avantajların ekonominin geneline nasıl yansıyacağı ve sürdürülebilir olup olmayacağıdır.

MADDE 6-

5/6/2003 tarihli ve 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir. "Nitelikli hizmet merkezi EK MADDE 1- Nitelikli hizmet merkezi, en az üç farklı ülkede aktif olarak faaliyet gösteren, ilişkili şirket veya şirketler topluluğuna yönelik hizmet sunmak ve ikinci fıkrada belirtilen faaliyetleri yapmak üzere kurulan, yıllık hasılatlarının en az %80'ini yurt dışındaki ilişkili şirketlerden veya şirketler topluluğundan elde eden sermaye şirketlerini ifade eder. Bu merkezler: a) Finansal danışmanlık, stratejik yönetim danışmanlığı, risk yönetimi, nakit ve likidite yönetimi, fonlama ve borçlanma işlemleri, yatırım ve sermaye yapısı planlaması, bütçeleme, finansal raporlama ve analiz, uluslararası muhasebe ve uyum, denetim, dijital dönüşüm ve teknoloji danışmanlığı, yatırım ve veri analizi, hukuk danışmanlığı, tanıtım, marka yönetimi, insan kaynakları ve eğitim hizmetleri ile bu hizmetlere ilişkin koordinasyon ve yönetim hizmetini, (b) Satış, satış sonrası destek, teknik destek, araştırma ve geliştirme, dış tedarik, yeni geliştirilen ürünlerin test edilmesi, laboratuvar hizmetleri gibi faaliyetlere ilişkin koordinasyon ve yönetim hizmetini, sunar. İkinci fıkra kapsamındaki hizmetleri doğrudan ifa eden ve destek personeli dışında kalan çalışanlar nitelikli hizmet personelidir. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığının görüşünü almak suretiyle bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir."

4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu'na eklenen bu düzenleme ile "nitelikli hizmet merkezi" kavramı hukuki bir çerçeveye kavuşturulmaktadır. Görünürde amaç, Türkiye'yi küresel ölçekte hizmet üreten şirketler için bir merkez haline getirmek ve yüksek katma değerli faaliyetleri ülkeye çekmektir. Ancak düzenleme yalnızca bir tanım getirmekle kalmamakta, aynı zamanda ciddi ekonomik ve yapısal sonuçlar doğurabilecek bir modeli de tanımlamaktadır.

Tanıma göre nitelikli hizmet merkezi; en az üç farklı ülkede faaliyet gösteren şirketlere hizmet sunan, gelirinin en az %80'ini yurt dışındaki ilişkili şirketlerden elde eden ve finans, hukuk, danışmanlık, insan kaynakları, yazılım, veri analitiği gibi geniş bir hizmet yelpazesinde faaliyet gösteren sermaye şirketidir. Bu yapı, klasik üretim ekonomisinden ziyade tamamen "hizmet ihracatı" ve "kurumsal merkezleşme" modeline dayanmaktadır.

Ekonomik açıdan bakıldığında bu modelin temel hedefi nettir: Türkiye'yi bölgesel bir operasyon ve yönetim üssü haline getirmek. Çok uluslu şirketlerin finans, muhasebe, hukuk, insan kaynakları ve teknoloji gibi fonksiyonlarını Türkiye'ye taşıması; döviz girişini artırabilir, istihdam yaratabilir ve hizmet ihracatını büyütebilir. Özellikle genç ve nitelikli iş gücü açısından yeni bir istihdam alanı oluşturması da önemli bir avantaj olarak görülebilir.

Ancak düzenleme aynı zamanda önemli yapısal riskler de taşımaktadır. Öncelikle bu merkezlerin gelirinin %80'inin yurt dışındaki ilişkili şirketlerden gelmesi şartı, Türkiye'deki ekonomik bağın oldukça sınırlı olduğu "içeriye kapalı ama dışa bağlı" bir yapı yaratmaktadır. Bu durum, yerli ekonomi ile sınırlı etkileşim kuran, daha çok global şirketlerin iç organizasyonlarına hizmet eden bir model ortaya çıkarır. Yani üretimden ziyade koordinasyon ve yönetim fonksiyonları ülkeye çekilmektedir.

Bir diğer kritik nokta, tanımın kapsamının oldukça geniş olmasıdır. Finansal danışmanlıktan hukuka, insan kaynaklarından Ar-Ge'ye kadar çok geniş bir alan "nitelikli hizmet" olarak tanımlanmıştır. Bu genişlik, uygulamada hangi şirketlerin gerçekten bu kapsama gireceği konusunda belirsizlik yaratabilir ve zamanla teşviklerin çok daha geniş bir alana yayılmasına neden olabilir.

Ayrıca bu yapının büyük ölçüde uluslararası şirketlerin iç organizasyonlarını Türkiye'ye taşımasına dayanması, yerli firmalarla rekabet açısından da tartışmalıdır. Aynı teşviklere erişemeyen yerli hizmet firmaları karşısında, çok uluslu şirketlere avantaj sağlanması "eşit rekabet koşulları" ilkesini zayıflatabilir.

Son olarak düzenleme, üç bakanlığa birlikte verilen yetki ile uygulama esaslarının belirlenmesini idari yapıya bırakmaktadır. Bu durum esneklik sağlasa da sistemin nasıl işleyeceği ve hangi şirketlerin gerçekten bu kapsama gireceği konusunda zamanla değişebilecek bir çerçeve yaratmaktadır.

Sonuç olarak bu düzenleme, Türkiye'yi küresel hizmet zincirlerinde daha üst bir noktaya taşımayı hedefleyen stratejik bir adımdır. Ancak ekonomik fayda potansiyeli kadar, yerli ekonomi ile bağın zayıflaması, rekabet dengesi ve uygulama belirsizlikleri gibi riskler de barındırmaktadır. Başarısı, sadece tanımın genişliğine değil, bu yapının yerli ekonomiyle ne kadar entegre olacağına bağlı olacaktır.

MADDE 7-

13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan (i) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bent eklenmiştir.

"i) Yurt dışından satın alınan malların Türkiye'ye getirilmeksizin yurt dışında satılmasından veya yurt dışında gerçekleşen mal alım satımlarına aracılık edilmesinden sağlanan kazançların %95`i (22/6/2022 tarihli ve 7412 sayılı İstanbul Finans Merkezi Kanunu hükümlerine göre katılımcı belgesi alarak İstanbul Finans Merkezi Bölgesinde faaliyette bulunan kurumlar bakımından bu oran %100 olarak uygulanır.),

Bu indirimden yararlanılabilmesi için kazancın elde edildiği hesap dönemine ilişkin yıllık kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi gereken tarihe kadar Türkiye'ye transfer edilmiş olması, aracılık faaliyetine ilişkin malların satıcısı ve alıcısının Türkiye'de olmaması şarttır. Cumhurbaşkanı, bu bentte yer alan oranları, sıfıra kadar indirmeye, %100'e kadar artırmaya yetkilidir."

"j) 5/6/2003 tarihli ve 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu kapsamında nitelikli hizmet merkezi olarak faaliyette bulunan kurumların, münhasıran bu faaliyetleri kapsamında yurt dışından elde ettikleri kazançların %95'i (7412 sayılı Kanun hükümlerine göre katılımcı belgesi alarak İstanbul Finans Merkezi Bölgesinde nitelikli hizmet merkezi olarak faaliyette bulunan kurumlar bakımından bu oran %100 olarak uygulanır.), Bu indirim; kazancın elde edildiği hesap dönemine ilişkin yıllık kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi gereken tarihe kadar Türkiye'ye transfer edilmesi şartıyla, nitelikli hizmet merkezinin faaliyete geçtiği hesap döneminden itibaren yirmi hesap dönemi itibarıyla uygulanır. Cumhurbaşkanı, bu bentte yer alan oranları %50'ye kadar indirmeye, %100'e kadar artırmaya yetkilidir."

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu Madde 10'da yapılan bu değişiklik, vergi sisteminde özellikle İstanbul Finans Merkezi ve nitelikli hizmet merkezleri etrafında yoğunlaşan güçlü bir teşvik mimarisi oluşturmayı hedeflemektedir. Düzenleme ile yurt dışı alım-satım kazançlarının ve aracılık faaliyetlerinden elde edilen gelirlerin %95'i vergiden istisna edilmekte, 7412 sayılı İstanbul Finans Merkezi Kanunu kapsamında bu oran %100'e kadar çıkabilmektedir. Benzer şekilde nitelikli hizmet merkezlerinin yurt dışı kazançlarının da büyük bölümü uzun süreli bir istisna rejimine tabi tutulmaktadır.

İlk bakışta bu düzenleme, Türkiye'yi küresel finans ve hizmet akışlarının merkezine yerleştirme hedefi taşıyan oldukça agresif bir vergi teşviki gibi görünmektedir. Özellikle İstanbul Finans Merkezi üzerinden faaliyet gösteren şirketlere %100'e varan istisna sağlanması, bölgeyi uluslararası sermaye için cazip bir merkez haline getirme amacını açıkça ortaya koymaktadır. Aynı şekilde nitelikli hizmet merkezlerine 20 yıla varan uzun süreli avantajlar tanınması, Türkiye'nin küresel hizmet ihracatında daha güçlü bir oyuncu olma iddiasını desteklemektedir.

Ancak bu modelin en kritik sorunu, vergi sisteminde "iki farklı ekonomi" algısı yaratma riskidir. Bir tarafta neredeyse vergiden tamamen muaf küresel merkezler, diğer tarafta standart vergi yükünü taşıyan yerli işletmeler bulunmaktadır. Bu durum, vergi adaleti açısından ciddi bir dengesizlik tartışmasını beraberinde getirir. Aynı ekonomik sistem içinde faaliyet gösteren aktörler arasında bu denli farklı rejimler oluşması, uzun vadede sistemin bütünlüğünü zayıflatabilir.

Bir diğer önemli eleştiri noktası ise düzenlemenin kapsamının oldukça geniş ve esnek olmasıdır. Cumhurbaşkanına verilen yetki ile oranların %0'a kadar indirilebilmesi veya %100'e kadar artırılabilmesi, vergi politikasında öngörülebilirliği zayıflatmaktadır. Bu tür geniş yetkiler, yatırımcı açısından kısa vadede cazip görünse de uzun vadede hukuk güvenliği ve ekonomik öngörülebilirlik açısından risk oluşturur.

Ayrıca yurt dışı kazançların %95 gibi yüksek oranlarda istisna edilmesi, vergi tabanında ciddi bir daralma yaratabilir. Bu model, özellikle büyük ölçekli uluslararası şirketleri çekmeyi amaçlasa da kamu maliyesi açısından uzun vadede sürdürülebilirliği tartışmalıdır. Vergi gelirlerinin dar bir alana sıkışması, sistemin yükünü daha geleneksel mükelleflerin omzuna bırakma riskini doğurur.

Nitelikli hizmet merkezlerine tanınan 20 yıllık istisna ise ayrı bir tartışma konusudur. Bu kadar uzun süreli vergi avantajı, ekonomik teşvikten ziyade kalıcı bir ayrıcalık algısı oluşturabilir. Bu durum hem rekabet eşitliği hem de vergi sisteminin esnekliği açısından sorgulanabilir bir yapı ortaya çıkarır.

Sonuç olarak bu düzenleme, Türkiye'yi küresel finans ve hizmet merkezleri arasında konumlandırmayı hedefleyen iddialı bir stratejidir. Ancak bu strateji, vergi adaleti, sistem dengesi ve öngörülebilirlik açısından önemli riskler barındırmaktadır. Doğru bir teşvik politikası, sadece büyük sermayeyi çekmekle değil, aynı zamanda sistemin tüm aktörleri için dengeli ve sürdürülebilir bir yapı kurmakla mümkündür.

MADDE 8-

Plan bütçe komisyonuna gelmeden önce kanun metni şu şekildeydi

MADDE 8- 5520 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin yedinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"(7) Kurumlar vergisi oranı; imal ettikleri malları doğrudan ihraç eden imalatçı kurumların, münhasıran imal ettikleri malların ihracatından elde ettikleri kazançlarına %9, ihracat yapan kurumların münhasıran ihracattan elde ettikleri kazançlarına %14 olarak uygulanır. Aracılı ihracat sözleşmesine dayanarak imalatçı ihracatçı veya tedarikçi kurumların, dış ticaret sermaye şirketleri veya sektörel dış ticaret şirketleri üzerinden gerçekleştirdikleri ihracat faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlar bakımından da bu indirimli oranlar geçerlidir."

Ancak komisyonda kanun metni şu şekilde değiştirilmiştir.

5520 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin **sekizinci** fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"(8) Kurumlar vergisi oranı, sanayi sicil belgesini haiz ve fiilen üretim faaliyetiyle iştigal eden kurumların münhasıran üretim faaliyetlerinden elde ettikleri kazançları ile zirai üretim faaliyetiyle iştigal eden kurumların münhasıran bu üretim faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlarına %12,5 olarak uygulanır. Bu fıkra kapsamında indirimli orandan faydalanılan kazançlar için yedinci fıkra kapsamında ayrıca indirim uygulanmaz."

Komisyonda yapılan düzenleme ile üretim faaliyetinde bulunan kurumlara yönelik indirimli kurumlar vergisi uygulamasının korunmuş olması ekonomik açıdan önemli ve yerinde bir adımdır. Sanayi sicil belgesine sahip, fiilen üretim yapan işletmeler ile zirai üretim faaliyetinde bulunan kurumların üretimden elde ettikleri kazançlara yüzde 12,5 oranında kurumlar vergisi uygulanması; üretim kapasitesinin artırılması, yatırım ortamının güçlendirilmesi ve arz yönlü ekonomik yapının desteklenmesi açısından olumlu sonuçlar doğurabilecektir.

Özellikle son yıllarda yüksek enflasyonun temel nedenlerinden biri olarak üretim maliyetlerindeki artış ve arz yetersizlikleri gösterilmektedir. Bu nedenle üretimin vergi politikalarıyla teşvik edilmesi; üretim maliyetlerinin düşmesine, yatırım iştahının artmasına ve orta vadede fiyat istikrarına katkı sağlayabilecek bir politika aracı niteliğindedir. Üretimin güçlenmesiyle birlikte iç piyasada mal arzının artması, enflasyon üzerindeki baskının azaltılmasına da katkı sunabilecektir.

Bu yönüyle düzenleme yalnızca vergi indirimi değil, aynı zamanda ekonomik istikrarı destekleyen yapısal bir adım olarak değerlendirilebilir.

Bununla birlikte, ilk teklif metninde yer alan ihracatçılara yönelik indirimli kurumlar vergisi uygulamasının komisyon aşamasında tamamen kaldırılmış olması dikkat çekmektedir. İlk düzenlemede ihracat yapan kurumların ihracattan elde ettikleri kazançlarına daha düşük oranlı kurumlar vergisi uygulanması öngörülmekteydi. Ancak yeni metinde bu teşvik sistem dışına çıkarılmıştır.

Oysa üretim ile ihracat birbirinden ayrılabilecek alanlar değildir. Üretimin sürdürülebilir büyümeye dönüşebilmesi için dış pazarlara erişim büyük önem taşımaktadır. İhracat yapan firmalar ülkeye döviz kazandırmakta, cari açığın azaltılmasına katkı sunmakta ve üretim kapasitesinin küresel pazarlara taşınmasını sağlamaktadır. Bu nedenle üretimin teşvik edilmesi kadar, ihracatın da desteklenmesi ekonomik bütünlük açısından önem taşımaktadır.

Ayrıca ihracatçı firmalar yalnızca üretim maliyetleriyle değil; kur dalgalanmaları, finansmana erişim sorunları, lojistik giderleri ve uluslararası rekabet baskısıyla da mücadele etmektedir. Bu nedenle ihracata yönelik vergi avantajının tamamen kaldırılması yerine, üretime verilen desteğin ihracatçı açısından da korunması daha dengeli bir yaklaşım olabilirdi.

Sonuç olarak, üretim faaliyetlerine yönelik vergi indiriminin korunması olumlu ve ekonomik açıdan desteklenmesi gereken bir düzenleme niteliği taşımaktadır. Ancak üretimin dış pazarlara taşınmasını sağlayan ihracat faaliyetlerinin de aynı ölçüde stratejik öneme sahip olduğu dikkate alındığında, ihracatçılara yönelik indirimli kurumlar vergisi uygulamasının sistemden tamamen çıkarılmaması gerektiği değerlendirilmektedir.

1. Uçurumlaşan Vergi Oranları ve Rekabet Eşitsizliği

Üretim yapan kurumlar %12,5 kurumlar vergisi öderken, ekonominin can damarı olan ancak doğrudan üretim yapmayan yerel işletmelerin, hizmet sektörünün ve KOBİ'lerin %25 oranında kurumlar vergisine tabi tutulması kabul edilebilir bir farkın ötesine geçmiştir. Bir yanda kazancının neredeyse tamamı vergiden muaf tutulan veya tek haneli oranlarla vergilendirilen bir kesim, diğer yanda ise kazancının dörtte birini devlete aktaran bir kesim oluşmuştur. Bu durum, piyasadaki sermaye birikimi dengesini bozmakta ve "vergi adaleti" ilkesini zedelemektedir.

2. Geçici Artışların Kalıcı Hale Gelmesi

Türkiye'nin kurumlar vergisi serüveni incelendiğinde, 2006 yılından 2017 yılına kadar istikrarlı bir şekilde uygulanan %20 oranı hem yatırım öngörülebilirliği hem de mükellef uyumu açısından ideal bir denge noktasıydı. Ancak 2018 yılından itibaren başlayan "geçici" artışlar, maalesef kalıcı bir politika haline gelmiş ve genel oran %25 seviyesine demirlemiştir. Dünyada vergi rekabetinin arttığı bir dönemde, genel vergi yükünün bu denli yüksek tutulması yerel sermayeyi zorlamaktadır.

3. Çözüm Önerisi: Genel Oran %20'ye Çekilmeli

İhracatın teşvik edilmesi devletin doğal bir refleksidir; ancak bu teşvikler yapılırken vergi sisteminin bütününe olan güven sarsılmamalıdır. Vergi adaletini yeniden tesis etmek ve teşvikli oranlar ile genel oran arasındaki aşırı uçurumu kapatmak için;

Genel kurumlar vergisi oranı, 2017 öncesinde olduğu gibi yeniden %20 seviyesine düşürülmelidir.

Böylece hem ihracatçıya sağlanan avantajlar anlamlı bir marjda korunmuş olur hem de ihracat yapmayan ancak istihdam ve katma değer sağlayan diğer mükelleflerin üzerindeki ağır mali yük hafifletilir.

Sonuç olarak; vergi sistemi sadece döviz getireni değil, tüm ekonomik aktörleri kapsayıcı ve adil bir yük dağılımını esas almalıdır. %25'lik genel oran, 12,5'lik teşvikli oran karşısında "cezalandırıcı" bir niteliğe bürünmüştür. Sistemin sürdürülebilirliği için genel oranda iyileştirme yapılması artık bir tercih değil, hukuki ve ekonomik bir zorunluluktur.

MADDE 9-

5520 sayılı Kanunun 32/C maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendinde yer alan "(g) ve (h)" ibaresi "(g), (h), (i) ve (j)" şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bent eklenmiştir. "d) 7412 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan kazanç indirimi."

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu Madde 32/C'de yapılan bu değişiklik, aslında teknik görünmesine rağmen vergi teşvik sisteminin kapsamını genişleten önemli bir bağlantı düzenlemesidir. Mevcut yapıda belirli indirim ve istisnaların hangi kazanç türlerine uygulanacağı (g, h gibi bentler üzerinden) sınırlı şekilde belirlenmişken, yapılan değişiklikle bu kapsama **(i) ve (j) bentleri de dahil edilmektedir**. Böylece daha önce farklı başlıklar altında değerlendirilen bazı kazanç türleri de indirim sistemine entegre edilmektedir.

Ayrıca eklenen yeni bent ile 7412 sayılı İstanbul Finans Merkezi Kanunu kapsamında yer alan kazanç indirimleri de bu sistemin içine dahil edilmektedir. Bu, İstanbul Finans Merkezi ve benzeri özel ekonomik bölgelerde sağlanan vergi avantajlarının artık daha geniş bir kurumlar vergisi indirimi mekanizmasıyla doğrudan ilişkilendirildiği anlamına gelir.

Basit bir ifadeyle bu düzenleme, farklı kanunlarda dağınık halde bulunan teşviklerin tek bir vergi indirimi sistemine bağlanmasını sağlamaktadır. Böylece İstanbul Finans Merkezi gibi özel bölgelerde elde edilen kazançlar ile nitelikli hizmet ve yatırım faaliyetlerinden doğan gelirler, kurumlar vergisi indirimi açısından daha güçlü bir şekilde desteklenmektedir.

Bu tür düzenlemeler vergi sistemini daha karmaşık hale getirme riski taşımaktadır. Çünkü farklı kanunlara atıf yapılarak genişletilen teşvik sistemi, hangi kazancın hangi oranla indirime tabi olduğu konusunda takip edilmesi zor bir yapı oluşturabilir. Bu durum özellikle küçük ve orta ölçekli mükellefler açısından sistemin anlaşılmasını zayıflatmaktadır.

Diğer yandan bu değişiklik, vergi teşviklerinin giderek "bölgesel ve sektörel yoğunlaşma" gösterdiğini de ortaya koymaktadır. İstanbul Finans Merkezi ve belirli yatırım alanları etrafında şekillenen bu yapı, ekonomik olarak stratejik sektörleri desteklese de genel vergi sistemi içinde parçalı bir görünüm yaratma riskini beraberinde getirir.

Sonuç olarak bu düzenleme, teşvikleri tek bir çatı altında toplama ve İstanbul Finans Merkezi gibi alanları güçlendirme amacı taşıyan teknik bir uyumlaştırma adımıdır. Ancak sistemin giderek karmaşıklaşması ve teşviklerin belirli bölgelerde yoğunlaşması, vergi politikasının uzun vadeli sadeleşme ve adalet hedefleri açısından dikkatle izlenmesi gereken bir gelişmedir.

MADDE10- VARLIK BARIŞI

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu Geçici Madde 19 kapsamında getirilen bu düzenleme, görünürde "vergiye gönüllü uyumu artırma" amacı taşısa da özü itibarıyla kaynağı belirsiz ya da geçmişi kayıt dışı kalmış varlıkların sisteme düşük maliyetle dahil edilmesini kolaylaştıran bir yapı sunmaktadır.

Düzenleme; yurt dışında bulunan para, döviz, altın ve sermaye piyasası araçlarının belirli bir süre içinde bildirilmesini ve Türkiye'ye getirilmesini öngörürken, bu varlıklar üzerinden %5'ten başlayıp bazı taahhütlerde %0'a kadar düşebilen oranlarla vergilendirme imkânı tanımaktadır.

Ayrıca bildirilen varlıklar için vergi incelemesi ve tarhiyat güvencesi sağlanması, sistemi güçlü bir "af mekanizması" haline getirmektedir.

Tam da eleştiri noktası burada ortaya çıkmaktadır: Bu tür düzenlemeler, kaynağı belirsiz paranın ekonomik sisteme girişini kolaylaştırırken, vergi adaleti ve mali disiplin açısından ciddi soru işaretleri doğurmaktadır. Vergisini düzenli ödeyen, gelirini şeffaf şekilde beyan eden mükellef ile geçmişte kayıt dışı bırakılmış varlıkları düşük maliyetle sisteme sokan kişi arasında oluşan fark, sistemin adalet algısını zedelemektedir.

Daha temel bir sorun ise davranışsal etkidir. Sık tekrarlanan varlık barışı uygulamaları, ekonomik aktörlerde "nasıl olsa ileride yine af çıkar" beklentisini güçlendirebilir. Bu durum kayıt dışılığı azaltmak yerine, dolaylı olarak normalleştiren bir etki yaratma riski taşır. Yani düzenleme kısa vadede para girişini artırsa bile, uzun vadede vergi uyumunu zayıflatan bir alışkanlık üretme ihtimali barındırmaktadır.

Ayrıca bu tür düzenlemeler, kaynağı açıklanmamış sermayenin sisteme girişini kolaylaştırdığı için finansal şeffaflık açısından da tartışmalıdır. Kara para aklama ile mücadele, finansal sistemin güvenilirliği ve uluslararası itibarı açısından kritik öneme sahipken, bu tür geniş kapsamlı af mekanizmaları zaman zaman bu çabalarla çelişen bir görüntü oluşturabilmektedir.

Sonuç olarak bu düzenleme, kısa vadede ülkeye döviz girişini artırma potansiyeli taşısa da kaynağı belirsiz paranın sisteme düşük maliyetle dahil edilmesini kolaylaştırması nedeniyle ciddi eleştiriler içermektedir. Kalıcı ekonomik istikrar için esas olan, geçmişi affeden geçici düzenlemeler değil; kayıt dışılığı en baştan engelleyen, şeffaf ve güvenilir bir mali sistemin kurulmasıdır.

MADDE 12

7512 sayılı kanunda yurt dışından getirilen personel için istisna uygulanmakta iken aynı nitelikte ve aynı işi yapan yurtdışından gelmeyen personel istisnadan yararlanmıyordu. Bu düzenleme ile yerelden istihdam edilecek kişiler için de 193 sayılı gelir vergisi kanununun 23. Maddesine istisna hükmü eklenmiştir.

Bu düzenleme 5.madde ile birlikte değerlendirildiğinde, İstanbul Finans Merkezi (İFM) ve nitelikli hizmet merkezleri açısından "seçimlilik esasına dayalı bir vergi istisna sistemi" kurulduğu görülmektedir.

Öncelikle Gelir Vergisi Kanunu Madde 23 kapsamında yapılan düzenleme ile nitelikli hizmet merkezlerinde çalışan personele belirli oranlarda ücret istisnası tanınmaktadır. Bu istisna, ücretin brüt asgari ücretin üç katına kadar olan kısmı için geçerli olup, İFM'de faaliyet gösteren merkezlerde bu sınır beş kata kadar çıkmaktadır. Yani çalışan açısından doğrudan gelir vergisi avantajı sağlayan bağımsız bir istisna mekanizması oluşturulmaktadır.

Buna karşılık 7412 sayılı İstanbul Finans Merkezi Kanunu kapsamında yapılan değişiklik, bu istisnalar arasında çakışmayı önleyen ve seçim zorunluluğu doğuran bir düzenleme getirmektedir. Açık şekilde, nitelikli hizmet merkezlerinde çalışan ve Gelir Vergisi Kanunu'ndaki istisnadan yararlanan personelin, İFM Kanunu kapsamında sağlanan diğer ücret istisnasından ayrıca faydalanamayacağı hüküm altına alınmıştır.

Buradaki temel yapı şudur: Aynı kişiye iki farklı istisna hakkı verilmemekte, sistem "ya biri ya diğeri" mantığına göre kurgulanmaktadır. Yani çalışan veya işveren açısından iki ayrı avantajın birikmesi (kümülatif fayda) engellenmiş, bunun yerine seçimlilik esaslı bir istisna rejimi oluşturulmuştur.

Bu çerçevede değerlendirme yapıldığında, sistemin iki önemli sonucu ortaya çıkmaktadır. Birincisi, vergi teşvikleri daha kontrollü hale getirilmekte ve istisnaların üst üste binmesi engellenmektedir. İkincisi ise, şirketler ve çalışanlar için hangi istisna rejiminin daha avantajlı olduğuna göre bir tercih yapma zorunluluğu doğmaktadır. Bu durum, vergi planlaması açısından önemli bir "optimizasyon alanı" yaratmaktadır.

Sonuç olarak bu düzenleme, İFM ve nitelikli hizmet merkezleri için tek bir avantaj değil, seçime bağlı alternatif teşvik modelleri oluşturmaktadır. Amaç vergi avantajını artırmak değil, bu avantajların çakışmasını engelleyerek sistem içinde kontrollü ve seçime dayalı bir yapı kurmaktır.

MADDE 13

22/6/2022 tarihli ve 7412 sayılı İstanbul Finans Merkezi Kanunu'nun geçici 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "2031" ibaresi "2047" şeklinde, ikinci fıkrasında yer alan "beş" ibaresi "yirmi" şeklinde değiştirilmiştir.

Geçici madde kapsamında ayrıca; kurumlar vergisine ilişkin önemli bir avantaj sağlanmakta, normalde %75 olarak öngörülen kazanç indirimi 2022–2031 yılları arasında %100 olarak uygulanmaktadır. Bunun yanında, İstanbul Finans Merkezi'nde faaliyet gösteren ve katılımcı

belgesi almış finansal kuruluşların merkez ve şubelerinden alınması gereken finansal faaliyet harçları da belirli bir süre için kaldırılmaktadır.

Bu düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde, İstanbul Finans Merkezi'ne yönelik teşviklerin yalnızca genişletilmediği, aynı zamanda süresinin de ciddi biçimde uzatıldığı görülmektedir. 2031'e kadar öngörülen avantajların 2047'ye taşınması ve beş yıllık sürelerin yirmi yıla çıkarılması, artık geçici bir destekten ziyade uzun vadeli bir ayrıcalık alanı oluşturulduğunu göstermektedir.

Özellikle kurumlar vergisinde %100'e varan istisna ve harç muafiyetleri, İstanbul Finans Merkezi'ni uluslararası yatırımcılar açısından oldukça cazip hale getirebilir. Ancak bu kadar geniş kapsamlı ve uzun süreli teşvikler, vergi sisteminin geneli açısından denge sorununu da beraberinde getirir. Çünkü bir tarafta neredeyse vergisiz bir alan oluşturulurken, diğer tarafta normal vergi yükünü taşıyan geniş bir mükellef kitlesi bulunmaktadır.

Ayrıca teşvik sürelerinin bu denli uzun tutulması, sistemin geçici bir politika aracı olmaktan çıkıp kalıcı bir vergi rejimine dönüşmesi anlamına gelmektedir. Bu durum, vergi adaleti ve kaynak dağılımı açısından tartışmalı bir yapı ortaya çıkarabilir. Kısa vadede yatırım çekme amacı taşıyan bu yaklaşım, uzun vadede sistem içinde ayrıcalıklı alanlar oluşturma riskini barındırmaktadır.

Sonuç olarak bu düzenleme, İstanbul Finans Merkezi'ni güçlendirmeyi hedefleyen güçlü bir teşvik paketi sunmaktadır. Ancak teşviklerin kapsamı ve süresi birlikte değerlendirildiğinde, bu yapının geçici bir destekten çok kalıcı bir vergi ayrıcalığı rejimine dönüştüğü görülmekte; bu da vergi sisteminin bütünlüğü açısından dikkatle ele alınması gereken bir durum ortaya çıkarmaktadır.

Sadullah Kısacık
Adana

OSMANİYE MİLLETVEKİLİ SEYDİ GÜLSOY VE BURDUR MİLLETVEKİLİ MUSTAFA OĞUZ İLE 64 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 48 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "36" ibaresi "72" şeklinde ve ikinci fıkrasında yer alan "ellibin Yeni Türk Lirasını" ibareleri "bir milyon Türk Lirasını" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2- 8/6/1959 tarihli ve 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun 16 ncı maddesine ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 20/D maddesi kapsamında gelir vergisi istisnasından yararlananlardan, mezkûr istisna için öngörülen süre dâhilinde gerçekleşen veraset yoluyla mal intikalinde vergi oranı %1 olarak uygulanır."

MADDE 3- 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 17 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "tutarını" ibaresi "tutarının iki katını" şeklinde, ikinci fıkrasında yer alan "üç", "dört", "altı", "yedi" ve "on iki" ibareleri sırasıyla "iki", "üç", "dört", "beş" ve "altı" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 4- 193 sayılı Kanuna mükerrer 20/C maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

"Yurt dışından elde edilen kazanç ve iratlar için vergi istisnası:

MÜKERRER MADDE 20/D- Türkiye'de yerleşmiş sayılan gerçek kişilerin, Türkiye'de yerleşmiş sayılmasından önceki son üç takvim yılında Türkiye'de ikametgahının ve vergi mükellefiyetinin bulunmaması şartıyla Türkiye dışında elde ettiği kazanç ve iratları yirmi yıl boyunca gelir vergisinden müstesnadır.

Birinci fıkra kapsamındaki gerçek kişilerin bu madde kapsamına girmeden önce, Türkiye'de elde ettiği gayrimenkul sermaye iradı, menkul sermaye iradı veya değer artışı kazancı nedeniyle mükellefiyetinin bulunması bu istisnadan yararlanmasına engel teşkil etmez.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 48 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "36" ibaresi "72" şeklinde ve ikinci fıkrasında yer alan "ellibin Yeni Türk Lirasını" ibareleri "bir milyon Türk lirasını" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2- 8/6/1959 tarihli ve 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun 16 ncı maddesine ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 20/D maddesi kapsamında gelir vergisi istisnasından yararlananlardan, mezkûr istisna için öngörülen süre dâhilinde gerçekleşen veraset yoluyla mal intikalinde vergi oranı %1 olarak uygulanır."

MADDE 3- 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 17 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "tutarını" ibaresi "tutarının iki katını" şeklinde, ikinci fıkrasında yer alan "üç", "dört", "altı", "yedi" ve "on iki" ibareleri sırasıyla "iki", "üç", "dört", "beş" ve "altı" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 4- 193 sayılı Kanuna mükerrer 20/C maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

"Yurt dışından elde edilen kazanç ve iratlar için vergi istisnası:

MÜKERRER MADDE 20/D- Türkiye'de yerleşmiş sayılan gerçek kişilerin, Türkiye'de yerleşmiş sayılmasından önceki son üç takvim yılında Türkiye'de ikametgahının ve vergi mükellefiyetinin bulunmaması şartıyla Türkiye dışında elde ettiği kazanç ve iratları yirmi yıl boyunca gelir vergisinden müstesnadır.

Birinci fıkra kapsamındaki gerçek kişilerin bu madde kapsamına girmeden önce, Türkiye'de elde ettiği gayrimenkul sermaye iradı, menkul sermaye iradı veya değer artışı kazancı nedeniyle mükellefiyetinin bulunması bu istisnadan yararlanmasına engel teşkil etmez.

(Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ve Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz ile 64 Milletvekilinin Teklifi)	(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)
Bu kazanç ve iratlar için yıllık beyanname verilmez, diğer gelirler nedeniyle beyanname verilmesi halinde de bu gelirler beyannameye dahil edilmez.	Birinci fıkra kapsamındaki kazanç ve iratlar için yıllık beyanname verilmez, diğer gelirler nedeniyle beyanname verilmesi halinde de bu gelirler beyannameye dahil edilmez.
İstisna kazanç ve iratlara ilişkin gider ve maliyetler, vergiye tabi kazanç ve iratların tespitinde dikkate alınmaz.	İstisna kapsamındaki kazanç ve iratlara ilişkin gider ve maliyetler, vergiye tabi kazanç ve iratların tespitinde dikkate alınmaz.
Bu istisna kapsamındaki kazanç ve iratlar nedeniyle yabancı memleketlerde ödenen vergiler Türkiye'de tarh edilen gelir vergisinden mahsup edilemez.	Bu istisna kapsamındaki kazanç ve iratlar nedeniyle yabancı memleketlerde ödenen vergiler Türkiye'de tarh edilen gelir vergisinden mahsup edilemez.
İstisnaya ilişkin şartların taşınmadığının sonradan tespit edilmesi halinde tahakkuk ettirilmeyen vergiler, ziyaa uğramış sayılır.	İstisnaya ilişkin şartların taşınmadığının sonradan tespit edilmesi halinde tahakkuk ettirilmeyen vergiler, ziyaa uğramış sayılır.
Hazine ve Maliye Bakanlığı maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir."	Hazine ve Maliye Bakanlığı bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir."
MADDE 5- 193 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.	**MADDE 5-** 193 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.
"20. 5/6/2003 tarihli ve 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanununun ek 1 inci maddesinde tanımlanan nitelikli hizmet merkezlerinde istihdam edilen nitelikli hizmet personelinin ücretlerinin brüt asgari ücretin üç katını aşmayan kısmı (Katılımcı belgesi alarak İstanbul Finans Merkezinde faaliyet gösteren nitelikli hizmet merkezleri açısından brüt asgari ücretin beş katı olarak uygulanır).	"20. 5/6/2003 tarihli ve 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanununun ek 1 inci maddesinde tanımlanan nitelikli hizmet merkezlerinde istihdam edilen nitelikli hizmet personelinin ücretlerinin brüt asgari ücretin üç katını aşmayan kısmı (Katılımcı belgesi alarak İstanbul Finans Merkezinde faaliyet gösteren nitelikli hizmet merkezleri açısından brüt asgari ücretin beş katı olarak uygulanır.).
Cumhurbaşkanı, bu bentte yer alan üç ve beş katlarını birlikte veya ayrı ayrı bir kata kadar belirlemeye, iki katına kadar artırmaya yetkilidir."	Cumhurbaşkanı, bu bentte yer alan üç ve beş katlarını birlikte veya ayrı ayrı bir kata kadar belirlemeye, iki katına kadar artırmaya yetkilidir."
MADDE 6- 5/6/2003 tarihli ve 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.	**MADDE 6-** 5/6/2003 tarihli ve 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.
"Nitelikli hizmet merkezi	"Nitelikli hizmet merkezi
EK MADDE 1- Nitelikli hizmet merkezi, en az üç farklı ülkede aktif olarak faaliyet gösteren, ilişkili şirket veya şirketler topluluğuna yönelik hizmet sunmak ve ikinci fıkrada belirtilen faaliyetleri yapmak üzere kurulan, yıllık hasılatlarının en az %80'ini yurt dışındaki ilişkili şirketlerden veya şirketler topluluğundan elde eden sermaye şirketlerini ifade eder.	EK MADDE 1- Nitelikli hizmet merkezi, en az üç farklı ülkede aktif olarak faaliyet gösteren, ilişkili şirket veya şirketler topluluğuna yönelik hizmet sunmak ve ikinci fıkrada belirtilen faaliyetleri yapmak üzere kurulan, yıllık hasılatlarının en az %80'ini yurt dışındaki ilişkili şirketlerden veya şirketler topluluğundan elde eden sermaye şirketlerini ifade eder.

(Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ve Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz ile 64 Milletvekilinin Teklifi)	(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)
Bu merkezler; a) Finansal danışmanlık, stratejik yönetim danışmanlığı, risk yönetimi, nakit ve likidite yönetimi, fonlama ve borçlanma işlemleri, yatırım ve sermaye yapısı planlaması, bütçeleme, finansal raporlama ve analiz, uluslararası muhasebe ve uyum, denetim, dijital dönüşüm ve teknoloji danışmanlığı, yatırım ve veri analizi, hukuk danışmanlığı, tanıtım, marka yönetimi, insan kaynakları ve eğitim hizmetleri ile bu hizmetlere ilişkin koordinasyon ve yönetim hizmetini, (b) Satış, satış sonrası destek, teknik destek, araştırma ve geliştirme, dış tedarik, yeni geliştirilen ürünlerin test edilmesi, laboratuvar hizmetleri gibi faaliyetlere ilişkin koordinasyon ve yönetim hizmetini, sunar. İkinci fıkra kapsamındaki hizmetleri doğrudan ifa eden ve destek personeli dışında kalan çalışanlar nitelikli hizmet personelidir. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığının görüşünü almak suretiyle bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.”	Bu merkezler; a) Finansal danışmanlık, stratejik yönetim danışmanlığı, risk yönetimi, nakit ve likidite yönetimi, fonlama ve borçlanma işlemleri, yatırım ve sermaye yapısı planlaması, bütçeleme, finansal raporlama ve analiz, uluslararası muhasebe ve uyum, denetim, dijital dönüşüm ve teknoloji danışmanlığı, yatırım ve veri analizi, hukuk danışmanlığı, tanıtım, marka yönetimi, insan kaynakları ve eğitim hizmetleri ile bu hizmetlere ilişkin koordinasyon ve yönetim hizmetini, b) Satış, satış sonrası destek, teknik destek, araştırma ve geliştirme, dış tedarik, yeni geliştirilen ürünlerin test edilmesi, laboratuvar hizmetleri gibi faaliyetlere ilişkin koordinasyon ve yönetim hizmetini, sunar. İkinci fıkra kapsamındaki hizmetleri doğrudan ifa eden ve destek personeli dışında kalan çalışanlar nitelikli hizmet personelidir. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı; Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığının görüşünü almak suretiyle bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.”
MADDE 7- 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan (i) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bent eklenmiştir. “i) Yurt dışından satın alınan malların Türkiye’ye getirilmeksizin yurt dışında satılmasından veya yurt dışında gerçekleşen mal alım satımlarına aracılık edilmesinden sağlanan kazançların %95’i (22/6/2022 tarihli ve 7412 sayılı İstanbul Finans Merkezi Kanunu hükümlerine göre katılımcı belgesi alarak İstanbul Finans Merkezi Bölgesinde faaliyette bulunan kurumlar bakımından bu oran %100 olarak uygulanır.), Bu indirimden yararlanılabilmesi için kazancın elde edildiği hesap dönemine ilişkin yıllık kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi gereken tarihe kadar Türkiye’ye	**MADDE 7-** 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bent eklenmiştir. “i) Yurt dışından satın alınan malların Türkiye’ye getirilmeksizin yurt dışında satılmasından veya yurt dışında gerçekleşen mal alım satımlarına aracılık edilmesinden sağlanan kazançların %95’i (22/6/2022 tarihli ve 7412 sayılı İstanbul Finans Merkezi Kanunu hükümlerine göre katılımcı belgesi alarak İstanbul Finans Merkezi Bölgesinde faaliyette bulunan kurumlar bakımından bu oran %100 olarak uygulanır.). Bu indirimden yararlanılabilmesi için kazancın elde edildiği hesap dönemine ilişkin yıllık kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi gereken tarihe kadar Türkiye’ye

(Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ve Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz ile 64 Milletvekilinin Teklifi)	(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)
transfer edilmiş olması, aracılık faaliyetine ilişkin malların satıcısı ve alıcısının Türkiye'de olmaması şarttır. Cumhurbaşkanı, bu bentte yer alan oranları, sıfıra kadar indirmeye, %100'e kadar artırmaya yetkilidir."	transfer edilmiş olması, aracılık faaliyetine ilişkin malların satıcısı ve alıcısının Türkiye'de olmaması şarttır. Cumhurbaşkanı, bu bentte yer alan oranları sıfıra kadar indirmeye, %100'e kadar artırmaya yetkilidir."
"j) 5/6/2003 tarihli ve 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu kapsamında nitelikli hizmet merkezi olarak faaliyette bulunan kurumların, münhasıran bu faaliyetleri kapsamında yurt dışından elde ettikleri kazançların %95'i (7412 sayılı Kanun hükümlerine göre katılımcı belgesi alarak İstanbul Finans Merkezi Bölgesinde nitelikli hizmet merkezi olarak faaliyette bulunan kurumlar bakımından bu oran %100 olarak uygulanır.),	"j) 5/6/2003 tarihli ve 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu kapsamında nitelikli hizmet merkezi olarak faaliyette bulunan kurumların, münhasıran bu faaliyetleri kapsamında yurt dışından elde ettikleri kazançların %95'i (7412 sayılı Kanun hükümlerine göre katılımcı belgesi alarak İstanbul Finans Merkezi Bölgesinde nitelikli hizmet merkezi olarak faaliyette bulunan kurumlar bakımından bu oran %100 olarak uygulanır.).
Bu indirim; kazancın elde edildiği hesap dönemine ilişkin yıllık kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi gereken tarihe kadar Türkiye'ye transfer edilmesi şartıyla, nitelikli hizmet merkezinin faaliyete geçtiği hesap döneminden itibaren yirmi hesap dönemi itibarıyla uygulanır. Cumhurbaşkanı, bu bentte yer alan oranları %50'ye kadar indirmeye, %100'e kadar artırmaya yetkilidir."	Bu indirim; kazancın elde edildiği hesap dönemine ilişkin yıllık kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi gereken tarihe kadar Türkiye'ye transfer edilmesi şartıyla, nitelikli hizmet merkezinin faaliyete geçtiği hesap döneminden itibaren yirmi hesap dönemi itibarıyla uygulanır. Cumhurbaşkanı, bu bentte yer alan oranları %50'ye kadar indirmeye, %100'e kadar artırmaya yetkilidir."
MADDE 8- 5520 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin yedinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.	**MADDE 8-** 5520 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin sekizinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.
"(7) Kurumlar vergisi oranı; imal ettikleri malları doğrudan ihraç eden imalatçı kurumların, münhasıran imal ettikleri malların ihracatından elde ettikleri kazançlarına %9, ihracat yapan kurumların münhasıran ihracattan elde ettikleri kazançlarına %14 olarak uygulanır. Aracılı ihracat sözleşmesine dayanarak imalatçı ihracatçı veya tedarikçi kurumların, dış ticaret sermaye şirketleri veya sektörel dış ticaret şirketleri üzerinden gerçekleştirdikleri ihracat faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlar bakımından da bu indirimli oranlar geçerlidir."	"(8) Kurumlar vergisi oranı, sanayi sicil belgesini haiz ve fiilen üretim faaliyetiyle iştigal eden kurumların münhasıran üretim faaliyetlerinden elde ettikleri kazançları ile zirai üretim faaliyetiyle iştigal eden kurumların münhasıran bu üretim faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlarına %12,5 olarak uygulanır. Bu fıkra kapsamında indirimli orandan faydalanılan kazançlar için yedinci fıkra kapsamında ayrıca indirim uygulanmaz."
MADDE 9- 5520 sayılı Kanunun 32/C maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendinde yer alan "(g) ve (h)" ibaresi "(g), (h), (i) ve (j)" şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bent eklenmiştir.	**MADDE 9-** 5520 sayılı Kanunun 32/C maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendinde yer alan "(g) ve (h)" ibaresi "(g), (h), (i) ve (j)" şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bent eklenmiştir.

(Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ve Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz ile 64 Milletvekilinin Teklifi)	(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)
"d) 7412 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan kazanç indirimi."	"d) 7412 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan kazanç indirimi."
MADDE 10- 5520 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.	**MADDE 10-** 5520 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.
"GEÇİCİ MADDE 19- (1) Vergiye gönüllü uyumu artırmak amacıyla, gerçek veya tüzel kişilerce, yurt dışında bulunan; para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları 31/7/2027 tarihine kadar banka veya aracı kurumlara bildirilir.	"GEÇİCİ MADDE 19- (1) Vergiye gönüllü uyumu artırmak amacıyla, gerçek veya tüzel kişilerce, yurt dışında bulunan; para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları 31/7/2027 tarihine kadar banka veya aracı kurumlara bildirilir.
(2) Birinci fıkra uyarınca bildirilen varlıkların, bildirimin yapıldığı tarihten itibaren iki ay içinde Türkiye'deki banka ya da aracı kurumlarda adlarına açılan hesaplara transfer edilmesi veya yurt dışından fiziki olarak getirilenlerin bu hesaplara yatırılması gerekir. Fiziki olarak yurt dışından getirilen varlıkların yurda getirildiği, Gümrük İdaresine yapılacak beyana ilişkin belgeler ile tevsik olunur. Gümrük İdaresi, bu kapsamda aldığı beyanları, alındığı ayı takip eden ayın sonuna kadar Gelir İdaresi Başkanlığına bildirir.	(2) Birinci fıkra uyarınca bildirilen varlıkların, bildirimin yapıldığı tarihten itibaren iki ay içinde Türkiye'deki banka ya da aracı kurumlarda adlarına açılan hesaplara transfer edilmesi veya yurt dışından fiziki olarak getirilenlerin bu hesaplara yatırılması gerekir. Fiziki olarak yurt dışından getirilen varlıkların yurda getirildiği, Gümrük İdaresine yapılacak beyana ilişkin belgeler ile tevsik olunur. Gümrük İdaresi, bu kapsamda aldığı beyanları, alındığı ayı takip eden ayın sonuna kadar Gelir İdaresi Başkanlığına bildirir.
(3) Gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerince sahip olunan ve Türkiye'de bulunan ancak kanuni defter kayıtlarında yer almayan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları, 31/7/2027 tarihine kadar banka veya aracı kurumlara bildirilir. Bildirilen varlıkların bildirim tarihi itibarıyla banka veya aracı kurumlara yatırılmak suretiyle tevsik edilmesi zorunludur.	(3) Gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerince sahip olunan ve Türkiye'de bulunan ancak kanuni defter kayıtlarında yer almayan para, altın, döviz, menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları, 31/7/2027 tarihine kadar banka veya aracı kurumlara bildirilir. Bildirilen varlıkların bildirim tarihi itibarıyla banka veya aracı kurumlara yatırılmak suretiyle tevsik edilmesi zorunludur.
(4) Birinci ve üçüncü fıkra kapsamında bildirilen varlıklar 213 sayılı Kanun uyarınca defter tutan mükellefler tarafından bildirim tarihi itibarıyla kanuni defterlere kaydedilir. Bilanço esasına göre defter tutan mükellefler, bu madde hükümleri uyarınca kanuni defterlerine kaydettikleri kıymetler için pasifte özel fon hesabı açarlar. Bu fon hesabı bildirim tarihinden itibaren iki yıl geçmedikçe işletmeden çekilemez, sermayeye ilave dışında başka bir amaçla kullanılamaz, işletmenin tasfiye edilmesi halinde ise vergilendirilmez. Serbest meslek kazanç defteri ile işletme hesabı esasına göre	(4) Birinci ve üçüncü fıkra kapsamında bildirilen varlıklar 213 sayılı Kanun uyarınca defter tutan mükellefler tarafından bildirim tarihi itibarıyla kanuni defterlere kaydedilir. Bilanço esasına göre defter tutan mükellefler, bu madde hükümleri uyarınca kanuni defterlerine kaydettikleri kıymetler için pasifte özel fon hesabı açarlar. Bu fon hesabı bildirim tarihinden itibaren iki yıl geçmedikçe işletmeden çekilemez, sermayeye ilave dışında başka bir amaçla kullanılamaz, işletmenin tasfiye edilmesi halinde ise vergilendirilmez. Serbest meslek kazanç defteri ile işletme hesabı esasına göre

(Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ve Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz ile 64 Milletvekilinin Teklifi)	(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)
defter tutan mükellefler, söz konusu kıymetleri defterlerinde ayrıca gösterirler. Bu varlıklar dönem kazancının tespitinde dikkate alınmaz ve bildirim tarihinden itibaren iki yıl geçmesi koşuluyla vergiye tabi kazancın ve kurumlar için dağıtılabilir kazancın tespitinde dikkate alınmaksızın işletmeden çekilebilir.	defter tutan mükellefler, söz konusu kıymetleri defterlerinde ayrıca gösterirler. Bu varlıklar dönem kazancının tespitinde dikkate alınmaz ve bildirim tarihinden itibaren iki yıl geçmesi koşuluyla vergiye tabi kazancın ve kurumlar için dağıtılabilir kazancın tespitinde dikkate alınmaksızın işletmeden çekilebilir.
(5) Gelir ve kurumlar vergisi mükellefiyeti bulunmayanlar, bildirimde bulundukları varlıklarını ikinci fıkrada yer alan sürede Türkiye'ye getirmeleri, yurt içindeki varlıklarını bildirim tarihi itibarıyla banka veya aracı kurumlara yatırmak suretiyle tevsik etmeleri durumlarında dördüncü fıkrada yer alan şartlar aranmaksızın madde hükümlerinden yararlanırlar.	(5) Gelir ve kurumlar vergisi mükellefiyeti bulunmayanlar, bildirimde bulundukları varlıklarını ikinci fıkrada yer alan sürede Türkiye'ye getirmeleri, yurt içindeki varlıklarını bildirim tarihi itibarıyla banka veya aracı kurumlara yatırmak suretiyle tevsik etmeleri durumlarında dördüncü fıkrada yer alan şartlar aranmaksızın madde hükümlerinden yararlanırlar.
(6) Banka ve aracı kurumlar, kendilerine bildirilen varlıklara ilişkin olarak bildirim sahibinden, varlıkların değeri üzerinden %5 oranında peşin olarak tahsil ettikleri vergiyi, bildirimi izleyen ayın on beşinci günü akşamına kadar vergi sorumlusu sıfatıyla bir beyanname ile bağlı bulundukları vergi dairesine beyan eder ve aynı sürede öderler. Şu kadar ki vergi oranı, bildirilen varlığın vadeli hesaplarda veya 4749 sayılı Kanun kapsamında ihraç edilen devlet iç borçlanma senetleri ile kira sertifikalarında; en az 5 yıl bulundurulacağının taahhüt edilmesi halinde %0, en az 4 yıl bulundurulacağının taahhüt edilmesi halinde %1, en az 3 yıl bulundurulacağının taahhüt edilmesi halinde %2, en az 2 yıl bulundurulacağının taahhüt edilmesi halinde %3, en az 1 yıl bulundurulacağının taahhüt edilmesi halinde %4 olarak uygulanır. 1/1/2027 tarihinden itibaren 31/7/2027 tarihine kadar (bu tarih dahil) yapılacak bildirimlerde bu oranlara yarım puan artırım yapılır. 31/7/2027 tarihinin yetki ile uzatılması halinde ise bu tarihten sonra yapılacak bildirimlerde vergi oranı ilave yarım puan artışla toplamda 1 puan artırımlı olarak uygulanır.	(6) Banka ve aracı kurumlar, kendilerine bildirilen varlıklara ilişkin olarak bildirim sahibinden, varlıkların değeri üzerinden %5 oranında peşin olarak tahsil ettikleri vergiyi, bildirimi izleyen ayın on beşinci günü akşamına kadar vergi sorumlusu sıfatıyla bir beyanname ile bağlı bulundukları vergi dairesine beyan eder ve aynı sürede öderler. Şu kadar ki vergi oranı, bildirilen varlığın vadeli hesaplarda veya 4749 sayılı Kanun kapsamında ihraç edilen devlet iç borçlanma senetleri ile kira sertifikalarında; en az beş yıl bulundurulacağının taahhüt edilmesi halinde %0, en az dört yıl bulundurulacağının taahhüt edilmesi halinde %1, en az üç yıl bulundurulacağının taahhüt edilmesi halinde %2, en az iki yıl bulundurulacağının taahhüt edilmesi halinde %3, en az bir yıl bulundurulacağının taahhüt edilmesi halinde %4 olarak uygulanır. 1/1/2027 tarihinden itibaren 31/7/2027 tarihine kadar (bu tarih dahil) yapılacak bildirimlerde bu oranlara yarım puan artırım yapılır. 31/7/2027 tarihinin yetki ile uzatılması halinde ise bu tarihten sonra yapılacak bildirimlerde vergi oranı ilave yarım puan artışla toplamda 1 puan artırımlı olarak uygulanır.
(7) Bu madde kapsamında ödenen vergi, hiçbir suretle gider yazılamaz ve başka bir vergiden mahsup edilemez. Bildirime konu edilen varlıkların elden çıkarılmasından doğan	(7) Bu madde kapsamında ödenen vergi, hiçbir suretle gider yazılamaz ve başka bir vergiden mahsup edilemez. Bildirime konu edilen varlıkların elden çıkarılmasından doğan

(Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ve Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz ile 64 Milletvekilinin Teklifi)	(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)
zararlar, gelir veya kurumlar vergisi uygulaması bakımından gider veya indirim olarak kabul edilmez.	zararlar, gelir veya kurumlar vergisi uygulaması bakımından gider veya indirim olarak kabul edilmez.
(8) Bildirilen varlıklara isabet eden tutarlara ilişkin hiçbir suretle vergi incelemesi ve vergi tarhiyatı yapılmaz. Şu kadar ki, diğer mevzuat uyarınca alınması gereken tedbirler bu düzenlemeden etkilenmez. Diğer nedenlerle başlayan vergi incelemeleri ile takdir komisyonu kararları sonucu bulunan matrah farkının madde kapsamında bildirilen varlıklar nedeniyle ortaya çıktığının tespiti ve bildirilen varlık tutarının, bulunan matrah farkına eşit ya da fazla olması durumunda matrah farkına ilişkin tarhiyat yapılmaz. Bulunan matrah farkının, bildirilen varlıklar nedeniyle ortaya çıktığının tespitine rağmen söz konusu varlık tutarlarından büyük olması durumunda sadece aradaki fark tutar üzerinden vergi tarhiyatı yapılır. Vergi incelemesi veya takdir komisyonu kararları sonucunda bildirime konu edilen varlıklar dışındaki nedenlerle matrah farkı tespit edilmesi durumunda, bu madde kapsamında bildirilen tutarlar, bulunan matrah farkından mahsup edilmeksizin tarhiyat yapılır.	(8) Bildirilen varlıklara isabet eden tutarlara ilişkin hiçbir suretle vergi incelemesi ve vergi tarhiyatı yapılmaz. Şu kadar ki, diğer mevzuat uyarınca alınması gereken tedbirler bu düzenlemeden etkilenmez. Diğer nedenlerle başlayan vergi incelemeleri ile takdir komisyonu kararları sonucu bulunan matrah farkının madde kapsamında bildirilen varlıklar nedeniyle ortaya çıktığının tespiti ve bildirilen varlık tutarının, bulunan matrah farkına eşit ya da fazla olması durumunda matrah farkına ilişkin tarhiyat yapılmaz. Bulunan matrah farkının, bildirilen varlıklar nedeniyle ortaya çıktığının tespitine rağmen söz konusu varlık tutarlarından büyük olması durumunda sadece aradaki fark tutar üzerinden vergi tarhiyatı yapılır. Vergi incelemesi veya takdir komisyonu kararları sonucunda bildirime konu edilen varlıklar dışındaki nedenlerle matrah farkı tespit edilmesi durumunda, bu madde kapsamında bildirilen tutarlar, bulunan matrah farkından mahsup edilmeksizin tarhiyat yapılır.
(9) Birinci fıkra uyarınca bildirildiği halde, bildirilen varlıkların, bildirimin yapıldığı tarihten itibaren iki ay içinde Türkiye'ye getirilmemesi veya Türkiye'deki banka ya da aracı kurumlarda açılacak bir hesaba transfer edilmemesi ya da üçüncü fıkra uyarınca bildirildiği halde aynı fıkrada belirtilen sürede banka ya da aracı kurumlara yatırılmaması ile bildirilen tutarlara ilişkin tarh edilen vergilerin süresinde ödenmemesi, taahhütlere uyulmaması ve bu maddede yer alan diğer şartların yerine getirilmemesi hallerinde sekizinci fıkra hükmünden yararlanılamaz. Ayrıca, zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler, vergi ziyaı cezası uygulanmaksızın gecikme faiziyle birlikte tahsil olunur. Vergi incelemesine başlanılan veya takdir komisyonuna sevk edilen tarihten sonra bu madde kapsamında yapılan bildirim dolayısıyla söz konusu inceleme veya takdir komisyonu kararları sonucunda yapılacak tarhiyatlar için de	(9) Birinci fıkra uyarınca bildirildiği halde, bildirilen varlıkların, bildirimin yapıldığı tarihten itibaren iki ay içinde Türkiye'ye getirilmemesi veya Türkiye'deki banka ya da aracı kurumlarda açılacak bir hesaba transfer edilmemesi ya da üçüncü fıkra uyarınca bildirildiği halde aynı fıkrada belirtilen sürede banka ya da aracı kurumlara yatırılmaması ile bildirilen tutarlara ilişkin tarh edilen vergilerin süresinde ödenmemesi, taahhütlere uyulmaması ve bu maddede yer alan diğer şartların yerine getirilmemesi hallerinde sekizinci fıkra hükmünden yararlanılamaz. Ayrıca, zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler, vergi ziyaı cezası uygulanmaksızın gecikme faiziyle birlikte tahsil olunur. Vergi incelemesine başlanılan veya takdir komisyonuna sevk edilen tarihten sonra bu madde kapsamında yapılan bildirim dolayısıyla söz konusu inceleme veya takdir komisyonu kararları sonucunda yapılacak tarhiyatlar için de

(Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ve Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz ile 64 Milletvekilinin Teklifi)	(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)
sekizinci fıkra hükmü uygulanmaz. Tahakkuk eden verginin vadesinde ödenmemesi vergi aslının gecikme zammı ile birlikte 6183 sayılı Kanun uyarınca takip ve tahsiline engel teşkil etmez. Tahsil edilmiş olan vergiler red ve iade edilmez.	sekizinci fıkra hükmü uygulanmaz. Tahakkuk eden verginin vadesinde ödenmemesi vergi aslının gecikme zammı ile birlikte 6183 sayılı Kanun uyarınca takip ve tahsiline engel teşkil etmez. Tahsil edilmiş olan vergiler red ve iade edilmez.
(10) Bildirim süresi sona erdikten sonra bildirimlere ilişkin düzeltme yapılamaz.	(10) Bildirim süresi sona erdikten sonra bildirimlere ilişkin düzeltme yapılamaz.
(11) Cumhurbaşkanı 31/7/2027 tarihini, bitim tarihinden itibaren her defasında altı ayı geçmeyen süreler halinde bir yıla kadar uzatmaya; Hazine ve Maliye Bakanlığı, madde kapsamına giren varlıkların Türkiye'ye getirilmesi ve bildirimi ile işletmeye dâhil edilmelerine ilişkin hususları, bildirim ve beyana esas şekli ile maddenin uygulanmasında kullanılacak bilgi ve belgeler ile uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir."	(11) Cumhurbaşkanı 31/7/2027 tarihini, bitim tarihinden itibaren her defasında altı ayı geçmeyen süreler halinde bir yıla kadar uzatmaya; Hazine ve Maliye Bakanlığı, bu madde kapsamına giren varlıkların Türkiye'ye getirilmesi ve bildirimi ile işletmeye dâhil edilmelerine ilişkin hususları, bildirim ve beyana esas şekli ile maddenin uygulanmasında kullanılacak bilgi ve belgeler ile uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir."
MADDE 11- 28/2/2008 tarihli ve 5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanunun 3 ncü maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.	**MADDE 11-** 28/2/2008 tarihli ve 5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanunun 3 üncü maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.
"(15) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca verilen teknogirişim rozetine sahip halka açık olmayan şirketlerin paya dönüştürülebilir borç sözleşmelerine dayanarak yapacakları şarta bağlı sermaye artırımlarında, 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun şarta bağlı sermaye artırımına ilişkin hükümleri uygulanmaz. Bu kapsamda yer alan şirketlerin şarta bağlı sermaye artırımlarının usul ve esasları Ticaret Bakanlığının görüşü üzerine Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca belirlenir.	"(15) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca verilen teknogirişim rozetine sahip halka açık olmayan şirketlerin paya dönüştürülebilir borç sözleşmelerine dayanarak yapacakları şarta bağlı sermaye artırımlarında, 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun şarta bağlı sermaye artırımına ilişkin hükümleri uygulanmaz. Bu kapsamda yer alan şirketlerin şarta bağlı sermaye artırımlarının usul ve esasları Ticaret Bakanlığının görüşü üzerine Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca belirlenir.
(16) 26/6/2001 tarihli ve 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu kapsamında kuluçka girişimcisi olmaya hak kazanmış girişimciler tarafından Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca belirlenecek dijital şirket tanımına uygun olarak kurulan ve işletilen şirketler, kuruluş tarihi itibariyle 3 yıla kadar, 18/5/2004 tarihli ve 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununun 24 üncü maddesinde tanımlı ücret ve aidat ödemelerinden muaftır."	(16) 4691 sayılı Kanun kapsamında kuluçka girişimcisi olmaya hak kazanmış girişimciler tarafından Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca belirlenecek dijital şirket tanımına uygun olarak kurulan ve işletilen şirketler, kuruluş tarihi itibarıyla üç yıla kadar, 18/5/2004 tarihli ve 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununun 24 üncü maddesinde tanımlı ücret ve aidat ödemelerinden muaftır."

(Osmaniye Milletvekili Seydi Gülsoy ve Burdur Milletvekili Mustafa Oğuz ile 64 Milletvekilinin Teklifi)	(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)
MADDE 12- 22/6/2022 tarihli ve 7412 sayılı İstanbul Finans Merkezi Kanununun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "Katılımcı belgesi almış finansal kuruluşların" ibaresi "Katılımcıların" şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir. "Nitelikli hizmet merkezlerinin bu istisnadan yararlanan personeline, 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (20) numaralı bendinde yer alan istisna uygulanmaz."	**MADDE 12-** 22/6/2022 tarihli ve 7412 sayılı İstanbul Finans Merkezi Kanununun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "Katılımcı belgesi almış finansal kuruluşların" ibaresi "Katılımcıların" şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir. "Nitelikli hizmet merkezlerinin bu istisnadan yararlanan personeline, 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (20) numaralı bendinde yer alan istisna uygulanmaz."
MADDE 13- 7412 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "2031" ibaresi "2047" şeklinde, ikinci fıkrasında yer alan "beş" ibaresi "yirmi" şeklinde değiştirilmiştir.	**MADDE 13-** 7412 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "2031" ibaresi "2047" şeklinde ve ikinci fıkrasında yer alan "beş" ibaresi "yirmi" şeklinde değiştirilmiştir.
MADDE 14- Bu Kanunun; a) 4 üncü maddesi, 1/1/2026 tarihinden itibaren Türkiye'ye yerleşmiş sayılanlara uygulanmak üzere yayımı tarihinde, b) 7 nci ve 9 uncu maddeleri, 1/7/2026 tarihinden itibaren verilmesi gereken beyannamelerden başlamak ve 1/1/2026 tarihinden itibaren başlayan vergilendirme dönemine (özel hesap dönemi tayin edilen kurumlar için 1/1/2026 tarihinden itibaren başlayan hesap dönemine) ait kurum kazançları için geçerli olmak üzere yayımı tarihinde, c) 8 inci maddesi, 2027 yılı ve izleyen vergilendirme dönemlerinde elde edilen kazançlara, özel hesap dönemine tabi olan kurumların ise 2027 takvim yılında başlayan özel hesap dönemi ve izleyen vergilendirme dönemlerinde elde edilen kazançlarına uygulanmak üzere yayımı tarihinde, ç) Diğer hükümleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.	**MADDE 14-** Bu Kanunun; a) 4 üncü maddesi, 1/1/2026 tarihinden itibaren Türkiye'ye yerleşmiş sayılanlara uygulanmak üzere yayımı tarihinde, b) 7 nci ve 9 uncu maddeleri, 1/7/2026 tarihinden itibaren verilmesi gereken beyannamelerden başlamak ve 1/1/2026 tarihinden itibaren başlayan vergilendirme dönemine (özel hesap dönemi tayin edilen kurumlar için 1/1/2026 tarihinden itibaren başlayan hesap dönemine) ait kurum kazançları için geçerli olmak üzere yayımı tarihinde, c) 8 inci maddesi, 2027 yılı ve izleyen vergilendirme dönemlerinde elde edilen kazançlara, özel hesap dönemine tabi olan kurumların ise 2027 takvim yılında başlayan özel hesap dönemi ve izleyen vergilendirme dönemlerinde elde edilen kazançlarına uygulanmak üzere yayımı tarihinde, ç) Diğer maddeleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.
MADDE 15- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.	**MADDE 15-** Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

TBMM Basımevi - 2026

Türkiye Büyük Millet Meclisi (Sıra Sayısı: 270)